

Efterkrigstidens invandring och utvandring

Åke Nilsson

Demographic Reports 2004:5

Immigration and emigration in the postwar period

Statistics Sweden 2004

Producent

Producer

SCB, Enheten för demografisk analys och jämställdhet

Box 24300, 104 51 Stockholm

tfn +46 8 506 940 00

e-post: demografi@scb.se

Förfrågningar

Inquiries

Åke Nilsson

08-506 945 34

Omslagsbild

Cover

Lennart Edling, Pressens bild, 1961

Om du citerar ur denna publikation, var god uppge källan:

SCB, Efterkrigstidens invandring och utvandring

© 2004, Statistiska centralbyrån

Enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är det förbjudet att helt eller delvis mångfaldiga innehållet i denna publikation utan medgivande från Statistiska centralbyrån.

ISSN 0283-8788

ISBN 91-618-1262-5

Printed in Sweden

SCB-tryck, Örebro 2004.12

Förord

Statistiska centralbyrån (SCB) började i mitten av 1800-talet att framställa statistik om utrikes flyttningar, först om utvandring och några årtionden senare om invandring. Det var dock först under senare delen av 1940-talet som migrationsstatistiken började redovisas efter medborgarskap. Numera omfattar migrationsstatistiken även uppgifter om födelseland samt grund för bosättning.

Sverige har gått ifrån att vara ett utvandringsland till att bli ett land dit fler människor söker sig än som söker sig därifrån. Under perioden 1865 – 1925 dominerade Amerikautvandringen. Efter andra världskriget blev Sverige ett invandringsland. Under 1950- och 60-talet efterfrågade Sverige arbetskraft och detta var det främsta skälet till att invandrare från våra nordiska grannländer och Syd- och Mellaneuropa sökte sig till vårt land. Sedan 1980-talet har invandringen ändrat karaktär och dominerats av flyktinginvandring och följdinvandring av nära anhöriga.

Efterkrigstidens migration har starkt påverkat befolkningsutvecklingen i vårt land. Utan migration skulle Sveriges befolkning vara ca 1,8 miljoner lägre än den är idag.

Föreliggande rapport är den första i sitt slag där SCB ger en sammanhållen beskrivning av efterkrigstidens in- och utvandring baserad på befolkningsstatistikens uppgifter. Publikationen har utarbetats av Åke Nilsson som i och med denna rapport avslutar sin gärning på SCB. Hans betydelse för befolkningsstatistikens utveckling, särskilt när det gäller migrationsstatistiken, kan inte nog uppskattas. Det är vår förhoppning att rapporten ska locka fler att ge sig i kast med att belysa olika frågeställningar kring migrationen.

Värdefulla synpunkter har lämnats av Gun Alm Stenflo, Ann-Christin Jans, Arne Arvidsson och Jan Qvist.

Statistiska centralbyrån i december 2004

Berndt Öhman

Torbjörn Israelsson

Innehållsförteckning

Förord	3
Innehållsförteckning	4
Sammanfattning	6
Amerikautvandringen dominerar	6
Från utvandring till invandring	7
Vad påverkar invandringen?	7
Familjeband dominerar 1990-talets migration	8
Hur har efterkrigstidens migration påverkat Sveriges folkmängd?	8
Återutvandring	9
Reglering påverkar flyktingströmmarna	9
Utvandring och återinvandring av svenskar	9
Hur många invandrare finns i Sverige?	10
Hur många flyktingar finns det i Sverige?	11
Immigrant – emigrant	11
Inledning	12
Amerikautvandringen	14
Svårt att försörja sig	14
Bättre levnadsförhållanden	15
Sverige utan utvandring	15
Flyktinginvandring i samband med andra världskriget	16
Arbetskraftsinvandringen	19
Från arbetskraftsinvandring till flykting- och anhöriginvandring	23
Flykting- och anhöriginvandringen	26
Invandring och utvandring för grupper av länder	32
Norden	33
De tio nya EU-länderna	34
Forna Jugoslavien	37
Asien	39
Sydamerika	41
Afrika	43
Inträdet i EU	45
Omflyttningens demografi	49
Åldersprofilen för utvandrade och återinvandrade svenskar	49
Åldersprofilen för invandrade och återutvandrade utrikes födda	53
Åldersprofilen bland utrikes födda	57
Könsfördelningen	57
Hur har efterkrigstidens migration påverkat Sveriges folkmängd? ..	61

Utvandring och återinvandring av svenskar	65
Återinvandring	73
Antal svenskar utomlands	80
Jämförelse med andra länder.....	84
Invandrarnas sysselsättningsnivå.....	86
Sysselsättning och bosättnings tid i Sverige	89
Sysselsättning, invandringsperiod och tid i Sverige	91
Nordbor.....	93
Asiater	95
Andra ländergrupper	97
Migrationsstatistikens kvalitet	99
Mantalskrivning och Folk- och bostadsräkningar	100
Evalvering av migrationsstatistiken med hjälp av andra länder statistik	101
Evalvering på individnivå av migrationsstatistiken	105
Övertäckning i befolkningsregistret	106
Definitioner	107
Definitioner av förvärvsarbete.....	107
Jämförbarhet.....	107
År i förvärvsarbete	108
Grund för bosättning	110
Ändringar av definitioner	111
Flyttningstidpunkt.....	111
Migrationsstatistikens utveckling.....	112
Statistik över utvandring sedan 1851.....	112
Antalet invandrare i Sverige	112
Summary	114
Emigration to America dominating.....	115
From emigration to immigration.....	115
What factors affect immigration?	115
Family ties dominate 1990s migration.....	116
How has postwar migration affected Sweden's population?.....	117
Regulation affects the flow of refugees	117
Emigration and re-immigration of Swedes.....	117
How many immigrants are there in Sweden?.....	118
Immigrant - emigrant.....	119
Litteraturförteckning	120
Tabellförteckning.....	122
Tabellbilaga	124

Sammanfattning

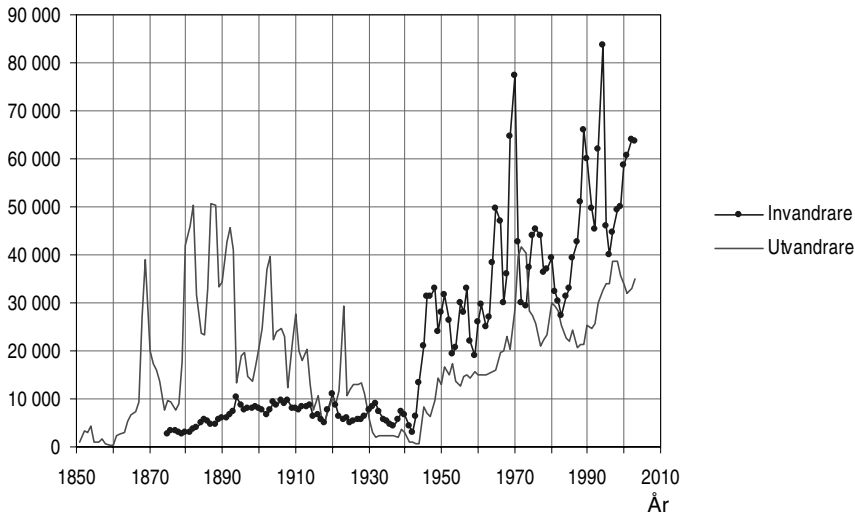
Att invandra till Sverige är en efterkrigsföreteelse. Inflyttning till Sverige har visserligen förekommit i större och mindre omfattning sedan mycket lång tid tillbaka. Men inflyttningen under andra delen av 1800-talet och början av 1900-talet utgjordes till en mycket stor del av återvändande svenskar.

Statistiska centralbyrån (SCB) började framställa statistik om utvandring 1851 och om invandring 1875. Det var dock först under senare delen av 1940-talet som migrationsstatistiken började redovisas efter medborgarskap. Tidigare var det så självklart att det nästan bara var svenskar som flyttade över landets gränser att redovisning efter medborgarskap ansågs vara överflödigt.

Diagram 1.1

Invandring till Sverige 1875-2003 och utvandring från Sverige 1851-2003

Antal

Från utvandringsland till invandringsland. – Under dryga halvseket 1865-1925 var Sverige ett utvandringsland. Sedan andra världskrigets slut, 1945, har Sverige varit ett invandringsland med arbetskraftsinvandring under 1950- och 1960-talen och flykting och anhöriginvandring sedan 1980-talet.

Amerikautvandringen dominerar

Under åren 1850–1930 utvandrade cirka 1,5 miljoner människor. Utvandringen var mycket stor från 1880 till första världskrigets utbrott. Toppåren var 1881–1882 och 1887–1888 då det var kris i jordbruket i Sverige och högkonjunktur i USA.

Flertalet av de svenska utvandrarerna sökte sig till Nordamerika. Invandringen till Sverige utgjordes i första hand av svenskar som återvände till hemlandet. Ungefär 400 000 människor flyttade till Sverige under denna period.

Men de som flyttade ut var betydligt fler. Ungefär 20 procent av männen och 15 procent av kvinnorna som föddes under senare delen av 1800-talet flyttade från Sverige. Trots en nettoutvandring på 1,1 miljoner ökade landets folkmängd från 3,5 miljoner till 6 miljoner från år 1850 till år 1930.

Från utvandring till invandring

Efter andra världskriget blev Sverige ett invandringsland. År 1945 var antalet utrikes födda fortfarande så lågt som 100 000. Men flyktingarna från grannländerna som vistades tillfälligt i landet under andra världskriget folkbokfördes aldrig i Sverige. Därför redovisades de inte i befolkningsstatistiken.

Sedan andra världskriget har 2,4 miljoner människor flyttat till Sverige och 1,4 miljoner har flyttat ut ur landet. Av utflyttarna var en halv miljon svenska medborgare och av inflyttarna var ungefär 320 000 svenska medborgare. Något mindre än hälften av invandrarna har lämnat Sverige.

Under drygt 50 år har antalet utrikes födda i befolkningen ökat med ca 1 milj. Antalet utrikes födda i Sverige passerade enmiljonstrecket år 2000. Från att ha varit ett nästan osynligt inslag har invandrare blivit en naturlig del av det svenska samhället.

Vad påverkar invandringen?

Flera faktorer påverkar hur många invandrare som kommer till Sverige. Några exempel är krig och oroligheter i andra delar av världen, arbetsmarknaden i Sverige och den statliga regleringen av invandringen.

I början av efterkrigstiden, under 1950- och 1960-talet, kom invandrarna från våra nordiska grannländer, Central- och Sydeuropa. Men under 1970-talet avstannade i stort sett inflyttningen från Norden och Europa eftersom den svenska arbetsmarknaden inte var attraktiv längre. Samtidigt fann personer i oroliga länder i Asien och Sydamerika en fristad i Sverige. Detta har medfört att migrationen från asiatiska länder har dominerat invandringen de senaste decennierna tillsammans med 1990-talets flyktinginvandring från Balkan. De nordiska invandrarna från 1950- och 1960-talet har nu blivit så gamla att de under de senaste decennierna decimerats i större omfattning på grund av dödsfall än genom återutvandring.

Sedan 1970-talets början har invandringen ändrat karaktär. Flyktinginvandringen och den därtill hörande invandringen av nära anhöriga har sedan 1980-talets mitt blivit mer och mer dominerande. Samtidigt har arbetskraftsinvandringen blivit marginell.

De nyanlända invandrarna fick allt svårare att konkurrera om jobben. Arbetslivet ändrades. Tempoarbeten försvann. Utbildning och förmåga att kommunicera värdesattes allt mer i arbetslivet. Även under högkonjunkturen runt 1990 var svårigheterna betydande för nyanlända invandrare att få fotfäste på arbetsmarknaden. 1990-talets ekonomiska kris i kombination med rekordstor invandring av flyktingar förvärrade problemen. Dessutom sammanföll de stora flyktingströmmarna i början av 1990-talet med den ekonomiska krisen i Sverige och tillgången på arbete minskade

Antalet asylsökande beror dels på oron ute i världen, dels på den svenska invandringspolitiken. Ett exempel är att kriget i forna Jugoslavien medförde en kraftig ström av asylsökande till Sverige åren 1992 och 1993.

Familjeband dominerar 1990-talets migration

En spridd missuppfattning är att invandrare och flyktingar är synonyma begrepp. Endast en åttondel av de personer som invandrat åren 1990–2003 är flyktingar. En flykting är en människa som har *behov av skydd*. Därutöver har dubbelt så många fått tillstånd att bosätta sig i Sverige på *humanitära grunder*. Ungefär fyra av tio invandrare har *familjband* som skäl. Ser vi till de senaste årens invandring finner vi att flyktingarnas andel har minskat medan immigranter med familjeband numera svarar för hälften av invandringen. Återvändande svenskar ingår inte i dessa andelar.

Hur har efterkrigstidens migration påverkat Sveriges folkmängd?

En direkt följd av efterkrigstidens migration är att de utrikes födda har ökat med nästan 1 miljon från 1945 till 2003. Indirekt har migration bidragit till både fler födda och döda. Enligt vår kalkyl har invandringen bidragit med ca 1 miljon barn födda 1945–2003. Invandrarna är unga när de kommer till Sverige och tillhör en selektiv grupp av personer med låg dödlighet. Antalet dödsfall bland invandrare och deras barn är än så länge lågt, endast 140 000. Det beräknade födelseöverskottet blir 870 000 vilket är nästa lika stort som invandringsöverskottet, 970 000. Migrationen 1945–2003 har således bidragit med ett tillskott på 1 840 000 personer. Som jämförelse kan nämnas att från slutet av år 1944 till år 2003 ökade Sveriges befolk-

ning med 2 380 000 personer. Utan migration skulle födelseöverskottet ha uppgått till 540 000 enligt kalkylen.

Återutvandring

Sedan 1970-talets mitt har återutvandringen av utrikes födda i stort sett varit konstant, ca 15 000 per år, trots att antalet utrikes födda ökat från 600 000 till drygt 1 000 000. Det kan tyckas förbryllande men har sina naturliga förklaringar. Flyktinginvandrarna och deras anhöriga har som regel inget land att återvända till. I det forna hemlandet är förhållandena ofta desamma som vid flykten. När det blir regimskifte i hemlandet har flyktingarna vistats i Sverige så länge att banden framförallt genom barnen blivit så starka att det forna hemlandet har lägre preferenser än Sverige.

Det finns också demografiska förklaringar till att återutvandringen ligger kvar på en stabil nivå. Flyktingar och deras anhöriga är äldre än arbetskraftsinvandrarna vid ankomsten till Sverige. Det gör att flyktingarna snart når 40-årsålderna då benägenheten att flytta avtar. Den ändrade åldersfördelningen med allt fler invandrare i åldrarna 40 år däröver ger med automatik ett oförändrat antal återutvandrare. Benägenheten att återutvandra har i det närmaste varit konstant sedan 1970-talets mitt.

Reglering påverkar flyktingströmmarna

Det är mer en regel än undantag att migrationen mellan länder är reglerad. Ett undantag i detta avseende är migrationen mellan de nordiska länderna som varit utan några begränsningar sedan 1950-talet. Arbetskraftsinvandringen började regleras år 1967 för utomnordiska medborgare.

Den svenska invandringpolitiken har sedan 1980-talet varit inriktad på regler och föreskrifter för asylsökande och anhöriga. Viktiga årtal för ny och ändrad lagstiftning är 1980, 1989 och 1997. Den svenska migrationspolitiken tycks under vissa perioder ha medverkat till ökad inströmning av asylsökande. Under andra perioder har den varit mer återhållande vilket har minskat strömmen av asylsökande.

Utvandring och återinvandring av svenskar

Sedan amerikautvandringen upphört på 1920-talet låg utvandringen av svenskar på en mycket låg nivå till omkring 1950. Under 1950- och 1960-talen var antalet omkring 5 000 per år. Det var först på 1990-talet som utvandringen fick ett nytt mönster. Den nivå som gällt från 1970- och 1980-talen, på ca 10 000 per år, fördubblades till 20 000 årligen. Den ökade utvandringen på 1990-talet kan sättas i samband med

den ekonomiska krisen, globaliseringen och Sveriges inträde i EU. De populäraste länderna att flytta till är USA, Norge och Storbritannien. Ungefär två tredjedelar av svenskarna återvänder.

En analys av svensk migrationsstatistik visar att det uppskattningsvis finns ca 200 000 svenskar, personer födda i Sverige, som är bosatta utomlands. Sammanställer vi uppgifter från andra länders statistikmyndigheter och gör kalkyler för länder där vi saknar uppgifter blir antalet ca 300 000. Avvikelsen bör tolkas som att det finns ca 100 000 personer födda i Sverige, vilka är upptagna i det svenska befolkningsregistret, bosatta utomlands kortare eller längre tid. De internationella rekommendationerna säger att en ettårsregel gäller vid migration. Bosätter man sig kortare tid än ett år utomlands skall man vara kvar i det svenska befolkningsregistret och inte räknas med i inflyttningslandets befolkning. Många länder har kortare krav på bosättning. En del av skillnaden beror på att definitioner varierar mellan länder. Den viktigaste orsaken till avvikelsen torde vara brister i statistiken över utflyttade. T.ex. lämnar personer Sverige utan att anmäla utflyttning till folkbokföringsmyndigheten.

Hur många invandrare finns i Sverige?

Det förekommer mycket varierande uppgifter om antalet invandrare i Sverige. Det beror på hur *invandrare* definieras.

Vid slutet av år 2003 var antalet utländska medborgare i landet 476 000 och antalet utrikes födda 1 078 000. Ungefär en sjundedel av de utländska medborgarna är födda i Sverige. Personer födda i Sverige med en eller båda föräldrarna födda utomlands beräknas uppgå till cirka 880 000. Av dessa har 560 000 en förälder född i Sverige och en förälder född i utlandet.

Ungefär en sjundedel, eller 16 procent, av Sveriges befolkning består av personer med utländsk bakgrund, d.v.s. utrikes födda och personer födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Därtill kommer personer födda i Sverige med en förälder född utomlands och en förälder född i Sverige, vilka uppgår till 6 procent av befolkningen.

Tabell 1.1
Sveriges befolkning 31 dec 2003 fördelad efter eget och föräldrarnas födelseland - tusental

	Kvinnor	Män	Totalt
Födda i Sverige			
– med båda föräldrarna födda i Sverige	3 538	3 480	7 018
– med en förälder född i Sverige	276	289	565
– med båda föräldrarna födda utomlands	153	162	315
Födda utomlands	562	516	1 078
Samtliga	4 529	4 447	8 976

Hur många flyktingar finns det i Sverige?

Det finns ingen statistik över antalet flyktingar bosatta i Sverige. Dåvarande Statens invandrarverk, numera Migrationsverket, har publicerat uppgifter om olika flyktinggruppers storlek. Uppgifterna blir med tiden missvisande eftersom de inte justerats med avseende på återutvandring och dödsfall. Ett halvt svar kan vi dock ge på frågan ovan. Det finns ganska tillfredsställande uppgifter för personer som fått uppehållstillstånd sedan 1985. I slutet av år 2003 fanns det i Sverige 630 000 personer som invandrat 1985 eller senare. Av dessa hade 93 000 fått uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov och 134 000 på humanitära grunder.

Immigrant – emigrant

En immigrant ska ha för avsikt att bosätta sig i Sverige minst ett år. Utomnordiska medborgare ska dessutom ha tillstånd att bosätta sig i landet för att betraktas som immigranter.

En emigrant är en person som bosätter sig permanent utomlands. Med permanent menas minst ett år.

Inledning

Syftet med denna rapport är att beskriva den utrikes omflyttningen under efterkrigstiden utifrån de uppgifter som den svenska befolkningsstatistiken samlat in.

Som bakgrund till efterkrigstiden migration börjar vi med en rapidisk översikt av utvandringsepoken 1865-1925. Utvandringen till Nordamerika under senare delen av 1800-talet och början av 1900-talet har satt djupa spår i den svenska historien.

Därefter går vi över till vår huvuduppgift att beskriva efterkrigstidens invandring och utvandring. Vi delar in efterkrigstidens migration i fyra perioder nämligen

- flyktinginvandringen vid andra världskriget slut
- arbetskraftsinvandringen
- en övergångsperiod från arbetskraft till flykting- och anhöriginvandring
- flykting- och anhöriginvandring.

I fyra kapitel enligt indelningen ovan ger vi en översikt av utvecklingen från 1945 till 2003.

Därefter beskriver vi hur migrationsströmmarna till Sverige fördelas på grupper av länder som Norden, forna Jugoslavien, Asien etc.

Sveriges inträde i EU år 1995 medförde att gränserna öppnades för migration i båda riktningarna. De blev lättare för svenskar att flytta till EU-länderna på kontinenten samtidigt som EU-medborgarna kunde bosätta sig i Sverige. I kapitlet *Inträdet i EU* kan vi konstatera att flyttströmmarna ökade i båda riktningarna.

I kapitlet *Omflyttningens demografi* behandlar vi flyttarnas specifika ålders- och könsfördelning.

Amerikautvandringen har enligt beräkningar reducerat tillväxten av Sveriges befolkning med drygt två miljoner. Enligt kalkylen hade befolkningen överstigit 8 miljoner år 1930 om det funnits förutsättningar för landets befolkning att bo kvar i Sverige. En ny kalkyl för perioden 1945 – 2003 visar att invandringen bidragit till en folkökning på nästan två miljoner. Beräkningarna presenteras i kapitlet *Hur har efterkrigstidens migration påverkat Sveriges folkmängd*.

Efter det att amerikautvandringen ebbat ut under 1920-talet var utvandringen av svenskar obetydlig i flera decennier. I kapitlet *Utvandring och återinvandring av svenskar* finner vi att svenskarna blivit rörligare under de senaste decennierna. I nästa kapitel *Antal svenskar utomlands* uppskattar vi antalet svenskar utomlands till någonstans mellan 200 000 och 300 000.

Migrationsfrågor diskuteras i många länder. Det kan därför vara intressant att jämföra andelen invandrare i olika länder. Så görs i kapitlet *Jämförelse med andra länder*.

Migrationen efter andra världskriget var till en början en invandring av arbetskraft. Det är välkänt att *sysselsättningsnivån* var hög bland invandrarna under arbetskraftsinvandringen men sedan blivit lägre undan för undan. Vi analyserar hur sysselsättningsnivån har förändrats med avseende bosättningstiden i Sverige. Analysen gör vi också för olika årgångar av invandrare. Vi introducerar ett sysselsättningsmått *år i förvärosarbete*. Sysselsättningsmålet förklaras i kapitlet *Definitioner*. Som källa för analysen har vi använt folk- och bostadsräkningarna 1960-1990 och därefter RAMS (registerbaserad arbetsmarknadsstatistik). Underlagsmaterialet från folkräkningarna och RAMS medger fördjupningar inom fler områden som kompetens, yrke och utbildning - näringsgrenar som har efterfrågat invandrare och regioner med höga och låga sysselsättningsnivåer. Vi har dock begränsat analysen till att mäta sysselsättningsnivån med avseende på bosättningstid och period för invandring för några invandrargrupper.

Rapporten avslutas med tre kapitel om migrationsstatistikens *kvalité, definitioner och utveckling* samt en *tabellbilaga*.

Amerikautvandringen

Under åren 1850 till 1930 utvandrade ca 1,5¹ miljoner människor från Sverige varav 1,2 miljoner till Nordamerika. Utvandringen var mycket stor från 1880 till första världskrigets utbrott. Toppåren var 1881–1882 och 1887–1888 med kris i jordbruket i Sverige och högkonjunktur i USA. Flertalet sökte sig till Nordamerika. Av svenskar födda under senare delen av 1800-talet utvandrade ungefär 20 procent av männen och 15 procent av kvinnorna.

Invandringen till Sverige utgjordes under samma tid i första hand av återvändande svenskar.

Totalt flyttade 0,4 miljoner människor till Sverige varav de flesta kom från Nordamerika. Trots en nettoutvandring på över 1 miljon ökade landets folkmängd från 3,5 miljoner år 1850 till 6 miljoner år 1930. Det var en följd av nedgången i dödligheten inte minst bland barn och ungdom. Allt fler nådde vuxen ålder. Därmed blev det också fler som fick möjlighet att få barn och befolkningen växte ytterligare.

Svårt att försörja sig

Den kraftiga befolkningstillväxten i Sverige var en av orsakerna till utvandringen. Ungdomskullarna (15- till 20-åringar) mer än fördubblades från 1825 till sekelskiftet. Den starka befolkningsökningen medförde att antalet obesuttna ökade kraftigt. Efterfrågan på arbete och bostäder blev större än utbudet samtidigt som ett lockande alternativ marknadsfördes av de Nordatlantiska transportföretagen. Efterfrågan på jord kunde få sin lösning i USA där Homestead Act från 1862 gav goda möjligheter att för en billig penning förvärva jord.

1860-talets födelseårgångar reducerades med 17–18 procent på grund av utvandringen. Ser man enbart på dem som nådde vuxen ålder, dvs. blev minst 20 år, finner man att var fjärde lämnade Sverige. Man kan med fog påstå att det under slutet av 1880-talet rådde en utbredd uppbrottsstämning bland ungdomarna. Speciellt gällde det Småland, Öland, Halland, Västergötland, Östergötland, Dalsland, Värmland och Bergslagen - bygder där amerikautvandringen blev stor.

---

¹ Den redovisade utvandringen 1851–1930 var 1,41 miljoner. Den oredovisade nettoutvandringen under samma period uppskattas till 0,2 miljoner. Källa: Tab. 43 i Historisk statistik för Sverige Del 1. Befolkning Andra upplagan 1720–1967 och Folk- och bostadsräkningen 1990 Del 4. Den demografiska statistiken. Definitioner, metoder, befolkningsutveckling m.m. sidorna 53–54.

Bättre levnadsförhållanden

I och med att levnadsförhållandena med tiden förbättrades i Sverige – industri- och byggnadsverksamhet expanderade – minskade Nordamerikas attraktionskraft. Under första världskriget upphörde emigrationen över Atlanten i det närmaste, men återkom i mindre skala åren därefter.

Från mitten av 1920-talet kvoterades invandringen till USA och från börskraschen år 1929 med efterföljande depression ebbade migrationen praktiskt taget ut. Bland människor födda vid sekelskiftet, dvs. omkring 1900, var migrationen obetydlig. Från och med födelseårgången 1909 är invandrarna fler än utvandrarerna i Sverige.

Sverige utan utvandring

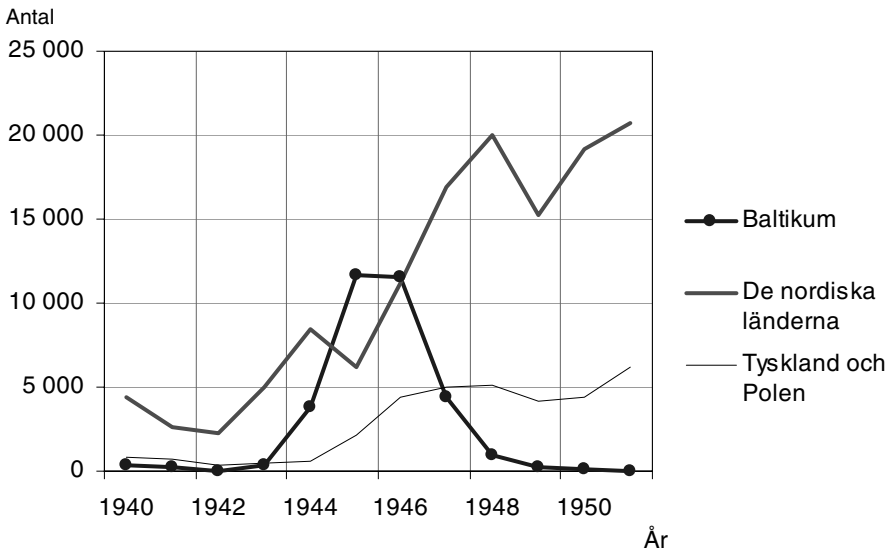
Hur skulle Sveriges befolkning ha sett ut utan amerikautvandring? Det finns kalkyler som säger att Sverige folkmängd år 1930 skulle ha varit 2,4 miljoner större än den faktiskt var. Då räknar man med att 1,1 miljoner emigranter (netto) hade gett upphov till ytterligare 1,3 miljoner personer genom de barn och barnbarn de kunde förväntas ha fått.

Men man kan ifrågasätta realismen i en sådan kalkyl. Antaganden om dödlighet och fruktsamhet blir naturligtvis alltid osäkra. Kalkylen bygger på den i Sverige observerade fruktsamheten och dödligheten sedan 1850. Men då tar man inte hänsyn till att det kvinnoöverskott som blev följderna av att fler män än kvinnor utvandrade bidrog till att pressa ned fruktsamheten. Även dödligheten påverkades av utvandringen. Man kan anta att utvandringen gav den kvarboende befolkningen bättre livsvillkor än eljest och att det i sin tur bidrog till den snabba nedgången i dödlighet.

Flyktinginvandring i samband med andra världskriget

Flyktingarna från grannländerna, vilka vistades tillfälligt i landet under andra världskriget, folkbokfördes aldrig och redovisades därmed inte i befolkningsstatistiken. En del av andra världskrigets flyktingar blev kvar i Sverige men det dröjde innan de blev registrerade som immigranter.

Diagram 4.1
Invandringen från Baltikum, de nordiska länderna, Tyskland och Polen 1940-1950

Det stora antalet flyktingar, som anlände under krigsåren, från de nordiska grannländerna återvände omedelbart efter andra världskrigets slut. Som framgår av diagrammet ovan gav inte de nordiska flyktingarna något avtryck i statistiken över invandrade åren 1940-45 eftersom de inte folkbokfördes. Vad vi däremot kan avläsa i diagrammet ovan är att den traditionella migrationen beroende på t.ex. familjebildning och arbete kommer igång efter kriget. Redan några år efter världskrigets slut antyds den ökande rörligheten mellan de nordiska länderna.

En hel del av flyktingarna från de baltiska länderna blev kvar i Sverige och registrerades som immigranter åren 1944-47 medan andra flyttade vidare till andra länder. Oron för att bli utlämnad till Sovjetunionen i samband med diskussionerna om den så kallade

baltutlämningen gjorde att många fortsatte till USA. Invandringen från Tyskland och Polen ökade också vid krigsslutet och åren därefter beroende på att en del flyktingar fick möjlighet att bosätta sig i Sverige. Efterfrågan på utbildad arbetskraft var också en drivkraft för ökad migration.

Sverige hade en lång tradition som utvandringsland men ingen som invandringsland. Den tilltagande invandringen efter världskrigets slut sågs som en tillfällig företeelse. Utvandringen fördubblades från 1946 till 1949 från 6 900 till 14 200. Farhågor fanns då att Sverige åter var på väg att bli ett utvandringsland. För första gången redovisades år 1949 migrationsstatistiken fördelad på medborgarskap för att visa om det var utländska medborgare som lämnade landet eller om det var svenskar som emigrerade. Efter att ha fördelat emigranterna efter medborgarskap konstaterade författaren till *Befolkningsrörelsen*² år 1949 belåtet:

”Den kraftiga ökningen av antalet emigranter under år 1949 torde, som framgår av nedanstående sammanställning, huvudsakligen bero på ökad utvandring av i Sverige bosatta utlänningar.

Nationalitet	Antal	%
Svensk	3 744	26,4
Finsk	985	6,9
Norsk	1 262	8,9
Dansk	2 665	18,8
Estländsk	2 078	14,7
Lettländsk	428	3,0
Litauisk	85	0,6
Polsk	969	6,8
Tysk	589	4,2
Ungersk	353	2,5
Europeisk i övr.	700	5,0
Amerikansk	290	2,0
Utomeuropeisk i övrigt	26	0,2
Summa	14 174	100,0

Endast omkring 26 % av samtliga emigranter voro sålunda svenska medborgare. Finnar, norrmän och danskar utgjorde 35 %, balter 18 % och övriga nationaliteter 21 %.”

Tidigare ansågs det inte vara nödvändigt att göra någon uppdelning av migranterna efter medborgarskap eftersom man tog för givet att det i stort sett bara var svenskar som flyttade över landets gränser.

² Se sidorna 25* och 26* i *Befolkningsrörelsen* år 1949 (SOS) SCB.

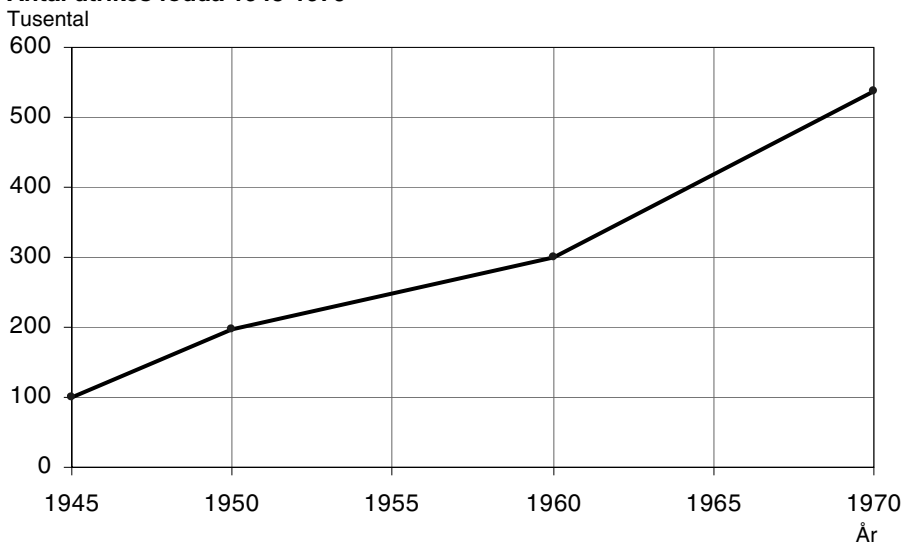
Det fanns goda grunder att göra ett sådant antagande. Enligt folkräkningen 1930 var antalet utrikes födda bara 61 700 dvs. en procent av befolkningen.

Arbetskraftsinvandringen

Ofta hänvisas till epoken *arbetskraftsinvandring* utan att man specificerar vilken period man avser. I stort sett varade epoken bara två decennier, d.v.s. under 1950-talet och 1960-talet.

Efter krigsslutet expanderade den svenska industrin snabbt och brist på arbetskraft uppstod delvis till följd av de små kullarna födda på 1920- och 1930-talen. Till en början mildrades en del av arbetskraftsbristen genom invandring från de nordiska länderna. Redan år 1947 började *arbetsmarknadskommissionen* rekrytera arbetskraft i Italien, Ungern och Österrike. På 1950-talet inriktades rekryteringen mot f.d. Västtyskland, Nederländerna, och senare också mot Österrike, Belgien och Grekland. Under senare delen av 1960-talet dominerades den utomnordiska invandringen av personer från f.d. Jugoslavien.

Diagram 5.1
Antal utrikes födda 1945-1970

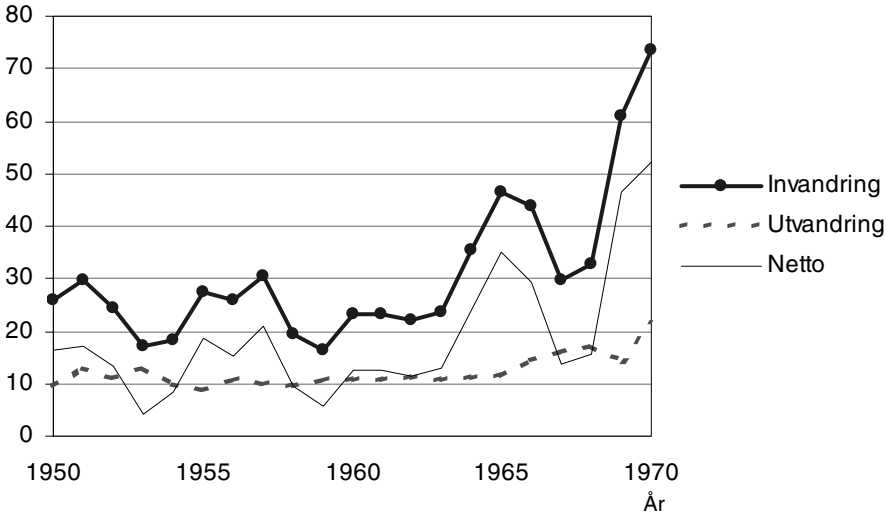

Från 1950 till 1970, under 20 år, tredubblades de utrikes födda från 198 000 till 538 000. Under perioden 1951-1970 registrerades uppskattningsvis 625 000 inflyttningar av utländska medborgare d.v.s. betydligt fler än nettotillskottet som uppgick till ca 370 000. Perioden med arbetskraftsinvandring präglades av större rörlighet än senare decennier under 1900-talet. Återutvandringen av utländska medborgare varierade dock inom ett litet intervall – från 9 000 till 11 000 – åren 1950 till 1965 för att sedan öka något under slutet av 1960-talet. Någon samvariation med konjunktursvängningar och återutvandring

kan man inte observera. Däremot samvarierade invandringen under 1960-talet med konjunkturen.

Diagram 5.2
Invandring och utvandring av utländska medborgare åren 1950-1970

Tusental

Invandringen av utländska medborgare åren 1950 och 1951 har beräknats schablonmässigt. Den totala invandringen har reducerats med 2 000 per år vilket torde vara det antal svenska medborgare som återinvandrat. Den publicerade statistiken för år 1967 har räknats upp med 12/11. Se avsnittet Ändringar av definitioner i kapitlet Definitioner.

År 1967 började den utomnordiska invandringen regleras med syftet att begränsa arbetskraftsinvandringen. De nya bestämmelserna ändrade inte flyttströmmarna på kort sikt. Omflyttningen för nordiska medborgare pågick som tidigare. Invandringen 1969-70 nådde rekordnivå. I Sverige rådde högkonjunktur samtidigt som det genomfördes omfattande strukturförändringar i det finska jordbruket. Flyttningarna från Finland låg på en mycket hög nivå. Trots att invandringen av utomnordiska medborgare var reglerad låg inflyttningen från dåvarande Jugoslavien också på en hög nivå.

Som framgår av tabell 5.2 var arbetskraftsinvandringen i första hand en nordisk företeelse och i andra hand en europeisk. Migrationen från länder utanför Europa var av ringa omfattning.

Ansträngningarna i forna östblocket att frigöra sig från Sovjet avspeglar sig i migrationen till Sverige. Ungernrevolten hösten 1956 medförde att ungrare flydde till Sverige. Efter Pragvåren 1968 flydde tjecker Sverige.

Överstarnas maktövertagande i Grekland 1967 medförde att greker som förtryckts av de nya makthavarna flydde till Sverige åren

efter kuppen. Men redan tidigare fanns det arbetskraftsinvandrare, t.ex. i de småländska glasbruken, från Grekland.

Arbetskraftsinvandrarna bosatte sig där det fanns tillverkningsindustri. Bruks- och industriorter hade år 1970 hög andel invandrare. I tabellen nedan är alla kommuner utom Botkyrka industri-kommuner.

Tabell 5.1
Kommuner med högst andel utrikes födda 1970

	Kommun	Procent
1	Surahammar	22
2	Gustavsberg	20
3	Olofström	20
4	Haparanda	19
5	Hallstahammar	18
6	Botkyrka	18
7	Upplands Väsby	17
8	Viskafors	17
9	Gustav Adolf	16
10	Fagersta	16

Viskafors är sedan 1974 en del av Borås kommun.

Gustav Adolf är sedan 1974 en del av Hagfors kommun.

Tabell 5.2**Utrikes födda 1950 samt ökningen/minskningen 1951-1970 – i tusental**

Land/Grupper av länder	Ökning/minskning	
	1950	1951-1970
Finland	45	191
Jugoslavien	0	34
Tyskland	22	20
Danmark	23	16
Norge	31	13
Grekland	0	12
Ungern	2	9
Österrike	3	5
Italien	3	5
Tjeckoslovakien	4	4
Storbritannien	2	3
Polen	8	3
Estland	25	-7
Norden	99	222
Europa utom Norden	77	99
Utanför Europa	21	19
Samtliga	198	340

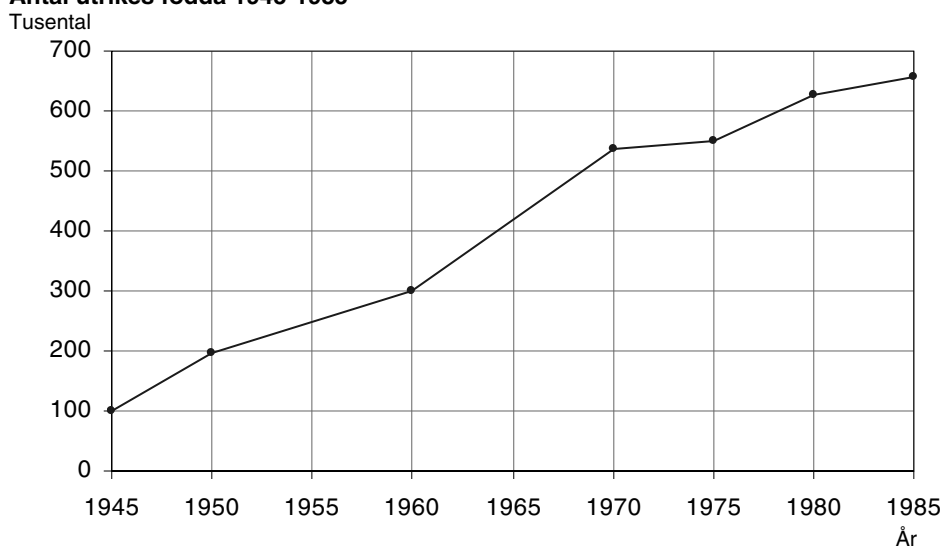
Invandrarländerna som ökat mest åren 1951-70 kommer först i tabellen ovan. De länder som minskat mest kommer sist.

Från arbetskraftsinvandring till flykting- och anhöriginvandring

Sedan av 1960-talet har invandringen ändrat karaktär. Efterfrågan på arbetskraft minskade inom tillverkningsindustrin vilket medförde att det blev allt svårare för personer födda utomlands att få fotfäste på arbetsmarknaden. De nyanlända invandrarna fick allt svårare att konkurrera om jobben. Arbetslivet ändrades. Tempoarbeten försvann. Utbildning och förmåga att kommunicera värdesattes allt mer i arbetslivet.

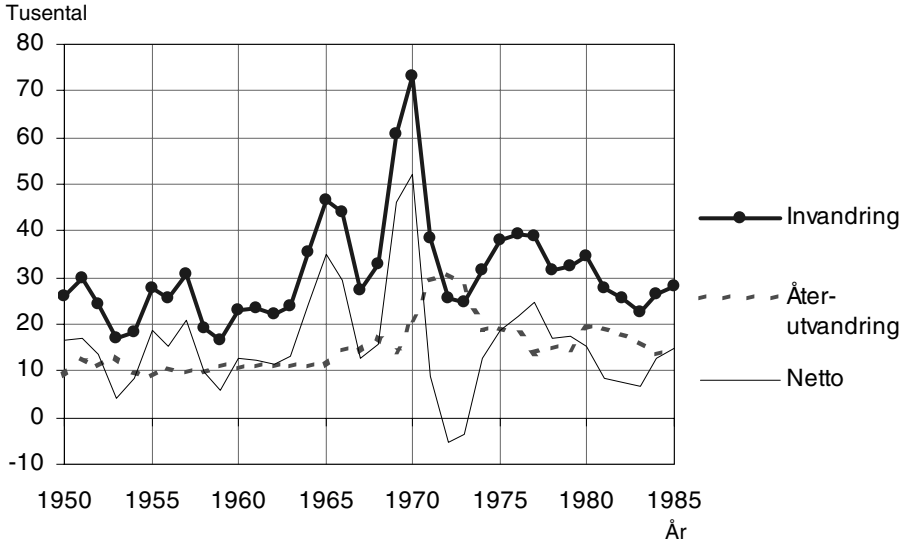
Flyktinginvandringen och därtill hörande invandring av nära anhöriga blev alltmer en växande del av migrationsflödet till Sverige. Perioden 1970-1985 kan ses som en övergångsfas från arbetskraftsinvandring till flykting- och anhöriginvandring.

Diagram 6.1
Antal utrikes födda 1945-1985

Under hela 1970-talet, bortsett från 1970, och början av 1980-talet låg invandringen på en låg och ganska stabil nivå. Trenden gick mot avtagande invandring. Sambandet mellan konjunktur och inflyttning var svagt. Den höga utflyttningen åren 1971-73 var en följd invandringstoppen 1969-70 och konjunkturergången i början på 1970-talet. Finländare som hade flyttat till Sverige i slutet på 1960-talet återvände till Finland.

Diagram 6.2
Invandring och utvandring åren 1950-1985
 av utländska medborgare 1950-69 och utrikes födda 1970-85

Se texten under motsvarande diagram i föregående kapitel.

Vår avsikt är att i första hand redovisa migrationen fördelad efter födelseland – i diagrammet ovan utrikes födda. Under 1950- och 1960-talet finns dock bara uppgifter om migrationen fördelad efter medborgarskap. På den tiden var antalet naturaliserade (tidigare utländska medborgare som erhållit svenskt medborgarskap) ganska litet. Däremot fanns det en del barn födda i Sverige med utländskt medborgarskap. Det budskap som diagrammet ovan vill förmedla störs dock inte av ett brott i tidsserien år 1970.

Under arbetskraftsinvandringens decennier rekryterades invandrarna från grannländerna. Sveriges attraktionskraft avtog markant under 1970-talet i de traditionella utflyttningsländerna. Migrationen ändrade karaktär och migrationsfältet vidgades. Invandrarna kom från Asien och Sydamerika. Antalet asiater var bara 10 000 år 1970 men ökade till 77 000 år 1985. Förtryck och inbördeskrig låg bakom migrationen från länder som Turkiet, Iran, Libanon och Syrien. Juntans maktövertagande i Chile år 1973 tvingade chilensare på flykt och 30 000 fick möjlighet att bosätta sig i Sverige varav 15 000 anlände under åren 1986-90. Även händelserna i Polen, där general Jaruzelski 1982 tog över makten, gjorde att personer lämnade sitt hemland för att bosätta sig i Sverige.

Antalet invandrare ökade långsamt under 15-årsperioden till 1985 jämfört med både föregående och efterkommande perioder d.v.s. ökningstakten var lägre än under perioderna med arbetskraftsinvandring och flykting- och anhörginvandring.

Tabell 6.1
Utrikes födda 1970 samt ökningen/minskningen 1971-1985 – i tusental

Land	Ökning/ minskning 1971- 1985		Världsdelar	Ökning/ minskning 1971- 1985	
	1970	1985		1970	1985
Polen	11	18	Norden utom Sverige	321	-6
Turkiet	4	15	EU15 utom Norden	86	3
Chile	0	13	De 10 nya EU-län- derna	51	15
Iran	0	8	Övriga Europa	39	5
Indien	1	6	Afrika	4	10
Korea, Syd-	1	6	Nordamerika	16	0
Jugoslavien	34	5	Sydamerika	2	24
Libanon	0	4	Asien	10	67
Storbritannien och Nordirland	5	4	Oceanien	1	1
Irak	0	4	Sovjet	7	-1
Vietnam	0	4	Summa utrikes födda	538	118
Sri Lanka	0	3			
Thailand	0	3			
Ungern	11	3			
Etiopien	0	3			
Syrien	0	3			
Colombia	0	3			
Uruguay	0	3			
Rumänien	1	2			
Danmark	39	2			
Grekland	12	2			
Kina	1	2			
Argentina	1	2			
Norge	45	-2			
Tyskland	42	-4			
Estland	19	-5			
Finland	235	-7			

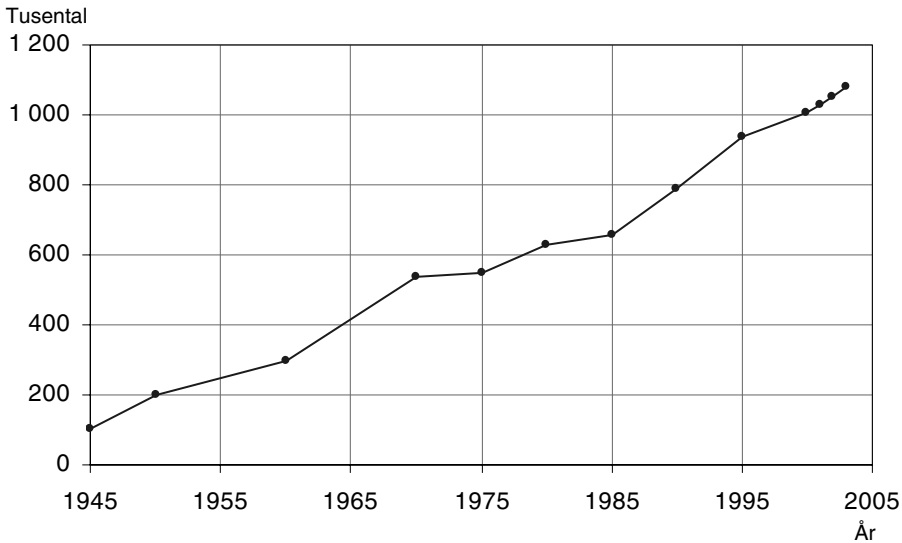
Invandrarländerna som ökade mest 1971-85 kommer först i tabellen ovan.

De länder som minskade mest kommer sist.

Flykting- och anhöriginvandringen

Den struktur som etablerades i migrationsströmmarna åren före och efter 1980 har förstärkts under den senaste 20-årsperioden. Flykting- och anhöriginvandrare från Asien och Balkan är de stora grupperna. Tillskottet från Asien uppgick till drygt 200 000 personer under perioden 1986-2003 och från Balkan var tillskottet 125 000. Från 1985 till 2000 ökade antalet utrikes födda med 350 000, d.v.s. en nettoökning med drygt 20 000 personer årligen. Från 1985 till 1995 var öknings-takten lika stor som på 1960-talet.

Diagram 7.1
Antal utrikes födda 1945-2003

Som alltid går migration i vågor. Under slutet av 1980-talet var invandringen omfattande från Iran, Chile, Libanon, Polen och Turkiet.

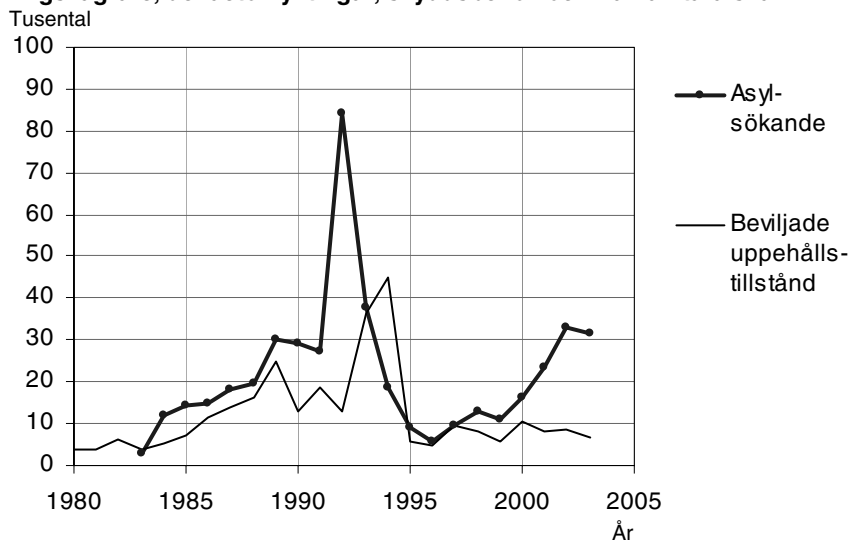
Migrationen påverkas inte bara av ett tryck från oroshärdar i omvärlden utan också av migrationspolitiken och dess regelverk. År 1989 kortades handläggningstiderna för beslut om uppehållstillstånd samtidigt som ca 6 000 personer fick tillstånd i stort sett enbart beroende på att ärendena hade haft långa handläggningstider. I dåvarande Invandrarverkets statistik redovisades gruppen under rubriken "beviljade uppehållstillstånd i enlighet med regeringens ändrade asylpraxis". Förändringarna fick en pulleffekt d.v.s. Sverige drog till sig fler asylsökande. Tillströmningarna av asylsökande ökade också. Redan i december 1989 skärptes därför kraven för att få uppehållstill-

stånd tillfälligt. Som framgår av diagrammet nedan minskade både antalet asylsökande och beviljade uppehållstillstånd 1990.

Den svåra konflikten och de etniska rensningarna på Balkan i början på 1990-talet medförde att ett stort antal människor flydde till Sverige. När de asylsökande blev fler än vad som mottagningen klarade av infördes viseringstvång för medborgare från Bosnien-Hercegovina och Makedonien under sommaren 1993. Beslutet medförde att antalet asylsökande minskade från 7 600 i juni till 1 200 i juli. Sverige stängde dörren för asylsökande från Balkan.

Diagram 7.2

Asylsökande och beviljade uppehållstillstånd enligt Genèvekonventionen, krigsvägrare, de facto flyktingar, skyddsbehov och humanitära skäl

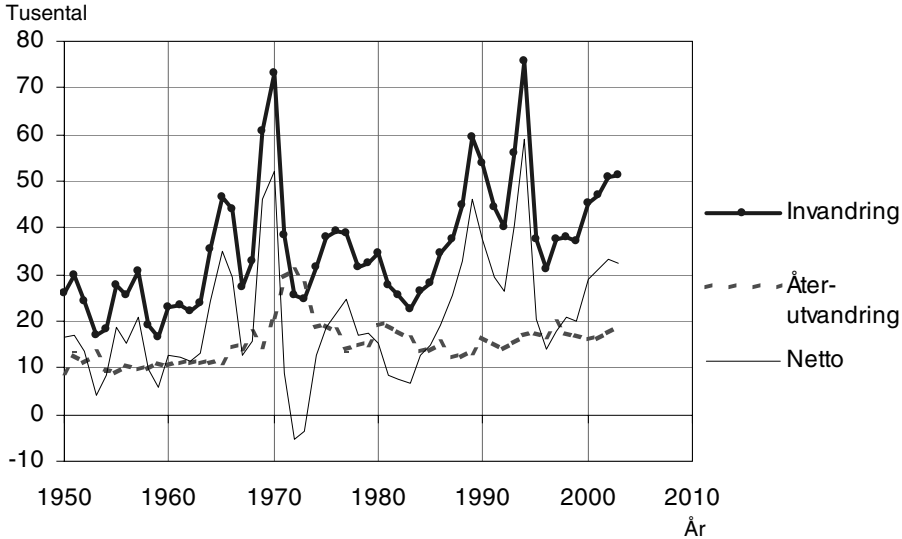

Krisen på Balkan avspeglas i de höga värdena åren 1992–1993 i antal asylsökande. I början av 1980-talet var antalet asylsökande så få att det inte var intressant att framställa statistik över antalet ansökningar. Det var först år 1987 som statistiken blir fullständig.

Källa: <http://www.migrationsverket.se>

Under 1980- och 1990-talen fick en hög andel av de asylsökande tillstånd att bosätta sig i Sverige. Fram till sekelskiftet var det god överensstämmelse mellan antalet asylsökande och beviljade tillstånd, dock med en tidsförskjutning mellan ansökningar och tillstånd. Efter sekelskiftet har allt lägre andel av de asylsökande fått uppehållstillstånd i Sverige.

Diagram 7.3
Invandring och utvandring åren 1950-2003
av utländska medborgare 1950-69 och utrikes födda 1970-2003

Vår avsikt är att i första hand redovisa migrationen fördelad efter födelseland – i diagrammet ovan utrikes födda. Under 1950- och 1960-talet finns dock bara uppgifter om migrationen fördelad efter medborgarskap. På den tiden var antalet naturaliserade (tidigare utländska medborgare som erhållit svenskt medborgarskap) ganska litet. Däremot fanns det en del barn födda i Sverige med utländskt medborgarskap. Det budskap som diagrammet ovan vill förmedla störs dock inte av ett brott tidsserien år 1970.

Invandringen av utländska medborgare åren 1950 och 1951 har beräknats schablonmässigt. Den totala invandringen har reducerats med 2 000 per år vilket torde vara det antal svenska medborgare som återinvandrat. Den publicerade statistiken för år 1967 har räknats upp med 12/11. Se avsnittet Ändringar av definitioner i kapitlet Definitioner.

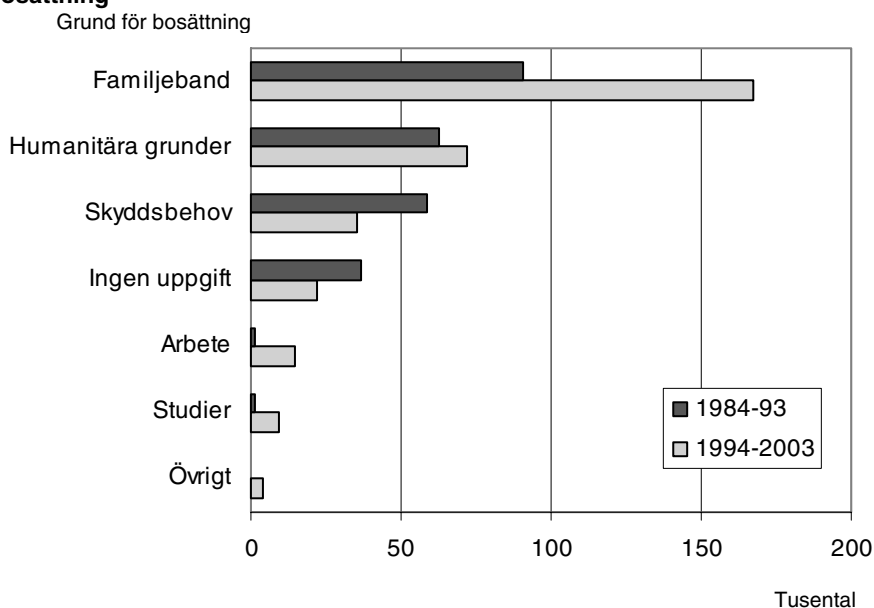
En allmän uppfattning är att flyktingar har dominerat invandringen sedan 1985. Då är det naturligtvis på sin plats att se hur stor andel av invandrarna 1985-2003 som betraktas som flyktingar. Av tabell 7.1 på nästa sida framgår att endast 36 procent av invandrarna är flyktingar. Inflyttade med familjeband som grund är den dominerade gruppen.

Tabell 7.1**Utrikes födda bosatta i Sverige år 2003 och inflyttade sedan 1985 fördelade efter grund för bosättning**

Grund för bosättning	Tusental	Procent
Skyddsbehov	93	15
Humanitära grunder	134	21
Familjeband	255	41
Arbete	16	3
Studier	10	2
Övrigt	4	1
Uppgift saknas	50	8
Summa utanför Norden	564	90
Nordbor	64	10
Samtliga	628	100

Not. Nordbor kan bosätta sig i Sverige utan tillstånd. Därför saknas underlag för att redovisa grund för bosättning för nordbor. Bland "Uppgift saknas" finns en del barn födda utomlands med svenska föräldrar.

Som framgår av tabell 2 i tabellbilagan har invandrare från forna Jugoslavien fått tillstånd att bosätta sig i Sverige på humanitära grunder medan det är vanligare att invandrare från Asien har fått tillstånd på grund av skyddsbehov.

Diagram 7.4**Utrikes födda, exklusive Nordbor, invandrade 1984-2003 efter grund för bosättning**

Som vi redan konstaterat är familjeband är den vanligaste anledningen till att få tillstånd att bosätta sig i Sverige. Trots att ca 40 procent av invandringen utgörs av anhöriga finns inget fullgott underlag för att beskriva processen. Det är därför svårt att på säkra grunder visa hur vanligt det är att familjebildning sker med infödda svenskar eller är en följd av tidigare invandring.

I diagrammet 7.4 på föregående sida jämför vi tioårsperioden 1984-93 med 1994-2003. Några utvecklingstendenser kan vi se i diagrammet. Under den senaste tioårsperioden har färre invandrare fått uppehållstillstånd i form av skyddsbehov medan något fler har fått tillstånd på humanitära grunder. Antalet personer som har fått tillstånd på grund av familjeband till någon i Sverige bosatt har fördubblats.

Inträdet i EU har gett till resultat att fler fått tillstånd att bosätta sig i Sverige på grund av arbete. Arbetskraftsinvandrarna är dock fortfarande få.

Bosättningsmönstret för de utrikes födda har helt ändrats sedan 1970. Bruks- och industriorter toppar inte längre listan. Flykting- och anhöriginvandrarna har bosatt sig i storstäderna eller dess närhet. Bostadspriserna i grannländerna och Sverige börjar också avspegla sig i bosättningsmönstret. De jämförelsevis låga bostadskostnaderna i Sverige har medfört att Haparanda och Övertorneå vid finska gränsen har dragit till sig finnar medan Eda i Värmland dragit till sig norrmän. Tornedalen är som alla älvdalar en sammanhållen dalgång där invånarna har vänner, arbetskamrater och inköpsställen på båda sidor om älven. Därför väljer man sin bosättning där det är mest praktiskt. Öresundsbron har underlättat för danskar att bosätta sig i Malmö och pendla till Köpenhamn. Malmö har också många flykting- och anhöriginvandrare.

Tabell 7.2
Kommuner med högst andel utrikes födda 2003

	Kommun	Procent
1	Haparanda	39
2	Botkyrka	33
3	Södertälje	25
4	Malmö	25
5	Huddinge	21
6	Övertorneå	21
7	Upplands Väsby	20
8	Solna	20
9	Landskrona	20
10	Eda	20

Tabell 7.3
Utrikes födda 1985 samt ökningen/minskningen 1986-2003 – i tusental

Land	Ökning/ minskning		Världsdelar	Ökning/ minskning	
	1985	1986-2003		1985	1986-2003
			Norden utom		
Irak	4	64	Sverige	315	-36
Bosnien-Hercegovina	0	54	EU15 utom Norden	89	13
			De 10 nya EU-		
Iran	9	44	länderna	66	11
Jugoslavien	38	37	Övriga Europa	45	125
Libanon	5	16	Afrika	14	48
Turkiet	19	15	Nordamerika	16	10
Somalia	0	15	Sydamerika	26	28
Chile	13	14	Asien	77	219
Polen	29	13	Oceanien	1	2
Syrien	3	13	Sovjet	7	0
			Summa utrikes		
Thailand	3	11	födda	656	422
Ryssland ³	0	9			
Rumänien	3	9	Invandrarländerna som har ökat mest		
Kina	2	8	1986-2003 kommer först i tabellen till		
Etiopien	3	8	vänster		
Vietnam	4	8			
Afghanistan	0	7	De länder som minskat mest		
Storbritannien och			kommer sist		
Nordirland	10	7			
Kroatien	0	6			
Indien	7	5			
Colombia	3	5			
Filippinerna	1	5			
Eritrea	0	4			
Peru	1	4			
USA	12	3			
Marocko	2	3			
Makedonien	0	3			
Sri Lanka	3	3			
Frankrike	3	3			
Bulgarien	1	3			
Korea, Syd-	7	3			
Bangladesh	1	3			
Brasilien	1	3			
Grekland	14	-3			
Estland	14	-4			
Finland	228	-39			

³ Personer som flytta till Sverige före Sovjetunionens uppdelning har fortfarande Sovjet som födelse-land i befolkningsregistret. Det gör att antalet personer från de stater som tidigare var en del av Sovjet redovisas med för låga siffror. Motsvarande problem finns för Slovakien, Tjeckien och de stater som en gång var en del av Jugoslavien.

Invandring och utvandring för grupper av länder

I de föregående kapitlen har vi belyst olika epoker i Sveriges migration. I detta kapitel koncentrerar vi oss på in- och återutvandringen för några grupper av invandrare. Vi börjar med nordborna. EU15-länderna utom Norden hoppar vi över här och hänvisar tillkapitlet *Inträdet i EU*. Därefter behandlar vi de tio nya EU-länderna, invandrare från forna Jugoslavien, Asien, Sydamerika och Afrika.

In- och utvandring redovisas i detta avsnitt efter medborgarskap. Vid invandring är medborgarskapet ett av villkoren för att få bosätta sig i Sverige. Det ideala hade varit att redovisa återutvandringen efter *medborgarskapet vid invandringen* för att få strömmarna in till Sverige jämförbara med strömmarna ut ur landet. Tyvärr har det inte varit möjligt att göra det i denna rapport.

Under 1950- och 1960-talet finns bara summarisk redovisning efter medborgarskap. Det gör att vi ibland blir tvingade att redovisa migrationen efter riktning d.v.s. flyttningar mellan Sverige och ett specificerat land t.ex. Estland. Finns det bara estniska medborgare i flyttströmmen är redovisningen tillfredsställande. Så var det när esterna flydde till Sverige i samband med andra världskriget slut. Men förhållandena kan vara annorlunda. När t.ex. estniska medborgare flyttar vidare till andra länder från Sverige några år senare framgår det inte av flyttningsstatistiken⁴ utom för några år. Med andra ord - redovisas flyttningar bara efter riktning (inflyttningsland eller utflyttningsland) blir flyttningarna ofullständigt redovisade i statistiken.

---

⁴ Åren 1949-51 finns arkiverade tabeller med en fullgod redovisning av utvandrare efter medborgarskap. Därefter är redovisningen summarisk.

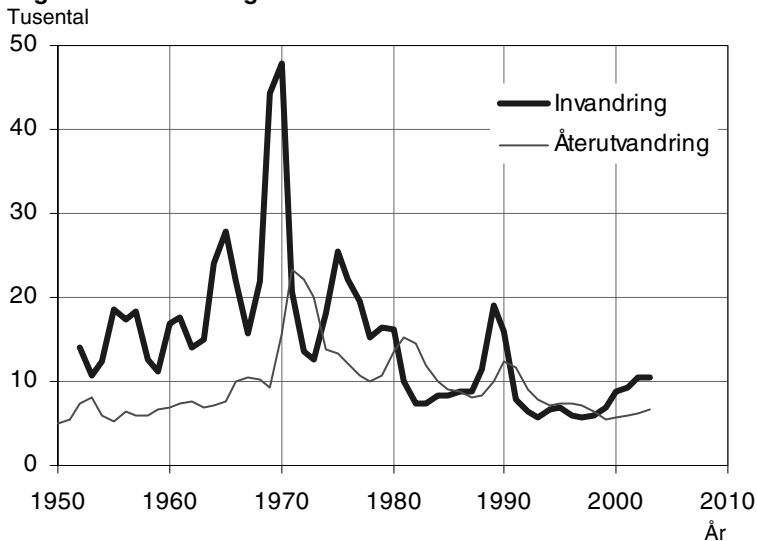
Norden

Under efterkrigstiden fram till mitten av 1970-talet var den svenska arbetsmarknaden så attraktiv att den drog till sig nordbor. Därefter har inflyttningen av nordbor legat på en låg nivå med undantag av åren 1974-75 och 1988-90 då arbetskraftsinvandring förekom. I mitten av 1970-talet var det danskar som kom till Sverige. Oljekrisen medförde att arbetslösheten steg mer i Danmark än i Sverige. Arbetslösa danskar flyttade till Sverige. I Sverige fick industrin stöd för att producera för lageruppbyggnad medan danskarna anpassade produktionen till efterfrågan.

Vid högkonjunkturen runt 1990 flyttade normän till Sverige. Den uppgång som noterats de senaste åren torde i första hand bero på att boendekostnaderna är lägre i Sverige än i grannländerna. En bidragande orsak till uppgången är Öresundsbronns tillkomst. Danskar flyttar från Köpenhamnsområdet till den skånska sidan av sundet.

Diagram 8.1

Migration av medborgare från de nordiska länderna

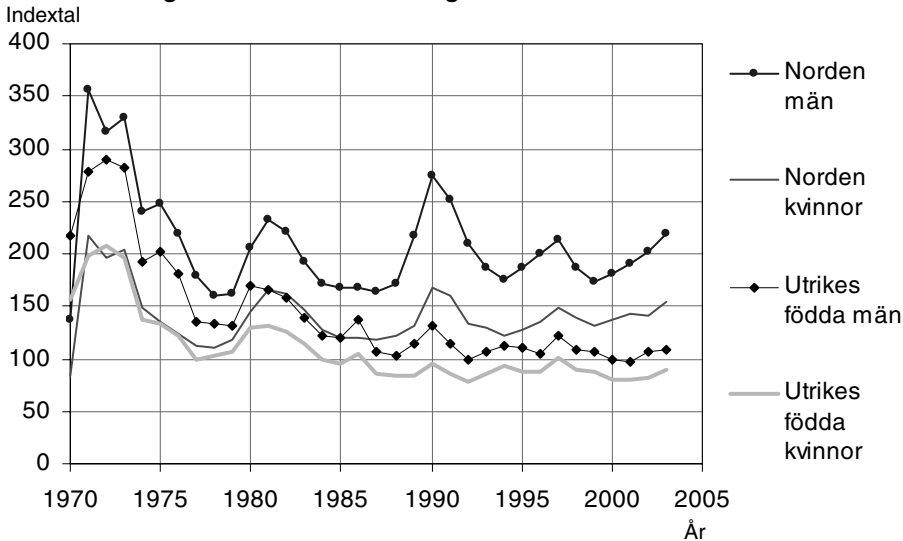

Benägenheten att återutvandra är hög bland nordbor. En uppgång i invandringen medför därför automatiskt att återutvandringen stiger redan nästkommande år. Sedan 1970 har återutvandringen legat ungefär på samma nivå som invandringen. Det var länge unikt men numera har EU-medborgare också höge benägenhet att återutvandra. I de andra flyttströmmar, som vi kommer till senare i detta kapitel, finns inte samma starka samband mellan invandring och återutvandring.

Personer invandrade från de nordiska länderna stannar inte så länge i Sverige. Bara något år efter invandringstopparna kommer därför en topp i återutvandringen. Kvinnorna från de nordiska grannländerna stannar i större omfattning i Sverige än männen gör. Det är vanligt att t.ex. finska kvinnor bildar familj med svenska män och därmed blir kvar i Sverige.

Diagram 8.2

Återutvandring bland nordbor jämfört med samtliga utrikes födda - Indextal
Återutvandring åren 1985-89 för samtliga utrikes födda = 100

De tio nya EU-länderna

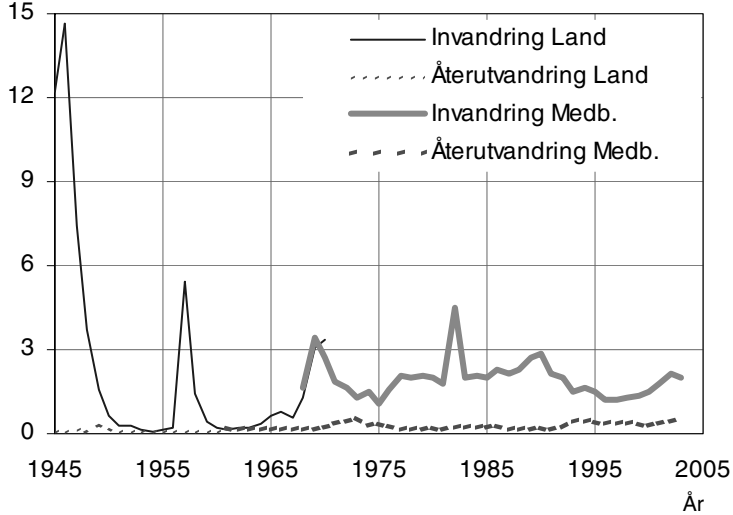
I slutet av andra världskriget flydde ca 35 000 personer från de baltiska länderna till Sverige⁵. Flertalet bosatte sig i Sverige medan andra flyttade vidare. T.ex. år 1949 fortsatte 2 591 av dem till andra länder. Enligt folkräkningen 1950 bodde ca 30 000 balter i Sverige.

Så länge Sovjetväldet fortlevde, förekom migration endast från tre av de tio nya EU-länderna nämligen Polen, Ungern och forna Tjeckoslovakien. Topparna 1956-57, 1968-69 och 1982 sammanfaller med Ungernrevolten, Pragvåren och general Jaruzelskis maktövertagande i Polen.

⁵ Se Balter i Sverige – några demografiska aspekter av Sven Alur Reinans publicerad i De första bätflyktingarna. En antologi om balterna i Sverige. SIV Pocket

Diagram 8.3**Migration av medborgare från de 10 nya EU-länderna**

Tusental

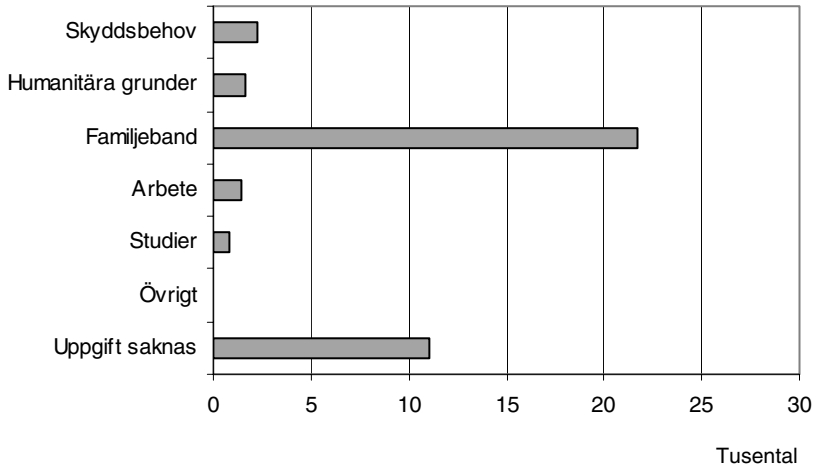
Lägg märke till att de vidareflyttningar till andra länder som balterna gjorde runt 1950 inte framgår av diagrammet ovan. Se vidare det inledande avsnittet i detta kapitel som behandlar brister och problem i migrationsstatistiken 1945-67.

Från Polen men också från de baltiska länderna har många kvinnor flyttat till Sverige för att bilda familj med svenska män. "Giftermålsutvandring" är en ganska vanligt anledning till utvandring bland kvinnor i Polen. Framförallt är det till Tyskland de polska kvinnorna flyttar för att bilda familj. Kvinnounderskottet i Polen är därför ovanligt stort. I Sverige finns det betydligt fler kvinnor än män från de 10 nya EU-länderna. Fem länder av de tio nya EU-länderna - Litauen, Lettland, Polen, Estland och Tjeckien - finns med på 20 i topplistan över invandrarländer med hög andel kvinnor, se tabell 10.1.

Diagram 8.4

Personer födda i de 10 nya EU-länderna - inflyttade till Sverige 1985 - 2003 - efter grund för bosättning

Grund för bosättning

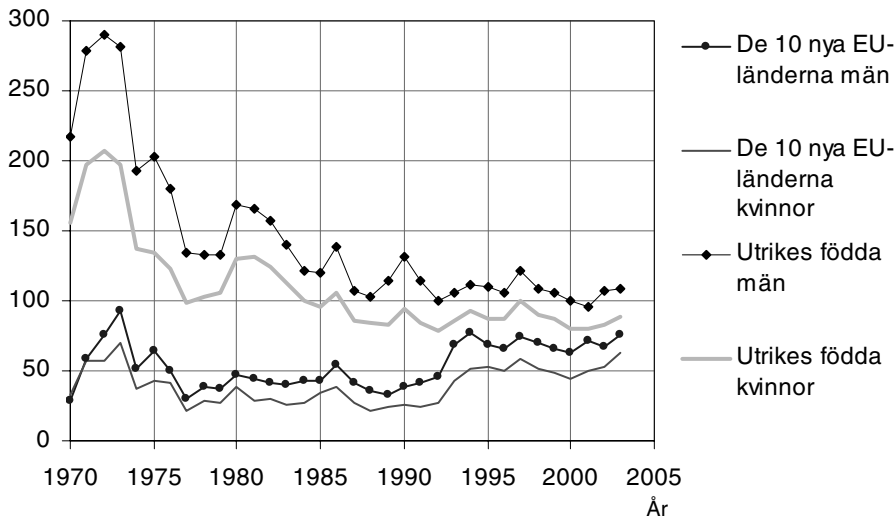
Av diagram 8.4 ovan framgår också att familjeband är den vanligaste grunden för bosättning. Efter familjebildning i Sverige finns det anledning att anta att man stannar i landet. Benägenheten att återutvandra är låg bland personer från de tio nya EU-länderna. I början på 1990-talet, några år efter Sovjetunionens fall, tilltog återutvandringen.

Diagram 8.5

Återutvandring bland personer från de tio nya EU-länderna jämfört med samtliga utrikes födda - Indextal

Återutvandring åren 1985-89 för samtliga utrikes födda = 100

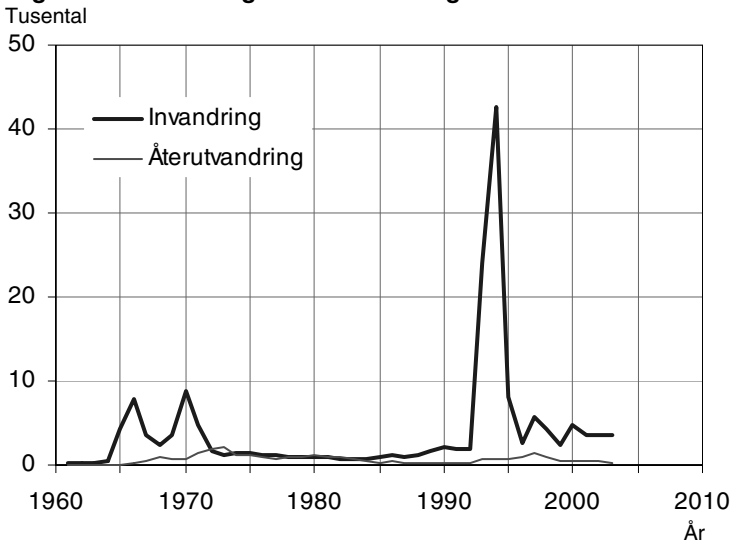
Indextal

Forna Jugoslavien

Det är bara vid två tillfällen som invandring förekommit från forna Jugoslavien. Det var under arbetskraftsmigration i slutet av 1960-talet och omkring år 1970 samt i samband med Jugoslavien sammanbrott med efterföljande konflikter och etniska rensningar i början på 1990-talet. Antalet personer från forna Jugoslaviens uppgick till 138 000 i slutet av år 2003. Fördelningen av de 138 000 på de nybildade staterna går inte exakt att ange. Personer som kom till Sverige före Jugoslaviens sönderfall har Jugoslavien som födelseort i befolkningsregistret trots att deras födelseort kan vara belägen i t.ex. Kroatien. Enligt befolkningsregistret fanns det 54 000 personer från Bosnien-Hercegovina och 75 000 från det land som fortfarande slutet av år 2002 kallade sig för Jugoslavien.

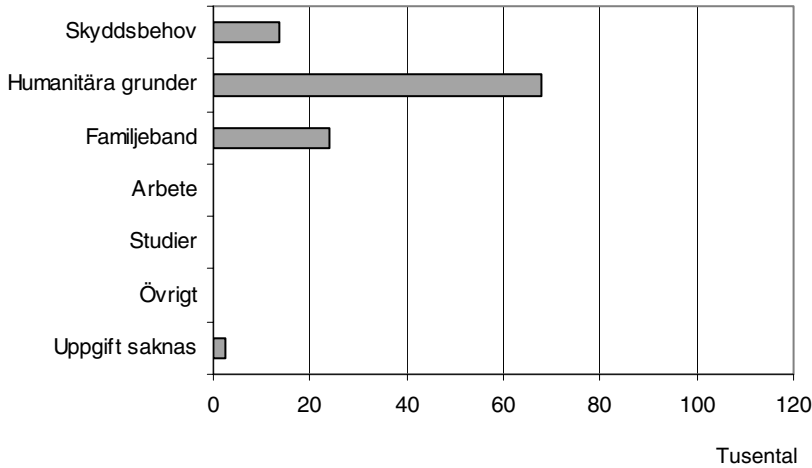
Diagram 8.6
Migration av medborgare från forna Jugoslavien

Det var som regel familjer som kom från forna Jugoslavien. De flesta fick tillstånd att bosätta sig i Sverige på humanitära grunder. När flyktingar får uppehållstillstånd i Sverige brukar det bli en följdinvandring av familjemedlemmar. I förhållande till antalet flyktingar har det hittills invandrat förhållandevis få personer av familjeskäl från forna Jugoslavien.

Diagram 8.7
Personer födda i forna Jugoslavien - inflyttade till Sverige 1985 - 2003 - efter grund för bosättning

Grund för bosättning

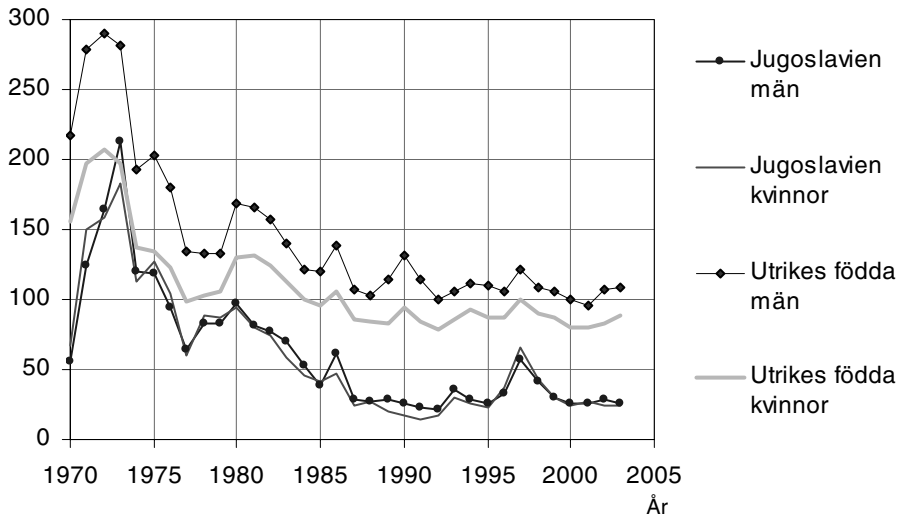

Före konflikten på Balkan var benägenheten att bli svensk medborgare låg bland jugoslaver. När oron spred sig på Balkan sökte allt fler jugoslaver svenskt medborgarskap. De flyktingar som kom i början av 1990-talet har också sökt svenskt medborgarskap. Återutvandringen bland personer från forna Jugoslavien är följaktligen låg.

Diagram 8.8
Återutvandring bland personer från forna Jugoslavien jämfört med samtliga utrikes födda - Indextal

Återutvandring åren 1985-89 för samtliga utrikes födda = 100

Indextal

Lägg märke till att kvinnor och män från forna Jugoslavien återutvandrare i samma omfattning vilket tyder på att det är familjer som återutvandrare.

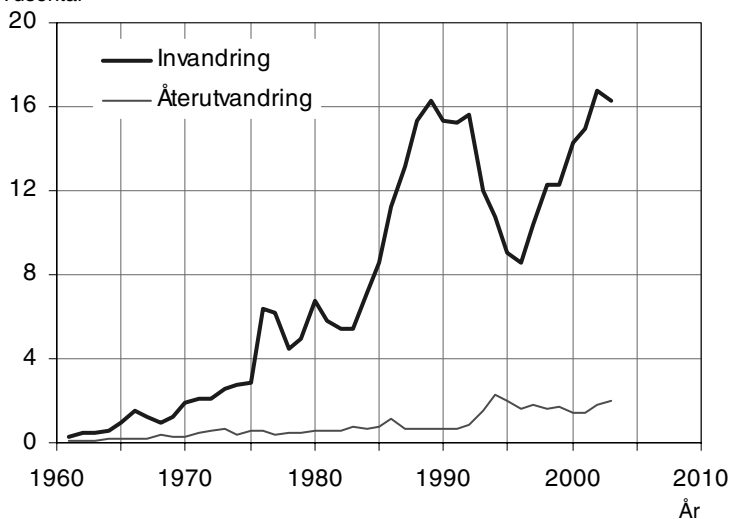
Asien

Migrationen från Asien började när arbetskraftsinvandringens epok var över. De flesta som flyttat till Sverige kommer från länder där förtryck av oliktankande förekommer. Invandrarna från Asien har efterfrågat en tillflyktsort och Sverige har kunnat erbjuda en sådan. Åren 1985-2003 fick 100 000 tillstånd att bosätta sig i Sverige av på grund av skyddsbehov eller humanitära grunder. Därutöver har ca 120 000 bosatt sig i Sverige av familjescäl. Alla de 120 000 ska inte ses som en efterdyning av flyktinginvandringen. Från Thailand och Filippinerna har kvinnor flyttat till Sverige och bildat familj med svenska män.

Diagram 8.9

Migration av medborgare från asiatiska länder

Tusental

Många asiatiska invandrare är också barn. Familjer i Sverige har kunnat adoptera barn från flera asiatiska länder. Totalt uppgår antalet till drygt 26 000 adoptivbarn. Från Sydkorea kommer 8 000 och från Indien 7 000 adopterade. Se tabell 3 i tabellbilagan.

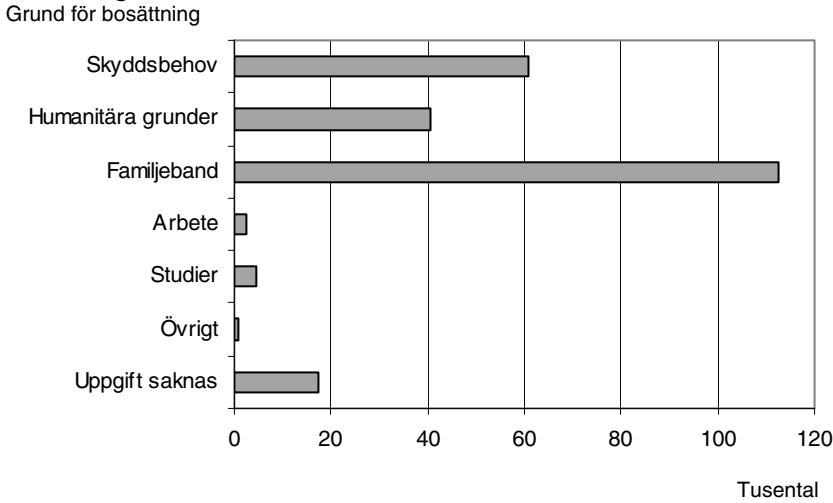
Till en början, under 1970-talet, var det, assyrier och kurder från Turkiet som migrerade till Sverige. Omkring 40 000 personer har sedan 1970-talet flyttat från Turkiet till Sverige.

Från 1985 till 1995 invandrade nästan 40 000 från Iran. Det var framförallt personer förtryckta av den nya fundamentalistiska regimen i Iran som flydde till Sverige. Ungefär samtidigt pågick inbördeskriget i Libanon. Under tioårsperioden flyttade ca 15 000 libaneser till Sverige. Sedan 1980-talets mitt har ungefär 500 personer, företrä-

desvis kurder, årligen flyttat från Syrien till Sverige. I slutet av år 2003 var antalet personer från Syrien 16 000.

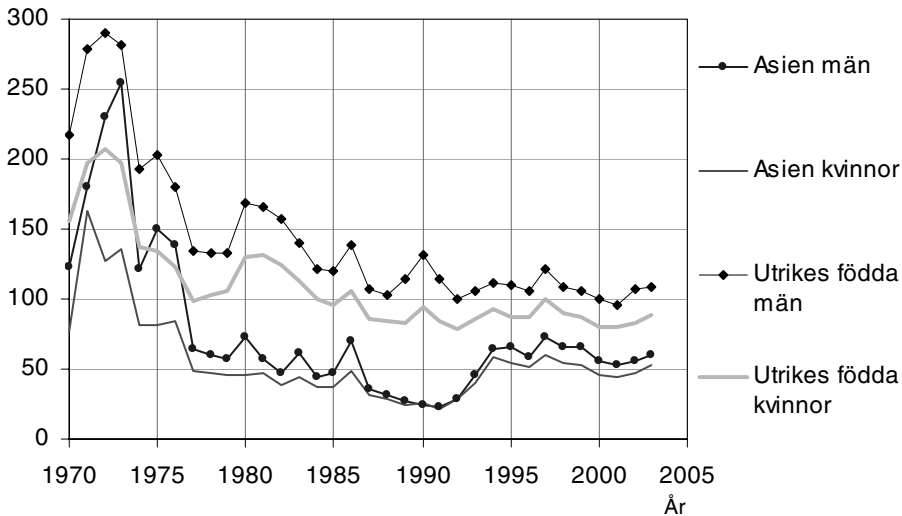
Sedan 1990-talets mitt har den största migrationsströmmen kommit från Irak. Irakierna utgör nu den största invandrargruppen från Asien med nästan 70 000 personer.

Diagram 8.10
Personer födda i Asien - inflyttade till Sverige 1985 - 2003 - efter grund för bosättning

Diagram 8.11
Återutvandring bland personer från Asien jämfört med samtliga utrikes födda
Indextal

Återutvandring åren 1985-89 för samtliga utrikes födda = 100
 indextal

Den övervägande majoriteten av personer från Asien har kommit till Sverige av flykting- eller familjeskäl. Återutvandringen av asiater är därför av naturliga skäl låg.

Sydamerika

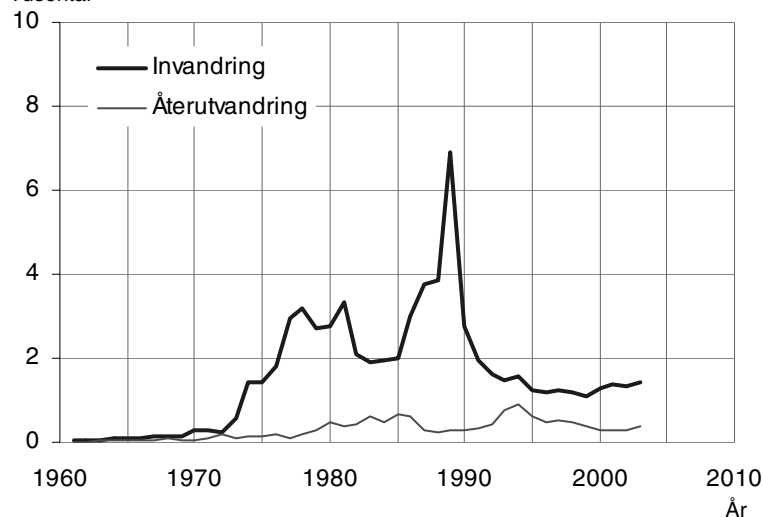
Migrationen från Sydamerika förknippar de flesta med Chile och förtrycket efter Pinochets maktövertagande 1973. Pinochet regerade i Chile till år 1990. Det var under perioden fram till 1990 som personer flydde från Chile till Sverige. Därefter har migrationen från Sydamerika legat på en låg nivå. Förutom 28 000 från Chile finns det 8 000 från Colombia och 5 000 från Peru personer bosatta i Sverige. Familjband är den dominerade grunden för uppehållstillstånd. Från Chile kom till en början splittrade familjer som senare kunnat återförenas.

En stor andel, 9 000, av invandrarna från Sydamerika är barn adopterade av svenska familjer. Av de adopterade kommer 5 000 från Colombia och 2 000 från Chile.

Diagram 8.12

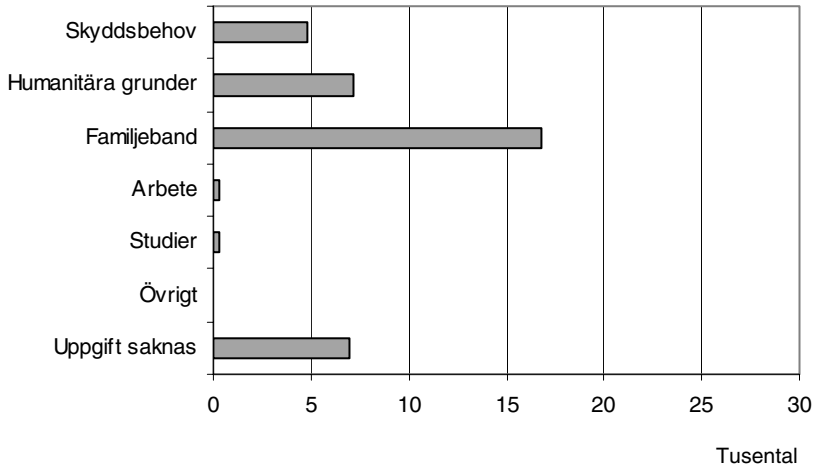
Migration av medborgare från sydamerikanska länder

Tusental

Diagram 8.13**Personer födda i Sydamerika - inflyttade till Sverige 1985 - 2003 - efter grund för bosättning**

Grund för bosättning

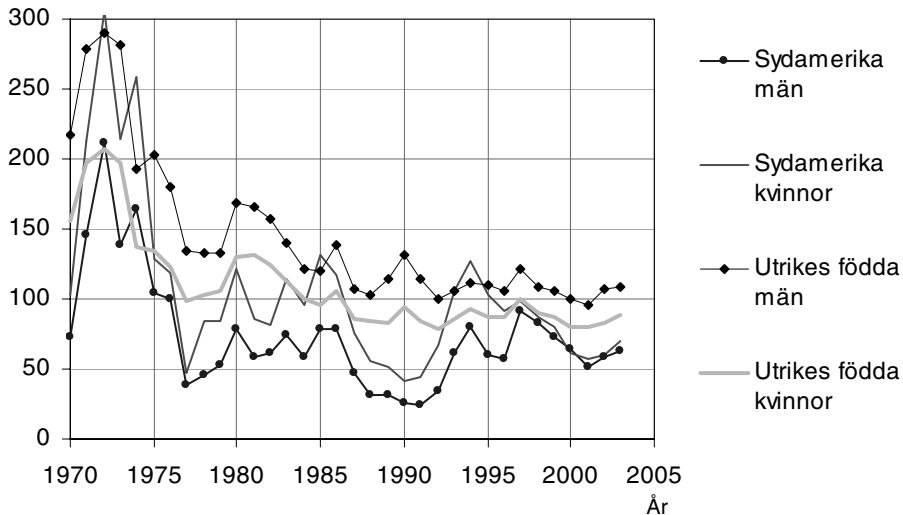

Återutflyttningen bland sydamerikaner ser annorlunda ut än för andra grupper, eftersom sydamerikanska kvinnor har större benägenhet än män att återutflytta. I början av 1990-talet, åren efter Pinocchets fall, återvänder kvinnor och män i något större utsträckning än de omkringliggande åren.

Diagram 8.14**Återutvandring bland personer från Sydamerika jämfört med samtliga utrikes födda – Indextal**

Återutvandring åren 1985-89 för samtliga utrikes födda = 100

Indextal

Afrika

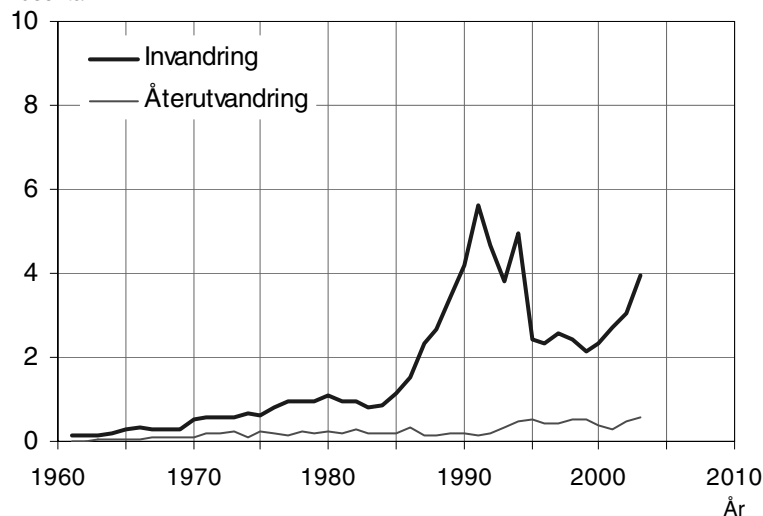
Det finns drygt 60 000 afrikaner i Sverige – 8 000 mer än från Sydamerika. Migration från Afrika är av senare datum och har bara gett avtryck i statistiken från 1980-talets slut till mitten av 1990-talet. Omkring hälften av afrikanerna i Sverige kommer från Afrikas horn, Somalia med 15 000, Etiopien med 11 000 och Eritrea med 4 000. Länderna på Afrikas horn tillhör världens allra fattigaste länder, och den humanitära situationen är svår. Afrikas horn är dessutom en av de många oroshärdarna på kontinenten.

En hög andel av invandrarna från Afrika är män. På 20 i topplistan över invandrarländer med hög andel män finner vi sju afrikanska länder - Nigeria, Tunisien, Egypten, Algeriet, Libyen, Gambia och Ghana.

Diagram 8.15

Migration av medborgare från afrikanska länder

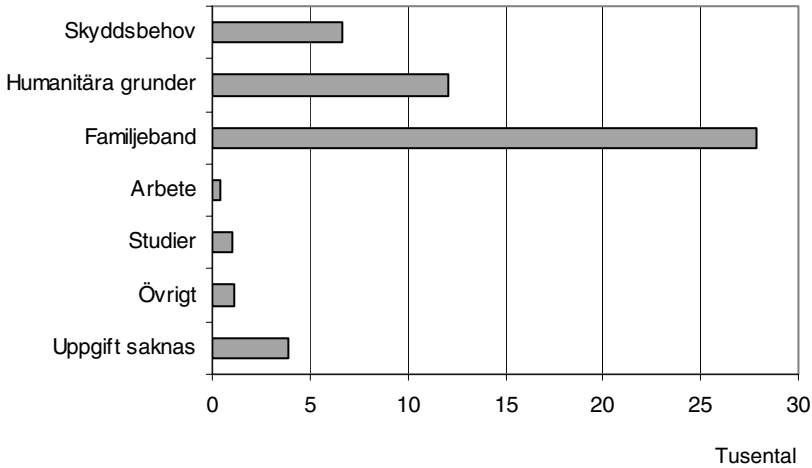
Tusental

Familjeband är den vanligaste grunden för bosättning bland afrikaner. Som vanligt ryms inom begreppet familjeband återförening av tidigare splittrade familjer men också familjebildning. Den sneda könsfördelningen bland afrikaner tyder på att afrikanska män bildar familj med svenska kvinnor.

Diagram 8.16
Personer födda i Afrika - inflyttade till Sverige 1985 - 2003 - efter grund för bosättning

Grund för bosättning

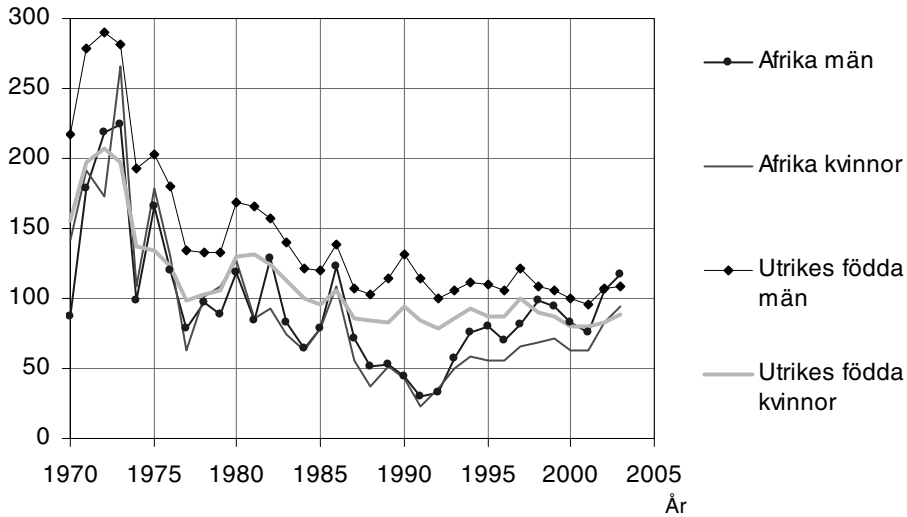

Återutvandringen bland afrikaner är högre än t.ex. för sydamerikaner och asiater.

Diagram 8.17
Återutvandring bland personer från Afrika jämfört med samtliga utrikes födda – Indexantal

Återutvandring åren 1985-89 för samtliga utrikes födda = 100

Indexantal

Inträdet i EU

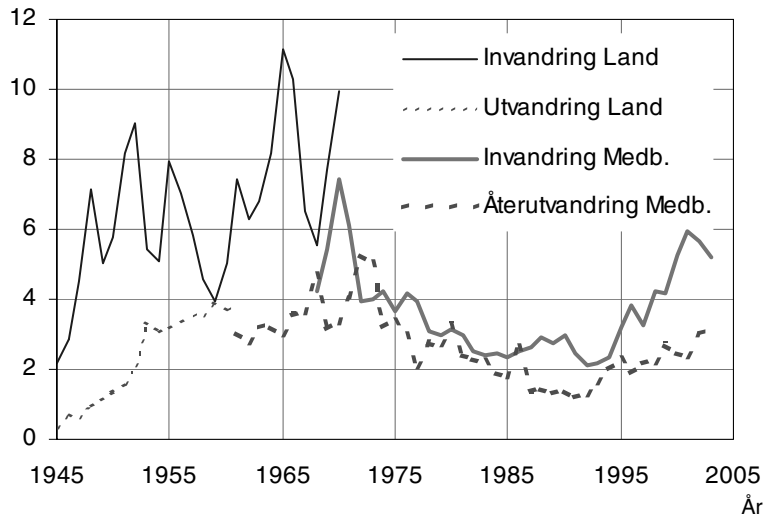
Inför inträdet i EU fanns farhågor att invandringen från Sydeuropa skulle öka. Det var däremot få som framhöll att svenska medborgare fick större möjligheter att flytta till EU-länderna.

Inträdet i EU ändrade inte regelverket för migration mellan de nordiska länderna. Nedan bortser vi därför från flyttningarna mellan Danmark och Sverige samt Finland och Sverige.

Diagram 9.1

In- och återutvandring av medborgare i EU15 utom Norden

Tusental

Migrationen mellan EU15 (utom Norden) och Sverige bör redovisas efter medborgarskap eftersom villkoren för bosättning i Sverige avser EU-medborgare i de 12 EU-länderna utanför Norden. Linjerna markerade med **Medb.** redovisar migrationen efter medborgarskap. Under 1940- och 1950-talen och under en del av 1960-talet finns bara uppgifter om migrationen fördelad efter in- och utflyttningsland (kurvorna markerade med **Land** ovan). Statistiken fram till 1960-talet inkluderar t.ex. svenska medborgares flyttningar till/från EU-länderna. Vid övergången från den ena tidsserien till den andra finns ett gap mellan kurvorna som antyder överskattningen när redovisningen presenteras efter **Land**.

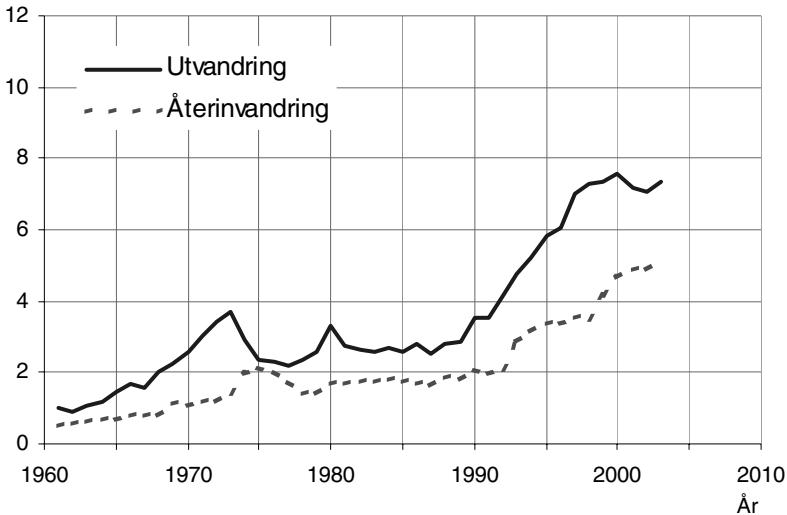
Med ungefär tio års facit kan man se hur utvecklingen blev. Inflyttningen av medborgare från EU15 utom Danmark och Finland har fördubblats men från en låg nivå. Tioårsperioden före inträdet var det årliga antalet 2 000 - 3 000 per år jämfört med ca 5 000 de senaste åren. Någon återgång till de nivåer som observerades under arbetskraftsinvandringen på 1950- och 1960-talen har inte inträffat. Då var det tyskar, österrikkare och italienare som flyttade till Sverige. Italienarena

var aldrig särskilt många i Sverige, ca 7 000 år 1970, men tycks ha gett ett outplånligt intryck på svenska kvinnor och män i och med att de var ett av de första exotiska inslagen i en mycket homogen befolkning. Nästa alla svenskar födda före 1950 har någon episod eller historia att berätta om de italienska invandrarna. Den för dåtidens svenskar exotiska maträtten spaghetti är ofta en ingrediens i anekdoten. De italienska männens förmåga att uppmärksamma kvinnor på annat sätt än svenska män har också gett upphov till historier.

Återutvandringen av EU-medborgare har också ökat och har numera samma mönster som för nordiska medborgare. Statistiken över återutvandringen har sämre tillförlitlighet än invandringsstatistiken. Studier av övertäckningen⁶ i befolkningsregistret har visat att personer från länder som saknar befolkningsregister, t.ex. Frankrike och Storbritannien har lägre benägenhet att anmäla utvandring än andra. Troligen är återutvandringen högre än vad statistiken visar.

Diagram 9.2
Svenska medborgares flyttning till EU15 utom Norden

Tusental

Under 1980-talet flyttade ca 2 000 svenska medborgare till EU15-länderna utom Danmark och Finland d.v.s. migrationen i de båda riktningarna var lika stor. Men redan före EU-inträdet 1995 fördubblades utvandringen av svenska medborgare till EU. Uppgången sammanfaller med den ekonomiska krisen i Sverige i början på 1990-talet. Sedan 1997 utvandrar drygt 7 000 svenska medborgare årligen till de

⁶ Med övertäckning menas här att det finns personer i befolkningsregistret som med stor sannolikhet har utvandrat med trots det finns kvar i det svenska befolkningsregistret beroende på att ingen anmälan om utvandring har lämnats till folkbokföringen.

EU-länderna. Flyttningarna till Storbritannien har femdubblats sedan 1980-talets slut. Nästan 3 000 svenska medborgare flyttar årligen till Storbritannien. Till vardera Spanien och Tyskland flyttar ca 1 000 svenska medborgare per år vilket i båda fallen är en fördubbling sedan 1980-talet. Redan 1989/90 ökade flyttningen till Belgien men har sedan legat kvar på ungefär samma nivå.

Återinvandringen av utflyttade svenskar har också ökat. Utifrån de senaste årens återflyttning kan man uppskatta att ca en tredjedel förblir kvar utomlands och två tredjedelar återvänder till Sverige. Flyttarna till Storbritannien återvänder dock mer frekvent – ungefär en fjärdedel blir kvar utomlands och tre fjärdedelar flyttar tillbaka till Sverige.

EU-inträdet medförde som redan påpekats att en del hinder för migration försvann. Svenska medborgare har anpassat sig snabbare till de nya förhållandena än EU-medborgaren på kontinenten. Det är fler svenska medborgare som flyttat till EU-länderna än EU-medborgare som flyttat till Sverige.

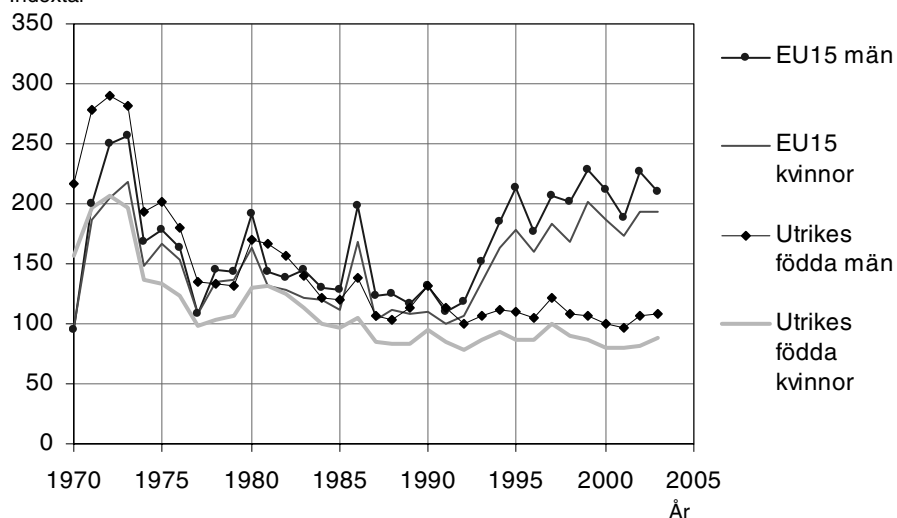
I detta kapitel har vi genomgående utelämnat flyttningar mellan Danmark och Sverige samt Finland och Sverige.

Diagram 9.3

Återutvandring bland personer från EU15-länderna exklusive nordbor jämfört med samtliga utrikes födda - Indextal

Återutvandring åren 1985-89 för samtliga utrikes födda = 100

Indextal

Inträdet i EU ökade rörligheten mellan Sverige och det kontinentala EU – inte bara genom att invandringen ökade utan också genom att återutvandringen påverkades. Benägenheten att återutvandra har i stort sett fördubblats sedan EU-inträdet. EU-medborgare har numera samma benägenhet att återutvandra som nordbor.

Tabell 9.1**Utvandring av svenska medborgare till EU-länderna – årliga genomsnitt**

Landet som svenskarna flyttat till	1970- 1974	1975- 1979	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2003
Belgien	151	110	83	163	411	414	321
Frankrike	381	354	397	298	496	618	612
Grekland	35	66	202	292	414	554	379
Irland	30	21	19	10	38	119	162
Italien	228	164	207	166	256	324	293
Luxemburg	7	13	35	42	60	141	101
Nederländerna	146	110	113	94	235	346	319
Portugal	71	38	60	62	117	104	70
Spanien	680	365	497	519	518	822	1 060
Storbritannien och Nordirland	496	438	587	553	754	2 060	2 757
Tyskland	787	563	502	441	802	1 048	1 023
Österrike	125	103	90	80	144	159	200
Summa	3 136	2 345	2 793	2 718	4 245	6 708	7 296

Tabell 9.2**Återinvandring av svenska medborgare från EU-länderna – årliga genomsnitt**

Landet varifrån svenskarna återinvandrat	1970- 1974	1975- 1979	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2003
Belgien	80	127	85	64	227	287	274
Frankrike	162	231	219	221	309	396	394
Grekland	23	33	89	141	143	196	228
Irland	11	20	15	15	16	46	133
Italien	100	109	114	116	134	225	207
Luxemburg	3	4	17	29	48	47	71
Nederländerna	77	88	83	65	100	217	299
Portugal	38	51	42	41	59	73	68
Spanien	259	350	318	306	410	412	660
Storbritannien och Nordirland	252	282	325	377	490	907	1 636
Tyskland	314	369	355	312	412	707	791
Österrike	53	74	48	51	77	86	129
Summa	1 371	1 737	1 710	1 738	2 426	3 599	4 888

Omflyttningens demografi

Det är som regel unga människor som flyttar. Under etableringsfasen i livet är det vanligast att flytta d.v.s. från den åldern då unga människor lämnar sitt föräldrahem till den period i livet då de flesta har fått ett arbete och en bostad som någorlunda överensstämmer med förväntningarna. I vilken ålder flyttperioden börjar går lätt att bestämma. Det är i 18 till 20 årsåldern. Däremot finns det ingen skarp åldersgräns då den slutar – i 40-årsåldern och åldrarna däröver är dock omflyttningen mindre vanlig. Personer i 30-40 årsåldern har som regel barn i åldrarna under 10 år. Det gör att omflyttning av barn i förskole- och de unga skolåldrarna också blir hög.

Kvinnor flyttar i yngre åldrar än män. Som regel är också kvinnorna mer benägna att flytta än män. Områden med låg inflyttning får därför ojämn könsfördelning. Det blir ett underskott på kvinnor. Det ovan sagda har sin giltighet i första hand för inrikes omflyttning men också för utrikes flyttningar.

Vi börjar med att se på åldersstrukturen för svenskar som flyttar från Sverige. Sedan behandlar vi återflyttning och slutligen flyttningens nettots åldersstruktur. Därefter går vi igenom åldersstrukturen för invandringen, återutvandringen och flyttningens nettot avseende de utrikes födda.

Åldersfördelningen bland de utrikes födda behandlas därefter. Förändringarna är i första hand en effekt av in- och återutvandring.

Mot slutet av kapitlet ser vi på en tabell över könskvoter för invandrare från olika länder i åldrarna 20-64 år.

Till sist redovisar vi befolkningen fördelad efter kön, medborgarskap, eget födelseland och föräldrarnas födelseland.

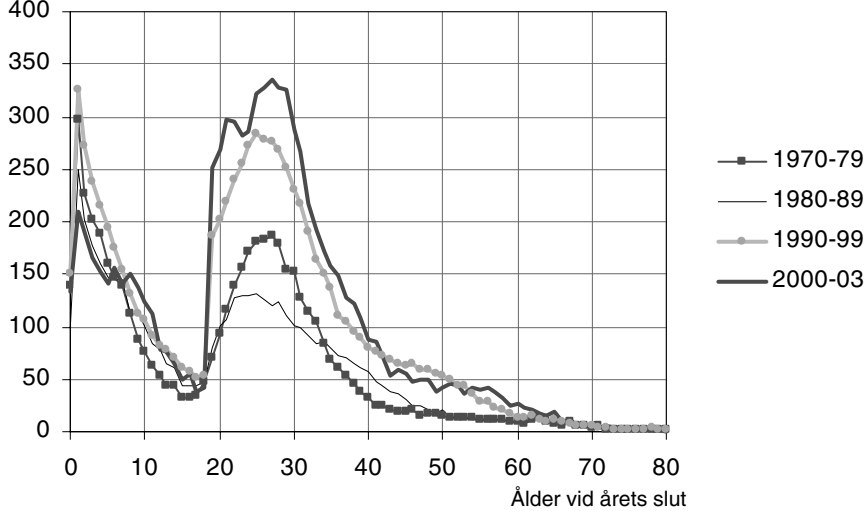
Åldersprofilen för utvandrade och återinvandrade svenskar

I ett senare kapitel i rapporten analyserar vi utvandringen av svenskar med avseende på föräldrarnas födelseland. Där framgår att flertalet av barnen som flyttar från Sverige följer med sina tidigare invandrade föräldrar när dessa återvänder till hemlandet eller flyttar vidare till ett tredje land.

I vuxen ålder är det betydligt fler kvinnor än män som flyttar utomlands. Bland de unga åldrarna, 20-30 år, är övervikten av kvinnor ännu större. Under 1990-talet blev det vanligare att svenskar utvandrade (Se kapitlet Utvandring och återinvandring av svenskar). Utvandringen ökade i hela åldersskalan från 20 år till 65 års ålder.

Diagram 10.1**Utvandring av kvinnor födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

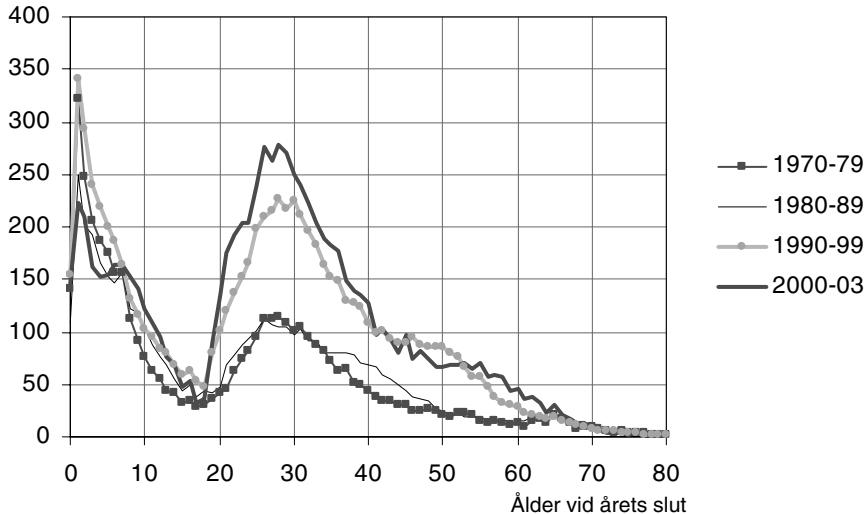
Antal – årliga genomsnitt

Den så omtalade utvandringen av nyblivna pensionärer till Medelhavsländerna och andra pensionärsparadis lyser med sin frånvaro i flyttningsstatistiken. Antagligen är det mer fråga om dubbel bosättning än en definitiv utflyttning från Sverige. Med god vilja kan man dock se ett litet maxvärde i åldrarna runt 65 år. Kalkyler baserade på svensk flyttningsstatistik visar att det finns få svenskar utomlands i åldrarna över 60 år. Se kapitlet *Antal svenskar utomlands*.

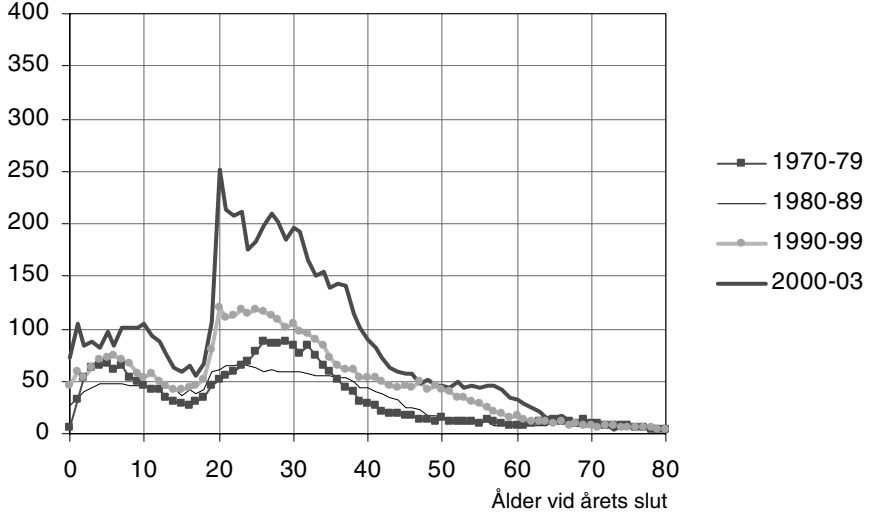
Diagram 10.2**Utvandring av män födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

Diagram 10.3**Återinvandring av kvinnor födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

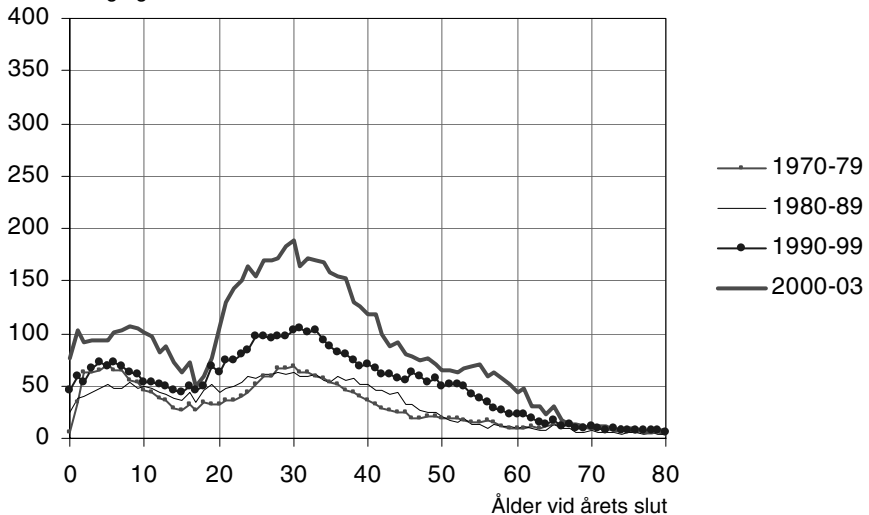
Antal – årliga genomsnitt

Två av tre utvandrade svenskar återvänder. Det gör att åldersfördelningarna på utvandrade och återinvandrade överensstämmer i viss mån men med några års förskjutning i åldrarna. Barnen som utvandrar med sin tidigare invandrade föräldrar återkommer inte. Flyttåldrarna, 20-34 år, är också de åldrar då de flesta bildar familj. Det är därför inte så märkligt att en del personer stannar för gott utomlands. Det är vanligare att kvinnor stannar utomlands.

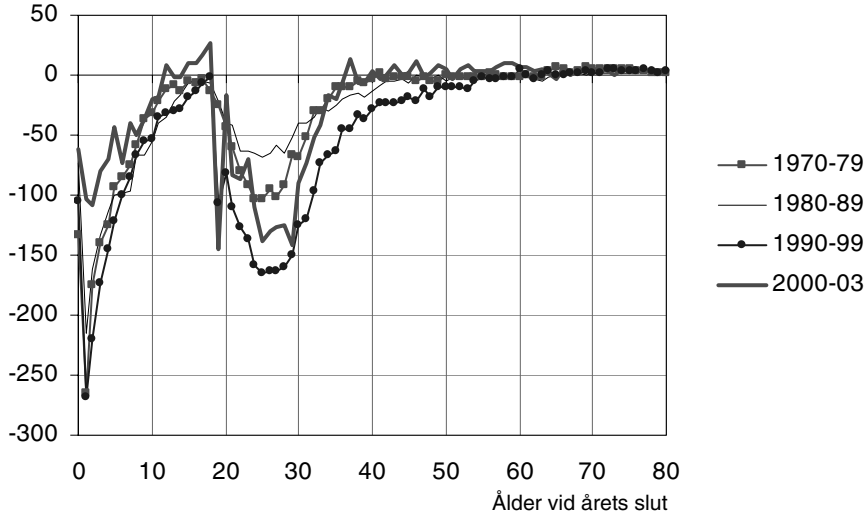
Diagram 10.4**Återinvandring av män födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

Diagram 10.5**Flyttningsnetto för kvinnor födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

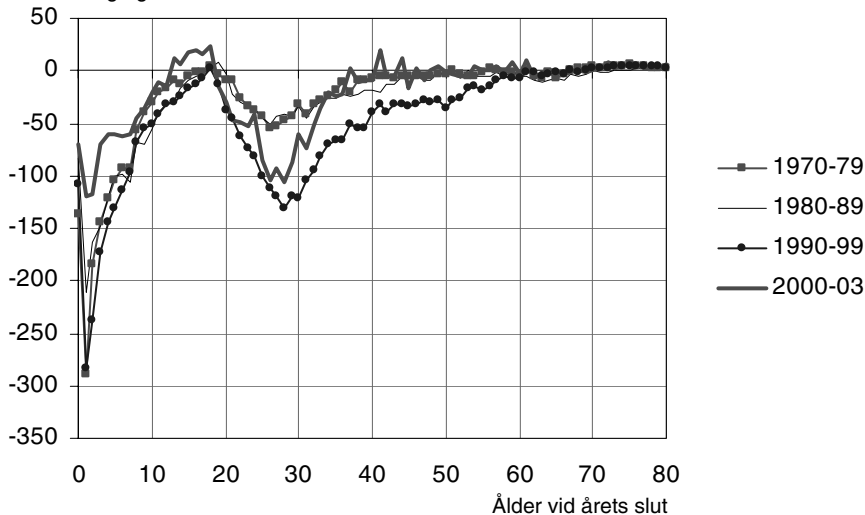
Antal – årliga genomsnitt

I åldrarna över 40 är utvandringen och återinvandringen lika stor. På 1990-talet, när utvandringen fördubblades jämfört med 1980-talet, var utflyttningen större än inflyttning högre upp i åldrarna. Diagrammet ovan visar att unga kvinnor flyttar utomlands i 19-årsålder och kommer tillbaka redan när de är 20. För unga kvinnor finns en arbetsmarknad som au-pair vilket troligen förklarar företeelsen.

Diagram 10.6**Flyttningsnetto för män födda i Sverige efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

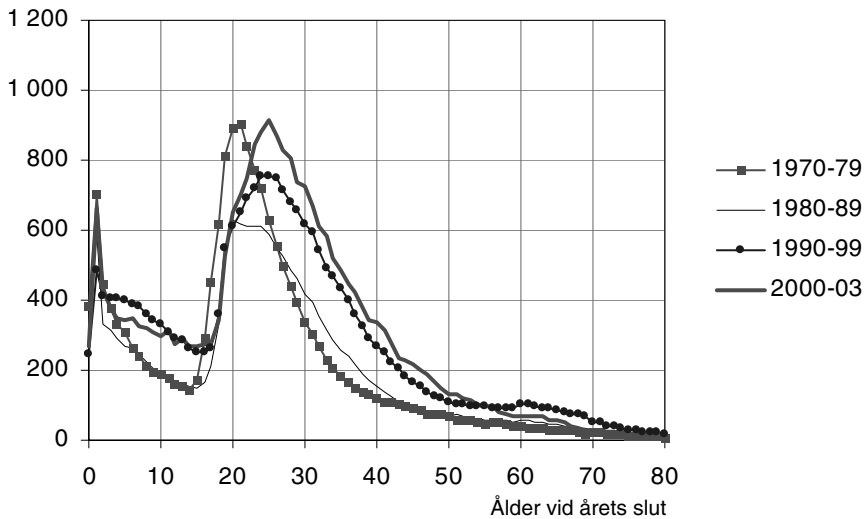
Åldersprofilen för invandrade och återutvandrade utrikes födda

Diagrammen på denna och nästa sida sammanfattar förändringarna i migrationen sedan 1970-talet till sekelskiftet. 1970-talet hade fortfarande spår av arbetskraftsinvandringen. Det var unga människor som kom till Sverige. Immigranternas barn var i förskoleåldern. Fler män än kvinnor flyttade till Sverige. Flykting- och anhöriginvandrarna är äldre och har därmed har hunnit få fler barn och deras barn är äldre.

Diagram 10.7

Invandring av kvinnor födda utomlands efter ålder 1970-2003

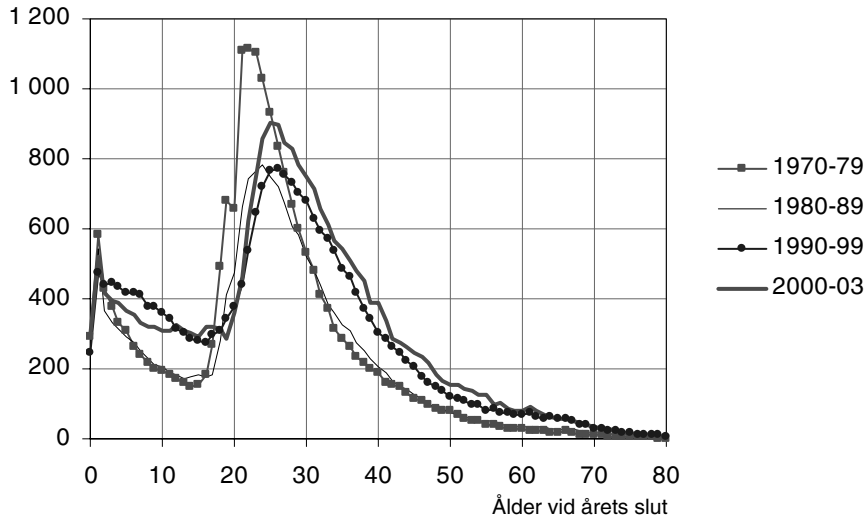
Antal – årliga genomsnitt

I 30 års- till 40 årsåldern har antalet immigranter fördubblats sedan 1970-talet. Att immigranterna har blivit äldre är en viktig observation. Med stigande ålder är det svårare att anpassa sig till nya förhållanden. Granskar man diagrammet över invandrade kvinnor noggrant finner man färre immigranter i åldrarna över 58 år under perioden 2000-03 än 1990-99. Under krisen på 1990-talet ströps möjligheterna för invandrare att återförenas med sina vuxna föräldrar. Det torde vara effekterna av stramare invandringspolitik som illustreras i diagrammet.

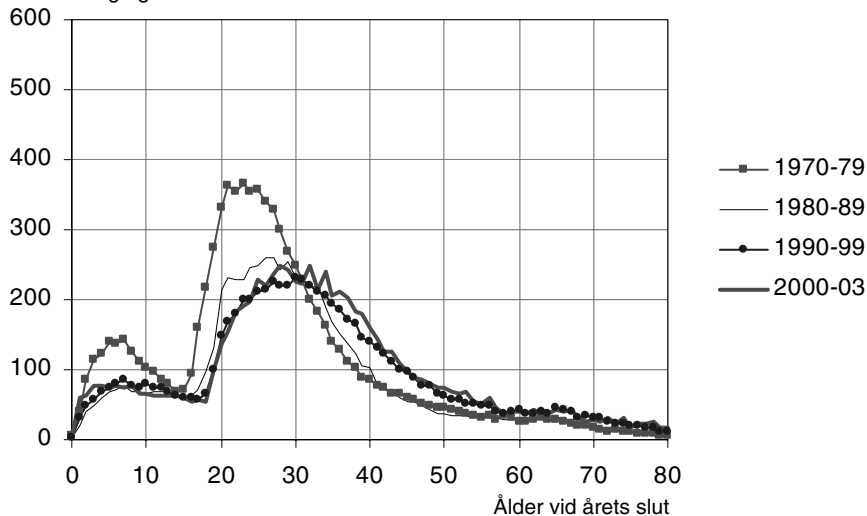
Diagram 10.8**Invandring av män födda utomlands efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

Diagram 10.9**Återutvandring av kvinnor födda utomlands efter ålder 1970-2003**

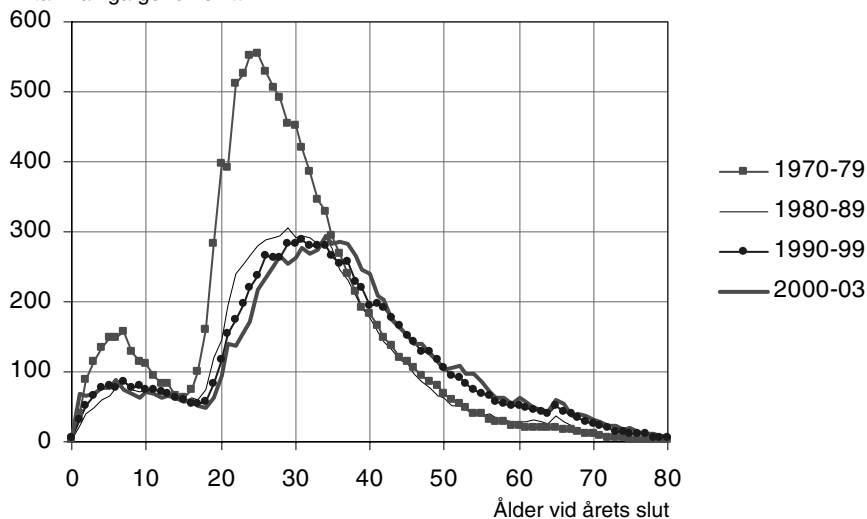
Antal – årliga genomsnitt

Åldersprofilen på 1970-talets återutvandrare är karaktäristisk för epoken med arbetskraftsinvandring – hög rörlighet bland unga människor och hög återutvandring. Övergången till flykting- och anhöriginvandring har påverkat återutvandringen i tre avseenden. Återutvandrarerna har blivit äldre, könsfördelningen har blivit jämnare och färre återutvandrar i förhållande till antalet utrikes födda i Sverige.

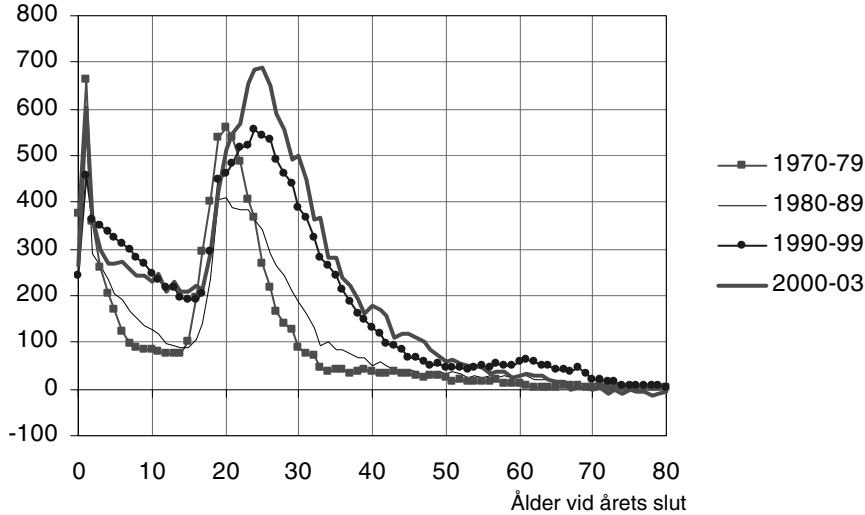
Diagram 10.10**Återutvandring av män födda utomlands efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

Diagram 10.11**Flyttningsnetto för kvinnor födda utomlands efter ålder 1970-2003**

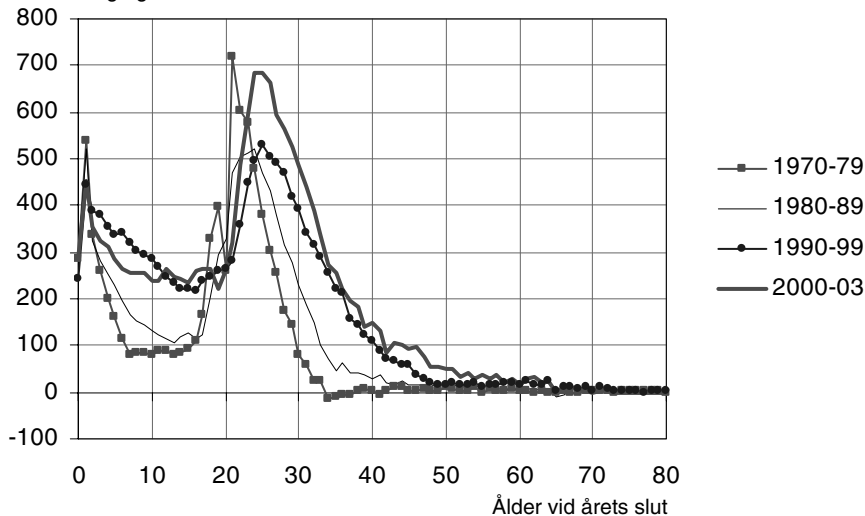
Antal – årliga genomsnitt

På 1970-talet gav invandringen ett tillskott i befolkningen i bara två åldersklasser, i förskoleåldrarna och i åldrarna 16-30 år. Migrationen under 1990-talet och de första åren efter sekelskiftet ger en helt annan åldersprofil. Från lägsta ålder till 50-60 årsålder ger migrationen av utrikes födda ett tillskott i befolkningen. Invandringen av adoptivbarn ger ett tidligt avtryck i ettårsåldern - tydligast bland flickor.

Diagram 10.12**Flyttningsnetto för män födda utomlands efter ålder 1970-2003**

Antal – årliga genomsnitt

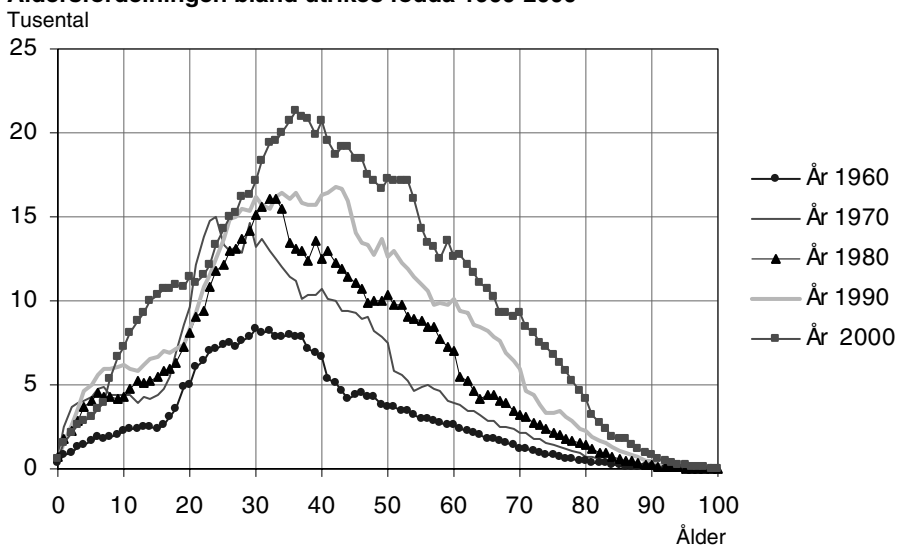

Åldersprofilen bland utrikes födda

Tidigare har vi sett att flyttare har en specifik åldersprofil där flertalet är i åldrarna 20-35 år. Den ackumulerade effekten av invandring, återutvandring och dödsfall ger antalet utrikes födda i befolkningen. Åldersfördelningen 1960 bland de utrikes födda överensstämmer ganska väl med det flyttningsnetto vi sett i föregående avsnitt. Invandringen från andra världskriget till 1960 har gett en puckel i åldrarna 20-40 år.

Diagram 10.13
Åldersfördelningen bland utrikes födda 1960-2000

Sedan 1970 har antalet invandrare i åldersintervallet 20-30 år varit ganska konstant. Av diagrammet ovan framgår att invandrarna också åldras. Det är i åldrarna över 30 år som antalet ökat sedan 1970.

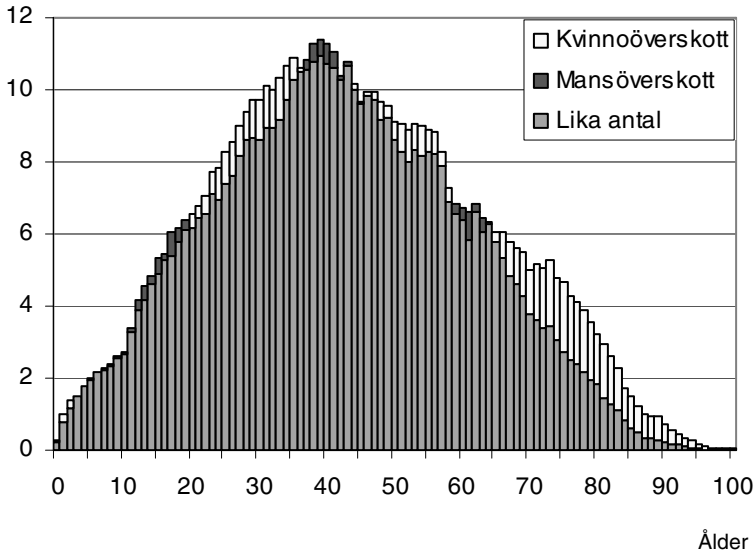
1990-talets flykting- och anhöriginvandrig karaktäriserades bl.a. av många barnfamiljer. Det har gett avtryck i åldersfördelningen genom att det år 2000 fanns betydligt fler barn i åldrarna 8-20 år än tidigare.

Könsfördelningen

Den reglerade invandringen har medfört att endast familjebildning har varit ett godtagbart skäl för att få uppehållstillstånd i Sverige för migranter från ett stort antal länder. Män från Väst- och Sydeuropa har varit attraktiva för de svenska kvinnorna medan kvinnor från Östersjöländerna och några asiatiska länder, Filippinerna och Thailand, varit attraktiva för svenska män.

Diagram 10.14**Ålders- och könsfördelningen bland utrikes födda 31 dec 2003**

Tusental

Läsanvisningar: I t.ex. åldersgruppen 12 år finns det knappt 4 000 flickor och drygt 4 000 pojkar d.v.s. ett överskott på pojkar med ca 300.

Trots att könsfördelningen varierar starkt mellan olika invandrargrupper är könsfördelningen ganska jämn bland samtliga invandrare. I vuxenåldrarna finns det ett kvinnoöverskott med undantag av några få åldersgrupper. Kvinnoöverskottet i åldrarna 20-35 beror dels på att kvinnorna i familjerna som invandrat är yngre än männen dels på att fler kvinnor än män flyttar hit och bildar familj med svenskar.

Kvinnoöverskottet i åldrarna över 65 år beror som alltid på att kvinnor har lägre dödlighet än män. Till 1990-talets slut var det möjligt att för invandrare att återförenas med sina gamla föräldrar. Det var vanligare att det var mödrar än fäder som kom till Sverige av det skälet. En liten del av kvinnoöverskottet kan bero på migration av äldre släktingar till Sverige.

Tabell 10.1
Antal män per 1000 kvinnor i åldrarna 20-64 år

De 100 störst invandrarländerna ingår i urvalet

Rang	Födelseland	Könskvot	Samtliga
1	Nigeria	2 555	839
2	Palestina	2 535	1 011
3	Nya Zeeland	2 495	671
4	Italien	2 305	4 637
5	Tunisien	2 232	2 741
6	Storbritannien och Nordirland	2 172	13 294
7	Egypten	1 974	1 936
8	Algeriet	1 895	1 604
9	Irland	1 852	1 195
10	Israel	1 795	1 490
11	Libyen	1 683	338
12	Australien	1 649	2 101
13	Cypern	1 619	364
14	Frankrike	1 604	4 750
15	Gambia	1 546	2 342
16	Grekland	1 545	8 855
17	Ghana	1 519	1 015
18	Österrike	1 509	3 803
19	Nederländerna	1 484	3 520
20	Kuba	1 438	1 431
57	Sverige	1 043	4 492 735
80	Rumänien	800	9 482
81	Finland	777	137 821
82	Kina	737	7 330
83	Sri Lanka	699	4 489
84	Kenya	693	1 097
85	Nicaragua	659	345
86	Tjeckien	633	423
87	Singapore	630	370
88	Japan	569	2 046
89	Estland	549	3 616
90	Sovjetunionen	523	4 283
91	Polen	502	32 735
92	Taiwan	477	554
93	Brasilien	440	2 932
94	Korea, Syd-	435	6 683
95	Lettland	424	1 206
96	Litauen	371	957
97	Vitryssland	363	481
98	Ryssland	336	6 143
99	Ukraina	257	1 543
100	Thailand	200	11 244
101	Filippinerna	193	5 186

Invandrarbefolkningen

Det förekommer mycket varierande uppgifter om antalet invandrare i Sverige beroende på hur *invandrare* definieras. Vid slutet av år 2003 var antalet utländska medborgare 476 000 och antalet utrikes födda 1 078 000. Personer som är födda i Sverige och har en eller båda föräldrarna födda utomlands, beräknas uppgå till ca 880 000 varav 560 000 har en förälder född i Sverige och en förälder född utomlands.

Ungefär en sjundedel, eller 16 procent, av Sveriges befolkning består av personer med utländsk bakgrund, d.v.s. utrikes födda och personer födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Därtill kommer personer födda i Sverige med en förälder född utomlands och en förälder född i Sverige, vilka uppgår till 6 procent av befolkningen.

Tabell 10.2
Sveriges befolkning 31 dec 2003 fördelad efter medborgarskap, eget och föräldrarnas födelse-land - tusental

Kön	Svenska medborgare	Utländska medborgare	Samtliga	Procent svenska medborgare
Födda i Sverige				
– med båda föräldrarna födda i Sverige				
Män	3 477	3	3 480	99,9
Kvinnor	3 535	3	3 538	99,9
Båda könen	7 012	6	7 018	99,9
– med en förälder född i Sverige				
Män	279	10	289	96,5
Kvinnor	266	9	276	96,7
Båda könen	545	19	565	96,6
– med båda föräldrarna födda utomlands				
Män	139	22	162	86,1
Kvinnor	129	24	153	84,4
Båda könen	269	46	315	85,3
Födda utomlands				
Män	315	201	516	61,1
Kvinnor	358	204	562	63,7
Båda könen	673	405	1 078	62,4
Samtliga	8 500	476	8 976	94,7

Hur har efterkrigstidens migration påverkat Sveriges folkmängd?

Ibland ställs frågan "Hur har efterkrigstidens migration påverkat Sveriges folkmängd?". Då menar frågeställaren i vilken omfattning har befolkningens numerär och åldersfördelning påverkats.

Från 1945 till 2003 har folkbokföringsmyndigheterna registrerat 2,4 milj. inflyttningar och 1,4 milj. utflyttningar d.v.s. ett överskott på en miljon. De utrikes födda har ökat med nästa en miljon under perioden. Till invandringsöverskottet får man addera de barn som invandrarna fött och dra ifrån dödsfallen bland invandrarna. En enkel kalkyl⁷ som tagit hänsyn till faktorerna ovan ger som resultat att Sveriges folkmängd skulle ha uppgått till 7 160 000 om landets gränser varit stängda d.v.s. en kalkylerad folkökning med bara 540 000 jämfört med den faktiska på 2,4 milj. Migrationen har direkt gett en folkökning på 970 000, inflyttningsöverskottet, och indirekt med 870 000 som är födelseöverskottet. Vid beräkningarna har vi justerat ner fruktsamheten något och justerat upp dödligheten marginellt för "den slutna befolkningen". Migranter är en selekterad grupp människor. Det är därför rimligt att anta de inflyttade har påverkat både fruktsamhet och dödlighet men i olika riktningar.

Tabell 11.1
Migrationens bidrag till folkökningen 1945-2003

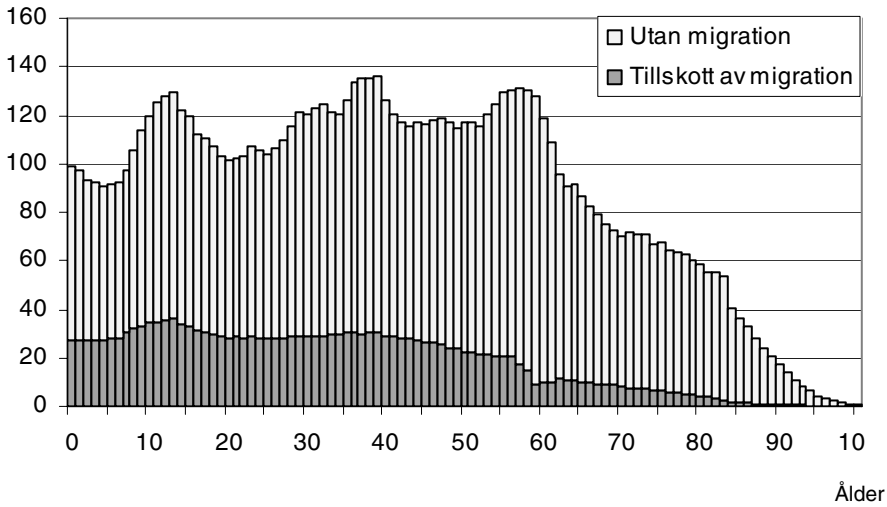
	Tusental
Födda	1 010
Döda	140
Födelseöverskott	870
Invandringsöverskott	970
Folkökning	1 840

Migrationen har föryngrat befolkningen. I åldrarna under 20 år utgör tillskottet ca 30 procent och i åldersintervallet 20-49 år ca 25 procent av befolkningen i resp. åldersgrupp. Än så länge har däremot migrationen bara marginellt påverkat befolkningen i åldrarna över 80 år.

⁷ En liknade kalkyl har gjorts tidigare för perioden 1951-1988. Se *On the causes of Changes in the Age Structure* med underrubriken *The case of Sweden* publicerad i *Bakgrundsmaterial från DEMOGRAFISKA funktionen 1990:3*.

Diagram 11.1**Befolkningens åldersfördelningen 2003 samt tillskottet beroende på migrationen 1945-2003**

Tusental

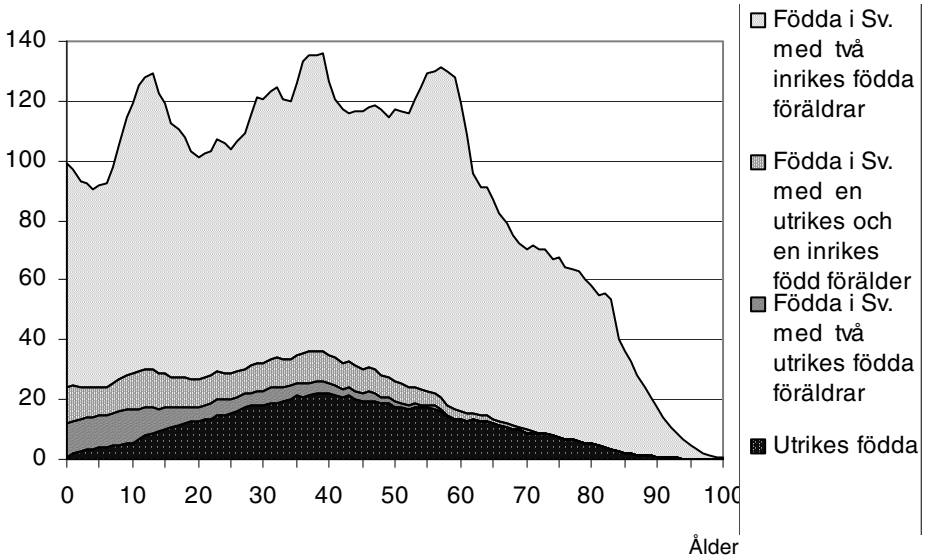
Den så kallade försörjningsbördan, relationen mellan befolkningen i åldrarna 65+ och 20-64, har blivit lägre än utan migration. Nu går det 29 ålderspensionärer på 100 personer i åldrarna 20-64 år. Utan migration hade det nu varit 33 per 100.

Tabell 11.2**Tillskottet i befolkningen beroende på migrationen 1945-2003 fördelat på ålder**

Ålder	Migrations- tillskott i tusental (avrundat)	Procent av befolk- ningen
0-9	290	30
10-19	330	28
20-29	280	26
30-39	300	23
40-49	270	23
50-59	190	15
60-69	100	11
70-79	60	10
80-89	20	6
90+	4	5
Samtliga	1840	21

Diagram 11.2
Befolkningen 31 dec 2003 fördelad efter eget födelseland och föräldrarnas födelseland

Tusental

Ett enkelt och bra sätt att beskriva effekten av migration är redovisa befolkningen efter eget födelseland och föräldrarnas födelseland enligt diagrammet ovan. Av gruppen *födda i Sverige med en förälder född i Sverige och en utomlands* bör vid en sådan kalkyl 50 procent föras till "effekten av invandring". Denna kalkyl ger 1,675 milj. i tillskott vilket avviker med 165 000 från den kalkyl vi redovisade början på detta kapitel. Skillnaden beror dels på att vi får med effekten av migration före 1945 dels på att barnbarnen till invandrarna inte kommer med i diagrammet ovan. De båda kalkylerna stämmer dock bra överens för födda på 1950- och 1960-talen. Fr.o.m. 1970-talet ger invandrarnas barnbarn ett betydande tillskott på ca 220 000 till befolkningen. Tillskottet är störst i födelseårgångarna födda omkring år 1990.

Metodruta

Folkmängden 31 dec 1944 fördelade efter kön och ålder har skrivits fram till 2003 med observerade fruktsamhetstal och dödstal. Fruktsamhetstalen har justerats ner några procent och dödlighet har justerats upp en procent.

Diagram 11.3**Kalkylerat tillskott av personer i den svenska befolkningen 31 dec 2003 beroende på invandringen 1945-2003**

Tusental

Första fasen utgörs av nettomigrationen och dödsfall bland utrikes födda**Andra fasen** utgörs av personer födda i Sverige med modern född utomlands**Tredje fasen** utgörs av personer födda i Sverige med en mormor född utomlands.

Migrationen har således gett ett kalkylerat tillskott på 1,84 milj. Det är dock betydligt fler, omkring 2,4 milj., av befolkningen som har anknytning till utlandet vilket framgår av nedanstående tabell. Ungefär en fjärdedel av Sveriges befolkning har anknytning till utlandet via födelse utomlands, föräldrar eller mor/farföräldrar födda utomlands.

Tabell 11.3**Personer som via födelse, föräldrar eller mor/farföräldrar har anknytning till utlandet - 31 dec. 2003**

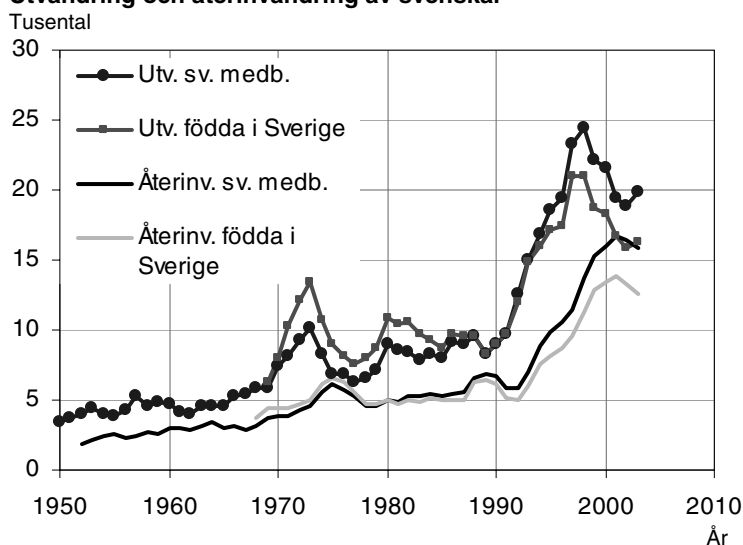
	Tusental
Födda utomlands	1 078
Födda i Sverige	
– med båda föräldrarna födda utomlands	315
– med en förälder född i Sverige	565
Födda i Sverige med båda föräldrarna födda i Sverige	
– med fyra mödrar/farföräldrar födda utomlands	<10
– med tre av mor/farföräldrar födda utomlands	10
– med två av mor/farföräldrar födda utomlands	110
– med en av mor/farföräldrar födda utomlands	300
Totalt	2 380

Utvandring och återinvandring av svenskar

Som redan påpekats i kapitlet *Flyktinginvandring i samband med andra världskriget* befarade man att utvandringen av svenskar skulle ta fart efter andra världskriget. Men utvandringen förblev på en låg nivå ända till slutet av 1960-talet – omkring 5 000 per år. Det var först på 1990-talet som utvandringen av svenskar fick ett nytt mönster och fördubblades från 1970- och 1980-talens nivåer på ca 10 000 per år till 20 000 årligen.

Diagram 12.1
Utvandring och återinvandring av svenskar

Vår avsikt är att först hand beskriva migrationen efter födelseland. Tyvärr går det inte för tiden före 1970. I ovanstående diagram redovisar vi migrationen av svenskar både efter medborgarskap och efter födelseland. Den antalsmässiga överensstämmelsen är god med några undantag.

Under perioden 1970-85 utvandrade fler födda i Sverige än svenska medborgare. Barn födda i Sverige flyttade från Sverige tillsammans med sina tidigare invandrade föräldrar

Sedan 1995 har fler svenska medborgare utvandrat än personer födda i Sverige. Antalet naturaliserade, svenska medborgare som tidigare varit utländska medborgare, ökar årligen blir en allt större andel av de svenska medborgarna. Skillnaden mellan de båda tidsserierna förväntas bli större och större.

De båda tidsserierna över återinvandrade har god överensstämmelse till år 1990. Under den senare perioden svarar de naturaliserade (personer som fått svenskt medborgarskap) för skillnaden mellan de båda tidsserierna.

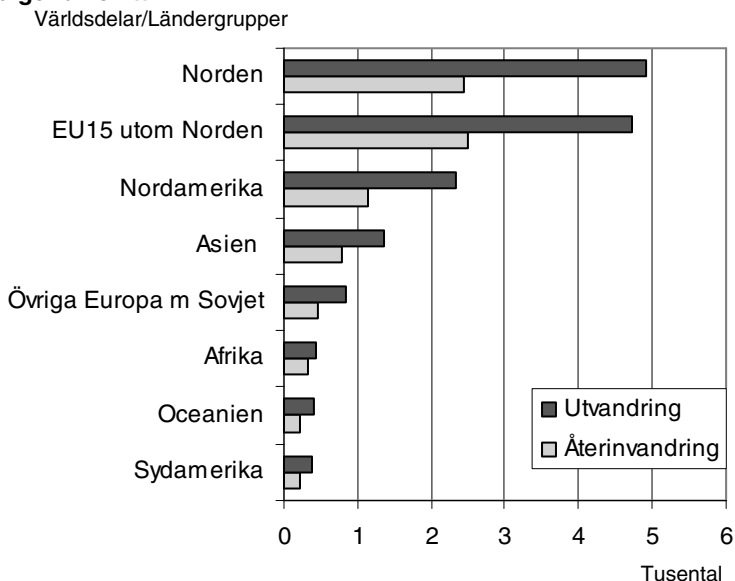
Man brukar ange tre orsaker till att utvandringen ökade på 1990-talet nämligen:

- Den ekonomiska krisen som medförde att ungdomar fick det extra svårt att få jobb. Många ungdomar valde att söka jobb utomlands.
- De multinationella företagens expansion. Svenskar erbjöds att arbeta utomlands några år antingen i ett dotterbolag eller på företagets huvudkontor i något annat land.
- Inträdet i EU öppnade arbetsmarknaden för svenskar i ytterligare 12 länder. Tidigare var det bara möjligt att arbeta i de nordiska grannländerna utan en besvärlig tillståndsprövning.

Sedan länge finns det tre områden som svenskarna flyttar till. Det är de nordiska grannländerna, EU-länderna och Nordamerika. På senare år har också länder i Asien dragit till sig svenskar.

Det är vanligast att svenskar flyttar till Norge. Den största invandrargruppen i Norge kommer inte oväntat från Sverige. USA och Storbritannien är också två länder som svenskar gärna flyttar till. En del flyttströmmar har legat på ungefär samma nivå sedan 1970-talet. Exempel på detta är flyttningarna till Schweiz, Italien, Grekland och Kanada. I andra flyttströmmar som mot Finland och f.d. Jugoslavien finns det barn till invandrare som flyttar tillsammans med sina återvändande föräldrar. Se tabellerna 12.3-12.10.

Diagram 12.2
Personer födda i Sverige - utvandring och återinvandring 1990-1999,
årliga genomsnitt

På de följande sidorna kommer vi att analysera utvandringen av svenskar fördelade på tre kategorier beroende på föräldrarnas födelseland. De tre grupperna är födda i Sverige

- med båda föräldrarna födda i Sverige
- med en förälder född i Sverige
- med båda föräldrarna födda utomlands.

Först bör vi ha en uppfattning om gruppernas storlek vilket framgår dels av diagram 11.2 dels av följandet tabell.

Tabell 12.1
Födda 1940 - 2003 fördelade efter föräldrarnas födelseland, procent

	Födelseår						
	1940-49	1950-59	1960-69	1970-79	1980-89	1990-99	2000-03
Båda föräldrarna födda i Sverige	96,2	90,1	86,0	83,6	82,2	78,1	75,7
En förälder född i Sverige	3,4	7,5	9,6	9,6	10,7	11,3	12,3
Båda föräldrarna födda utomlands	0,4	2,3	4,4	6,7	7,1	10,6	12,0
Samtliga	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

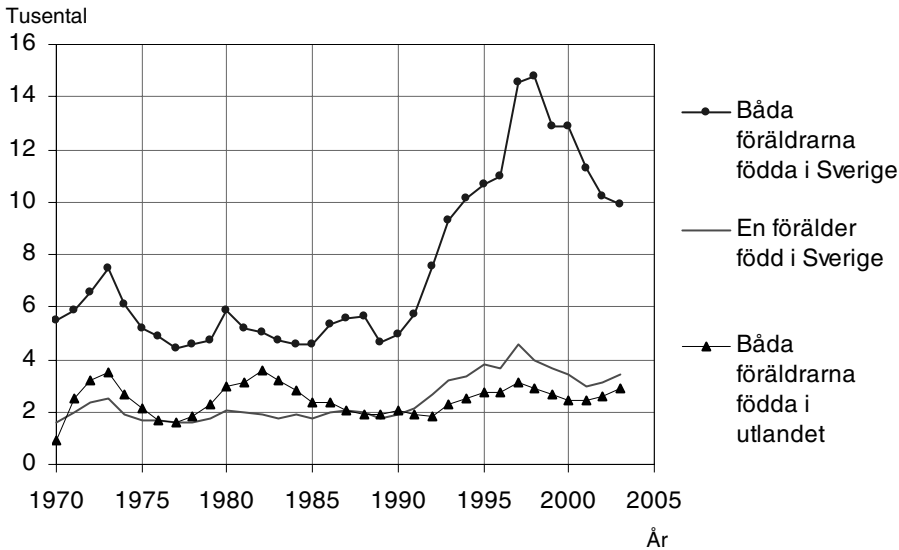
När antalet invandrare var lågt blev andelen nyfödda med föräldrar födda utomlands också lågt. Först på 1960-talet nådde gruppen nyfödda med en förälder född i Sverige 10-procentsnivån. Tidigast på 1980-

talet blev det därför så många i 20-årsåldern att vi kan förvänta oss någon utvandring av vuxna personer med en förälder född utomlands. Gruppen nyfödda *med båda föräldrarna födda utomlands* nådde 10-procentsnivån så sent som på 1990-talet. Fortfarande är därför antalet vuxna med båda föräldrarna födda utomlands så få att vi bara kan förvänta en obetydlig utflyttning i åldrarna över 20 år.

Ungefär en tredjedel av de utvandrade sverigefödda har en eller båda föräldrarna födda utomlands. I åldrarna under 18 år är det hela två tredjedelar som har en eller båda föräldrarna födda utomlands d.v.s. de är medflyttare till en tidigare invandrad person. I vuxen ålder dominerar personer som har båda föräldrarna födda i Sverige. Efter amerikautvandringen har utflyttningen från Sverige inte samvarierat med konjunkturen utom vid några få tillfällen. I början av 1970-talet var det dock inte sverigefödda i arbetskraftsåldrarna som flyttade utan barn som följde med sina återvändande föräldrar, tidigare arbetskraftsinvandrare. Under 1990-talet utvandrade sverigefödda i unga åldrar. Den senare gruppen, sverigefödda med båda föräldrarna födda i Sverige, har också blivit konjunkturkänslig.

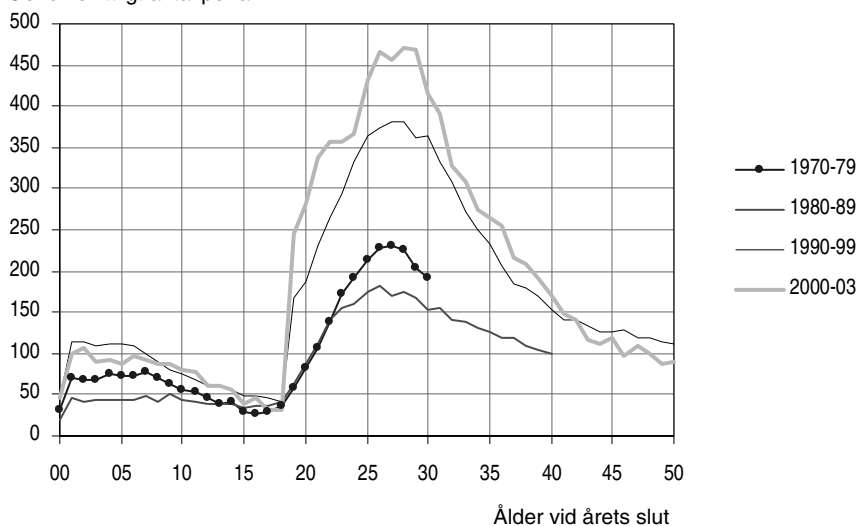
Diagram 12.3

Utvandring av personer födda i Sverige fördelade efter föräldrarnas födelseland

Diagram 12.4**Åldersfördelningen för utflyttade födda i Sverige med båda föräldrarna födda i Sverige**

Genomsnittligt antal per år

Kurvorna för 1970- och 1980-talen är stympade beroende på att kopplingar till föräldrar saknas i befolkningsregistret för födda 1931 och tidigare och är ofullständiga för personer födda på 1930-talet⁸.

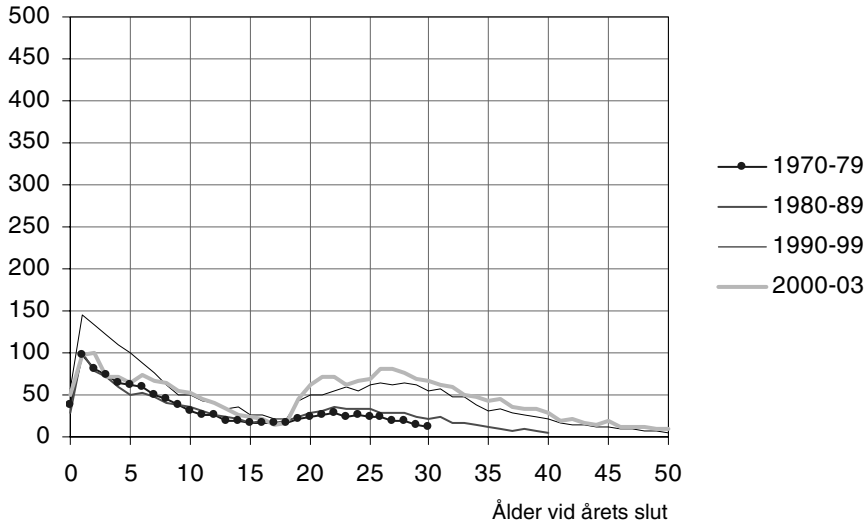
Åldersfördelningen på sverigefödda emigranter avviker från åldersfördelningen för dem som flyttar inom Sverige. För flyttare inom Sverige är antalet barn i förskoleåldern ungefär lika många som antalet personer i åldrarna 30-35 år. Så är inte fallet för dem som flyttar utomlands. I den gruppen ingår främst ensamstående och par utan barn.

I diagrammet 12.4 ser vi att antalet utflyttade fördubblades vid övergången från 1980-talet till 1990-talet. De sverigefödda som flyttar utomlands blir också allt yngre. Redan i 19-årsåldern har det på senare år blivit vanligt att emigrera. Uppgången återfinns i hela åldersskalan däröver.

⁸ De kopplingar mellan barn och föräldrar som finns registrerade i befolkningsregistret beskrivs i rapporten Flergenerationsregistret 2003 med undertiteln En beskrivning av innehåll och kvalitet, Bakgrundsfakta till Befolknings- och Velfärdsstatistiken 2004:5, SCB. http://www.scb.se/templates/publdb/publikation____2725.asp&plopnr=1961

Diagram 12.5**Åldersfördelningen för utflyttade födda i Sverige med en förälder född i Sverige och en förälder född utomlands**

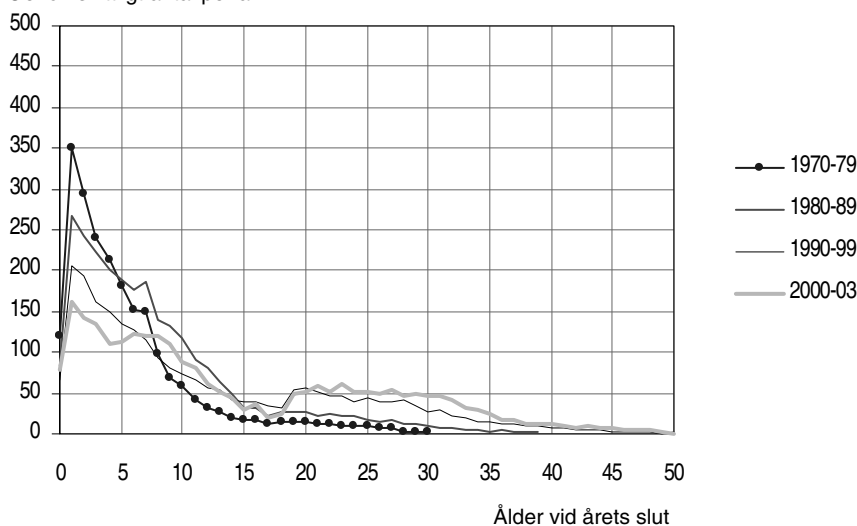
Genomsnittligt antal per år

Av diagrammet ovan framgår att det bland utflyttarna är barn som följer med sina föräldrar när de lämnar Sverige. Antalsmässigt har det inte skett några förändringar under den studerade perioden med några undantag. I åldrarna 20-35 har utflyttningen ökat under 1990-talet vilket sammanfaller med lågkonjunkturen under årtiondet. Något fler barn flyttade från Sverige under 1990-talet än både tidigare och senare vilket beror både på högre rörlighet bland föräldrarna men också på att det föddes många barn i Sverige runt 1990. De låga värdena i åldrarna över 20 år på 1970-talet har sin förklaring. Eftersom invandringen började efter kriget fanns det på 1970-talet få personer i åldrarna över 20 år med föräldrar födda utomlands.

Diagram 12.6**Åldersfördelningen för utflyttade födda i Sverige med *båda* föräldrarna födda utomlands**

Genomsnittligt antal per år

Tidigare påpekades att åldersfördelningen bland utflyttarna med *båda* föräldrarna födda i Sverige avvek från den normala åldersfördelningen bland flyttare. Åldersfördelningen ovan är diametralt annorlunda och avviker också från den normala åldersfördelningen för flyttare. Barnen dominerar bland utflyttarna och det är få vuxna. Tumregeln att bland flyttare bör det finnas lika många barn i förskoleåldern som vuxna i åldern 30-35 år gäller inte på fördelningen ovan.

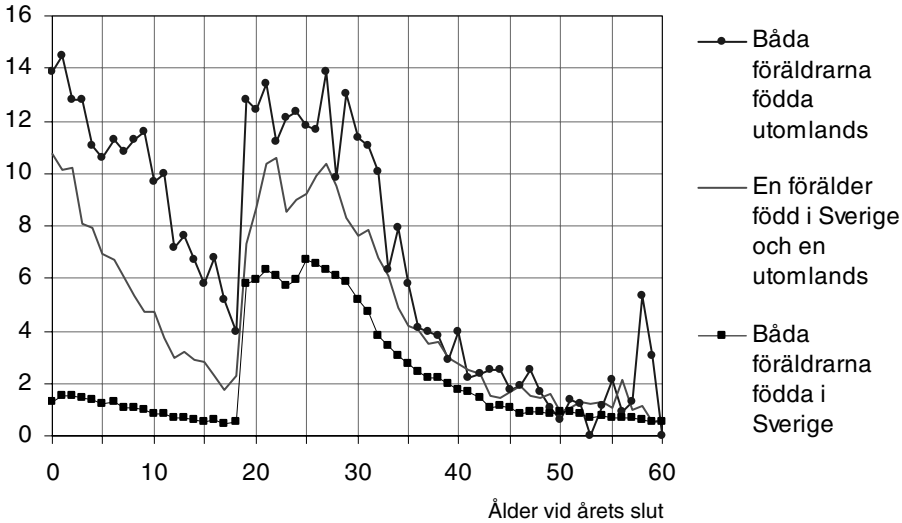
Utvecklingen av antalet barn i förskoleåldern från 1970-talet till de första åren på 2000-talet sammanfattar återutvandringen från Sverige på ett belysande sätt. Utvandringen av förskolebarn har halverats från 1970-talet. Samtidigt bör man beakta att antalet förskolebarn med *båda* föräldrarna födda utomlands på 1970-talet var färre, ungefär två tredjedelar av dagens antal.

Trots att det fortfarande på 1990-talet var få personer i vuxen ålder med *båda* föräldrarna födda utomlands ökade utvandringen.

Diagram 12.7

Utflyttade kvinnor födda i Sverige fördelade efter föräldrarnas födelseland

Per 1 000 inom resp. grupp – genomsnitt för åren 1999-2003

De föregående diagrammen har visat utflyttade i absoluta tal. Hoptryckta skalor och olika åldersfördelningar i riskpopulation gör att slutsatserna lätt blir skeva. Relaterar vi de utflyttade till respektive population får vi de åldersfördelningar vi har anledning att förvänta oss utom bland utflyttare med *båda föräldrarna födda i Sverige*. Frekvenserna bland barn med *båda föräldrarna födda i Sverige* är låga vilket vi redan tidigare noterat. Barn med *en förälder född i Sverige* har fem gånger så hög benägenhet att flytta utomlands som barn med *båda föräldrarna födda i Sverige*. I vuxen ålder är benägenheten att flytta utomlands ungefär dubbelt så hög för personer med *båda föräldrarna födda utomlands* jämfört med personer med *båda föräldrarna födda i Sverige*. Inte helt oväntat så är benägenheten att flytta för personer med *en förälder född i Sverige* hälften så stor som för de med *båda föräldrarna födda utomlands*.

Tabell 12.2

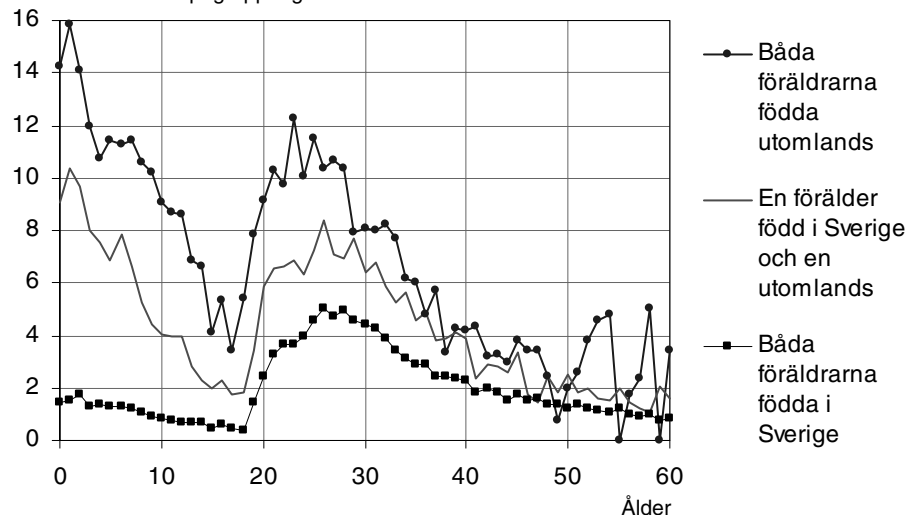
Benägenheten att flytta utomlands för födda i Sverige efter föräldrarnas födelseland – indextal där personer med båda föräldrarna födda i Sverige =100 inom resp. åldersgrupp och kön

Ålder	Kvinnor		Män			
	Båda födda i Sverige	En i Sverige	Båda utomlands	Båda födda i Sverige	En i Sverige	Båda utomlands
0-18	100	535	989	100	528	970
19-39	100	155	203	100	166	228
40-60	100	160	203	100	152	215

Diagram 12.8

Utflyttade män födda i Sverige fördelade efter föräldrarnas födelseland

Per 1 000 inom resp. grupp – genomsnitt för åren 1999-2003

De båda överst kurvorna är hackiga beroende på att år få personer i vuxen ålder i befolkningsgrupperna.

I 20-årsåldern utvandrar betydligt fler kvinnor än män, troligen beroende på att det är betydligt lättare för unga kvinnor att få au-pair platser.

Återinvandring

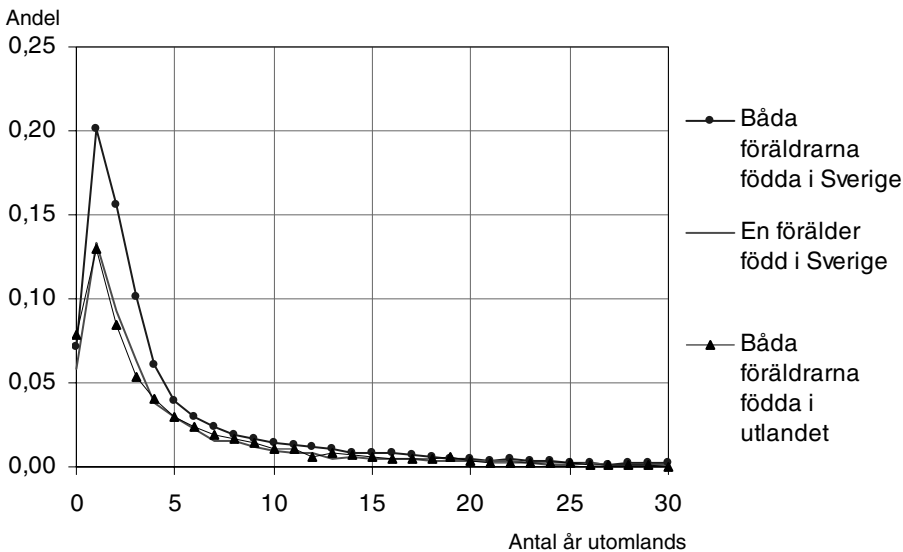
En tumregel är att *två av tre* utvandrade Sverigefödda återvänder till Sverige. Andelen återinvandrare är högre bland personer med båda föräldrarna födda i Sverige. I denna grupp återvänder fyra av fem medan bland person som har en eller båda föräldrarna födda utomlands återvänder varannan. Som vi redan har sett skiljer sig de båda grupperna åt. Bland utflyttade med en eller båda föräldrarna födda utomlands är det företrädesvis barn som tillsammans med sina för-

äldrar lämnar Sverige. Här är antagligen banden till Sverige inte så starka. I gruppen med båda föräldrarna födda i Sverige är det framförallt personer i åldern 20 till 30 år som flyttar från Sverige d.v.s. personer som haft sin barn- och tonårstid i Sverige. För dessa är banden till Sverige starkare.

Det första diagrammet i detta kapitel visar att återinvandringen samvarierar med utvandringen med några års fasförskjutning. Som framgår av diagrammet nedan är återflyttningen intensivast under de första åren utomlands. Redan efter fyra år har 60 procent återvänt av utflyttade med båda föräldrarna födda i Sverige jämfört med 40 procent av utflyttade med en eller båda föräldrarna födda utomlands.

Diagram 12.9

Återinvandring av personer födda i Sverige efter antal år utomlands

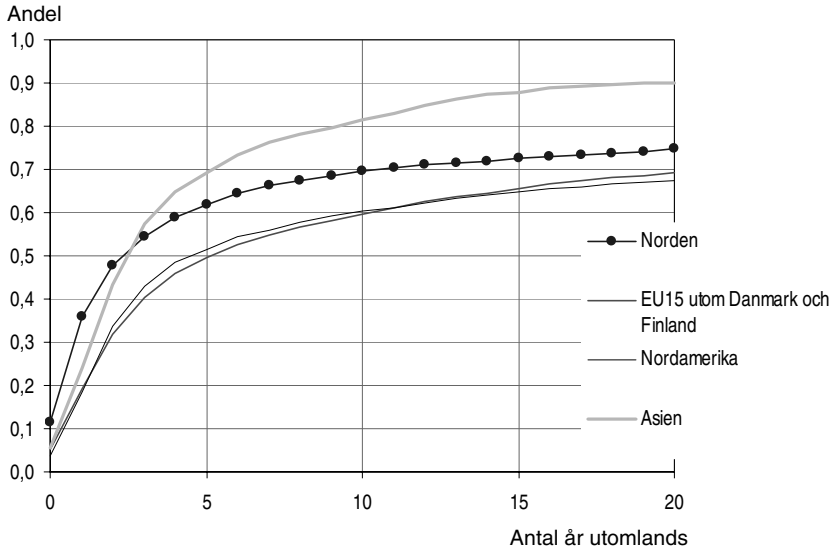
Underlaget till detta diagram baseras på återinvandringen åren 1998-2003.

Återinvandringen redovisad i föregående och nedanstående diagram baseras på återinvandringen runt sekelskiftet. En större andel har återinvandrat under denna period än under tidigare perioder. Tydliga mönster kan dock urskiljas. Personer som flyttar till Nordamerika och EU15-länderna, förutom Danmark och Finland, återvänder i mindre omfattning än personer som flyttar till våra nordiska grannländer och Asien. De som flyttar till våra nordiska grannländer kommer snabbt tillbaka. Redan efter två år har 50 procent återvänt. De korta geografiska och kulturella avstånden underlättar både besluten

att flytta till ett grannland men också att återvända. Nästan alla personer som flyttar till Asien återvänder.

Diagram 12.10

Akkumulerad återinvandring av personer födda i Sverige efter fyra utflyttningsområden

Underlaget till detta diagram baseras på återinvandringen på åren 1998-2002.

Tabell 12.3
De 20 populäraste länderna på 1990- talet för utvandrade svenskar – årliga genomsnitt

Land	1970- 1979	1980- 1989	1990- 1 999	2000- 2003
Norge	919	1 326	2 788	2 716
USA	885	1 051	2 022	2 293
Storbritannien och Nordirland	491	561	1 264	2 200
Danmark	1 015	740	1 010	962
Finland	1 310	1 801	976	809
Tyskland	673	408	793	833
Spanien	526	447	554	830
Frankrike	369	323	511	533
Belgien	126	114	393	301
Schweiz	322	264	338	381
Australien	334	232	336	406
Nederländerna	138	101	277	291
Italien	241	167	264	261
Grekland	208	276	260	221
Kanada	247	162	203	209
Saudiarabien	49	57	163	88
Island	40	107	151	124
Chile	15	29	148	58
Österrike	119	70	133	164
Jugoslavien	149	140	122	31

De populäraste länderna åren 1990-99 kommer först i tabellen.

Tabell 12.4
Utvandring av kvinnor födda i Sverige – årliga genomsnitt

Världsdelar/ Ländergrupper	1970- 1974	1975- 1979	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2003
Norden	1 991	1 354	1 947	1 856	1 813	3 191	2 277
EU15 utom Danmark och Finland	1 967	1 445	1 506	1 275	1 939	3 111	3 237
De 10 nya EU-länderna	17	15	20	26	73	128	100
Övriga Europa	308	228	255	185	317	274	251
Nordamerika	784	584	694	610	894	1 478	1 344
Sydamerika	93	92	77	64	159	196	91
Afrika	223	170	136	66	198	235	174
Asien	157	192	195	149	409	699	548
Oceanien	196	96	121	128	184	234	263
Sovjet	4	3	2	2	4	..	..
Okänt	93	125	118	184	157	306	226
Summa	5 833	4 304	5 071	4 546	6 147	9 852	8 509

Tabell 12.5
Utvandring av män födda i Sverige – årliga genomsnitt

Världsdelar/ Ländergrupper	1970- 1974	1975- 1979	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2003
Norden	1 871	1 354	2 048	2 097	1 733	3 113	2 334
EU15 utom Danmark och Finland	1 438	1 112	1 282	1 087	1 775	2 598	2 698
De 10 nya EU-länderna	25	24	22	21	113	189	155
Övriga Europa	249	184	242	158	307	294	297
Nordamerika	549	500	669	547	864	1 407	1 266
Sydamerika	107	103	94	85	173	233	130
Afrika	235	185	159	67	199	251	177
Asien	159	234	263	186	595	1 006	780
Oceanien	287	117	144	137	170	206	218
Sovjet	5	5	4	3	6	..	..
Okänt	162	182	156	237	205	398	317
Summa	5 088	3 999	5 083	4 625	6 140	9 696	8 371

Tabell 12.6
Återinvandring av kvinnor födda i Sverige – årliga genomsnitt

Världsdelar/ Ländergrupper	1970- 1974	1975- 1979	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2003
Norden	723	786	669	1 012	889	1 589	2 111
EU15 utom Danmark och Finland	757	927	830	787	1 019	1 544	2 048
De 10 nya EU-länderna	10	12	13	18	27	68	89
Övriga Europa	102	114	111	122	144	185	245
Nordamerika	522	443	399	424	424	723	931
Sydamerika	65	96	70	50	66	140	144
Afrika	158	196	137	73	82	225	204
Asien	101	157	163	128	176	494	610
Oceanien	85	86	59	75	94	119	159
Sovjet	3	2	2	1	3	..	..
Okänt	36	32	13	19	17	23	38
Summa	2 562	2 851	2 465	2 710	2 942	5 108	6 579

Tabell 12.7
Återinvandring av män födda i Sverige – årliga genomsnitt

Världsdelar/ Ländergrupper	1970- 1974	1975- 1979	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2003
Norden	656	767	714	1 216	952	1 465	2 047
EU15 utom Danmark och Finland	610	765	729	669	990	1 452	1 896
De 10 nya EU-länderna	17	17	16	15	35	111	135
Övriga Europa	85	93	103	120	147	210	265
Nordamerika	420	356	358	392	414	714	976
Sydamerika	75	107	87	63	71	161	182
Afrika	164	209	163	85	93	237	209
Asien	100	172	195	176	230	698	796
Oceanien	138	111	72	80	92	120	149
Sovjet	4	5	3	3	2	..	..
Okänt	131	103	56	69	59	73	107
Summa	2 400	2 703	2 496	2 886	3 086	5 241	6 760

Tabell 12.8
Utvandring av kvinnor och män födda i Sverige – årliga genomsnitt

Världsdelar/ Ländergrupper	1970- 1974	1975- 1979	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2003
Norden	3 861	2 708	3 995	3 953	3 546	6 304	4 611
EU15 utom Danmark och Finland	3 405	2 557	2 788	2 362	3 714	5 709	5 934
Övriga Europa m Sovjet	609	461	545	396	820	885	803
Nordamerika	1 333	1 083	1 363	1 157	1 758	2 885	2 610
Sydamerika	200	195	171	149	332	429	221
Afrika	458	355	295	133	397	486	350
Asien	316	426	458	335	1 004	1 705	1 328
Oceanien	483	213	265	265	355	440	481
Okänt	255	306	274	420	361	705	543
Summa	10 921	8 304	10 154	9 171	12 287	19 547	16 880

Tabell 12.9
Återinvandring av kvinnor och män födda i Sverige – årliga genomsnitt

Världsdelar/ Ländergrupper	1970- 1974	1975- 1979	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2003
Norden	1 379	1 553	1 383	2 228	1 842	3 054	4 158
EU15 utom Danmark och Finland	1 367	1 692	1 559	1 456	2 009	2 995	3 944
Övriga Europa m Sovjet	221	243	248	278	359	574	733
Nordamerika	942	799	756	817	837	1 437	1 907
Sydamerika	141	203	157	113	137	301	327
Afrika	321	405	300	158	176	462	413
Asien	201	329	359	304	407	1 192	1 406
Oceanien	223	196	131	155	186	238	308
Okänt	168	135	69	88	76	95	145
Summa	4 962	5 554	4 961	5 596	6 028	10 349	13 339

Tabell 12.10
Nettoinvandring av kvinnor och män födda i Sverige – årliga genomsnitt

Världsdelar/ Ländergrupper	1970- 1974	1975- 1979	1980- 1984	1985- 1989	1990- 1994	1995- 1999	2000- 2003
Norden	-2 482	-1 155	-2 612	-1 725	-1 705	-3 250	-453
EU15 utom Danmark och Finland	-2 039	-865	-1 229	-907	-1 705	-2 714	-1 991
Övriga Europa m Sovjet	-388	-218	-297	-118	-460	-312	-70
Nordamerika	-391	-285	-606	-340	-921	-1 448	-703
Sydamerika	-59	8	-14	-37	-194	-128	106
Afrika	-137	51	5	25	-222	-24	63
Asien	-115	-97	-99	-31	-597	-512	78
Oceanien	-260	-16	-134	-110	-169	-202	-173
Okänt	-88	-172	-206	-332	-285	-609	-398
Summa	-5 960	-2 749	-5 192	-3 575	-6 259	-9 199	-3 541

Antal svenskar utomlands

En vanlig fråga är "Hur många svenskar finns det utomlands?". I en FN-publikation t.ex. Demographic Yearbook borde det vara lätt att hitta sådana uppgifter. Tyvärr rapporterar inte alla länder till FN om befolkningen fördelad efter födelseland. Någon fullständig statistik går det därför inte att få. Sverige brister också i rapportering till FN. Från Sverige kommer inte några uppgifter om befolkningen fördelad efter språk, religion eller etnicitet. De senaste tio åren har Sverige heller inte kunnat rapportera statistik om antalet hushåll, familjer och lägenheter. OECD har dock gjort en sammanställning för 27 av de 29 OECD-länderna. Enligt rapporten⁹ bor ca 235 000 Sverigefödda i OECD-länderna. Omkring 80 procent av de svenska migrationsströmmarna går i riktning mot OECD-länderna. Det är därför rimligt att anta att det bor 280 000 – 300 000 svenska utomlands. Populärast är USA med drygt 50 000 och sedan kommer Norge och Finland med ca 30 000 vardera samt Danmark och Storbritannien med ca 20 000 svenskar.

Använder man den svenska migrationsstatistiken sedan 1945 är det rimligt att anta att antalet svenskar utomlands är drygt 200 000 personer. Det är således en skillnad mellan de båda källorna på ca 75 000. Avvikelserna kan bero på några av följande orsaker:

1. Personer som utvandrat före 1945 och är kvar i livet utomlands. Bara en liten del av skillnaden kan få sin förklaring av denna anledning. Under perioden 1930-44 var utvandringen extremt låg, i genomsnitt drygt 2 000 per år. En hel del av dem som utvandrade i vuxen ålder under 1930-talet torde ha avlidit.
2. En hel del personer har dubbel bosättning d.v.s. de har bostad både i Sverige och i utlandet. Personerna kan vara kvar i det svenska befolkningsregistret, m.a.o. utvandringen är inte anmäld till folkbokföringen. Personerna i fråga har som regel uppehållstillstånd i sitt andra land och kan vara införd i landets befolkningsregister eller har besvarat frågor i landets folkräkning. Den dubbla bosättningen kan medföra att man räknas två gånger, både i Sverige och i det andra landet.

---

⁹ Counting Immigrants and Expatriates In OECD Countries :A New Prespective by Jean-Christophe Dumont (OECD) and Georges Lemaître (OECD) OECD Directorate for Employment Labour and Social Affairs, DELSA <http://www.oecd.org/dataoecd/27/5/33868740.pdf>.

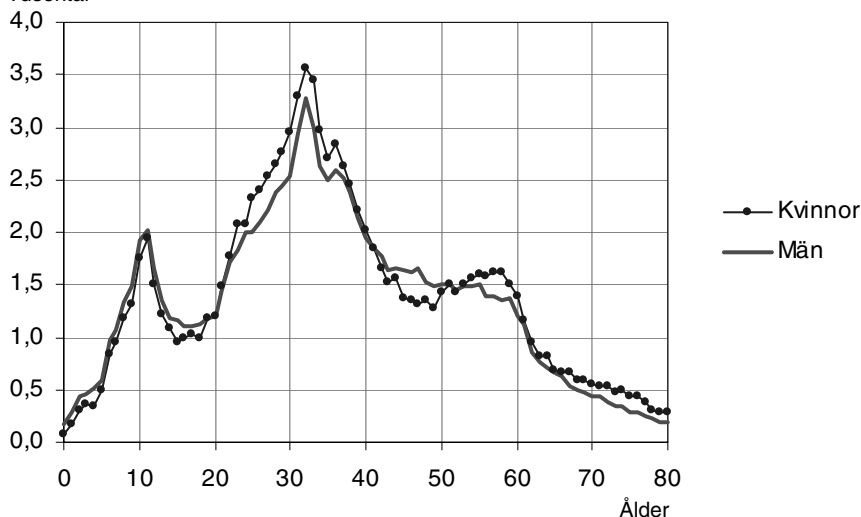

3. Personer lämnar Sverige med avsikt att bosätta sig en tid utomlands för att sedan återvända. Många, framförallt unga, vill ha kvar en adress i Sverige och ställer om posten till en bekant eller föräldrarna istället för att anmäla utflytning ur landet. Dessa personer blir också dubbelräknade.
4. Skilda kriterier på vistelsetid i Sverige och det andra landet. Medan vi i Sverige tillämpar en ettårsregel för att inkludera personer i befolkningsregister kan andra länder ha kortare krav på vistelsetid. Det ger också upphov till dubbelräkning.
5. Övertäckning. Det finns anledning att anta att det inte bara är det svenska befolkningsregistret som innehåller personer som inte längre är bosatta i landet. Befolkningsregister i andra länder har samma problem. Nu är det inte så många länder som har befolkningsregister. Antagligen är det bara en liten del av skillnaden som förklaras av övertäckning i andra länders befolkningsregister.

Diagram 13.1

Ålders- och könsfördelningen på personer födda i Sverige och bosatta utomlands år 2003

Tusental

Åldersfördelningen är kalkylerad med stöd av den registrerade utvandringen och återinvandringen av svenskar samt antagande om att dödligheten varit densamma som för befolkningen i Sverige.

Kalkylen över antalet svenskar utomlands ger också en ålders- och könsfördelning på utlandssvenskarna. Något överraskande finner vi att det är få i åldrarna över 60 år som är bosatta utomlands. Det finns en ganska utbredd uppfattning att det vanligt att flytta utomlands i

samband med pensionering. Men det tycks vara ett fåtal som anser sin utflyttning vara så definitiv att man anmäler emigration från Sverige.

Åldersfördelningen bland utlandssvenskarna liknar åldersfördelningen bland invandrarna i Sverige med två undantag. Utlandssvenskarna har få personer i åldersgrupperna 40-50 år och 10-20 år. När barnen når 10-årsåldern flyttar man tillbaka till Sverige.

Rörligheten är mycket större bland utlandssvenskarna än invandrarna i Sverige. Under perioden 1945 – 2003 har ungefär 520 000 utvandringar registrerats för svenskar och 300 000 återinvandringar. Tumregeln att två av tre svenskar återvänder tycks gälla för hela efterkrigstiden.

Metodruta

Framskrivningen från 1945 till 2003 bygger på en enkel metod med bara tre komponenter: utvandrade personer födda i Sverige 1945-2003 reducerade med återinvandrade personer födda i Sverige under samma period. Populationen bosatta utomlands har dessutom reducerades på grund av dödsfall. De i Sverige observerade dödsriskerna har använts. Någon beräkning av antalet födda har vi inte behövt göra eftersom populationen avser personer födda i Sverige.

Framskrivning är baserad på den svenska migrationsstatistiken. Fr.o.m. 1969 finns numera möjligheter att ta fram statistik över migrationen fördelad efter födelseland, kön och ålder d.v.s. underlaget är fullständigt. För 1950- och 1960-talet finns uppgifter om utvandrade och återinvandrade svenska medborgare. Kön- och åldersfördelningen har dock fått skattas. Könsfördelningen har bestämts till 50 procent av vardera könet. Åldersfördelning har hämtats från den observerade migrationen runt år 1970.

Tabell 13.1**Antal utlandssvenskar i OECD-länderna**

Uppgifterna avser år 2000 eller år däromkring

Land	Antal	Land	Antal
Australien	6 818	Irland	1 315
Österrike	3 214	Italien	?
Belgien	3 991	Japan	798
Kanada	7 725	Korea	?
Schweiz	6 878	Luxemburg	984
Tjeckien	210	Mexiko	425
Tyskland	10 783	Nederländerna	3 642
Danmark	18 706	Norge	32 939
Spanien	9 424	Nya Zeeland	960
Finland	28 040	Polen	703
Frankrike	8 658	Portugal	741
Storbritannien	22 525	Slovakien	23
Grekland	5 428	Turkiet	5 335
Ungern	394	USA	54 435
		OECD-länderna utom Italien och Korea	235 094

Källa: Table A5 Stocks of persons originating in OECD countries and residing in another country (Total population) publicerad i Counting Immigrants and Expatriates in OECD Countries: A New Perspective, OECD, Directorate for Employment Labour and Social Affairs, DELSA

Jämförelse med andra länder

Det är få länder som har högre andel invandrare än Sverige. I Tyskland, Österrike och USA, vilka allmänt betraktas som länder med hög andel invandrare, är omkring 12 procent av befolkningen födda utomlands. Det är samma procentsats som gäller för Sverige. Nederländerna, Storbritannien och Frankrike har lägre andel än Sverige.

Hög andel invandrare inom OECD har länder som bedriver en aktiv marknadsföring för att få fler invandrare. Det är Australien, Nya Zeeland och Kanada, alla med ca 20 procent utrikes födda i sin befolkning. I Europa har Luxemburg och Schweiz också mycket hög andel invandrare med 33 respektive 22 procent av befolkningen. Dessa båda länder utmärker sig genom att de är restriktiva i att bevilja invandrarna medborgarskap i sitt nya hemland. Hög andel utländska medborgare har också Tyskland, Österrike och Belgien. De är också restriktiva med att tillåta invandrare att bli medborgare i sitt nya hemland.

Andelen utrikes födda i grannländerna Danmark och Norge är sju procent. Trots att andelen utrikes födda inte är särskilt hög i Danmark har det funnits grogrund för främlingsfientlighet. Finland har endast två till tre procent utrikes födda i sin befolkning. Bland OECD-länderna är det bara Japan, Korea, Mexiko, Turkiet och Polen som har lägre andel. För Japan och Korea saknas statistik om befolkningen efter födelseland. Andelen utländska medborgare är mycket låg i de båda länderna varför det är rimligt att anta att de också har lägre andel utrikes födda än Finland.

Genomsnittsvärdet på andelen utrikes födda av befolkningen inom OECD är inte högre än 7,8 procent. Det beror på att folkrika länder som Japan, Korea, Turkiet och Mexiko har låga andelar.

Tabell 14.1
Andelen utrikes födda och utländska medborgare i ett antal länder

Land	Andel utrikes födda	Andel utländska medborgare	Tidpunkt	Källa
Luxembourg	33,0	36,9	2002/2001	Eurostat
Australien	23,0	7,4	2003	OECD
Schweiz	22,4	20,5	2003	OECD,
Nya Zeeland	19,5	..	2001	Statistics New Zealand
Kanada	19,3	5,3	2003	OECD
Österrike	12,5	8,9	2001	Eurostat
Tyskland	12,5	8,6	2000	OECD, Eurostat
Sverige	12,0	5,3	2003	SCB
USA	12,3	6,6	2003	OECD
Belgien	10,8	8,2	2002	Eurostat
Irland	10,4	5,9	2003	OECD
Grekland	10,3	7,0	2003	OECD
Nederländerna	9,9	3,8	2002	Eurostat
Ryssland	7,8	..	1989	http://www.migrationinformation.org
Storbritannien	7,6	4,2	2000	Eurostat
Frankrike	7,4	5,6	1999	http://www.insee.fr
Norge	7,3	4,3	2003	OECD
Danmark	6,9	5,0	2002	Eurostat
Portugal	6,3	2,2	2002	Eurostat
Spanien	4,8	3,3	2002	Eurostat
Finland	2,0	1,1	2002	Eurostat
Italien	..	2,5	2001	Eurostat
Japan	..	1,1	2001	National Institute of Population and Social Security Research, Tokyo, Japan

OECD hänvisar till Table 1. Percentage of foreign-born and non-citizens in the total population in OECD countries publicerad i Counting Immigrants and Expatriates In OECD Countries: A New Perspective, OECD, Directorate for Employment Labour and Social Affairs, DELSA.

Allmän kommentar

I OECD-rapporten är inte tidpunkten så väl preciserad men avser uppgifter från senaste folkräkning runt år 2000. För länder med befolkningsregister torde uppgifterna avse år 2003.

För länder som har haft kolonier kan utrikes födda redovisas på olika sätt. OECD-rapporten anger andelen utrikes födda i Frankrike till 10,0 procent men nämner samtidigt att i Frankrike finns 1,6 miljoner personer födda utomlands med franskt medborgarskap vid födseln. Liknande situationer föreligger för andra länder som t.ex. USA anser författarna till OECD-rapporten utan att ange problemets omfattning.

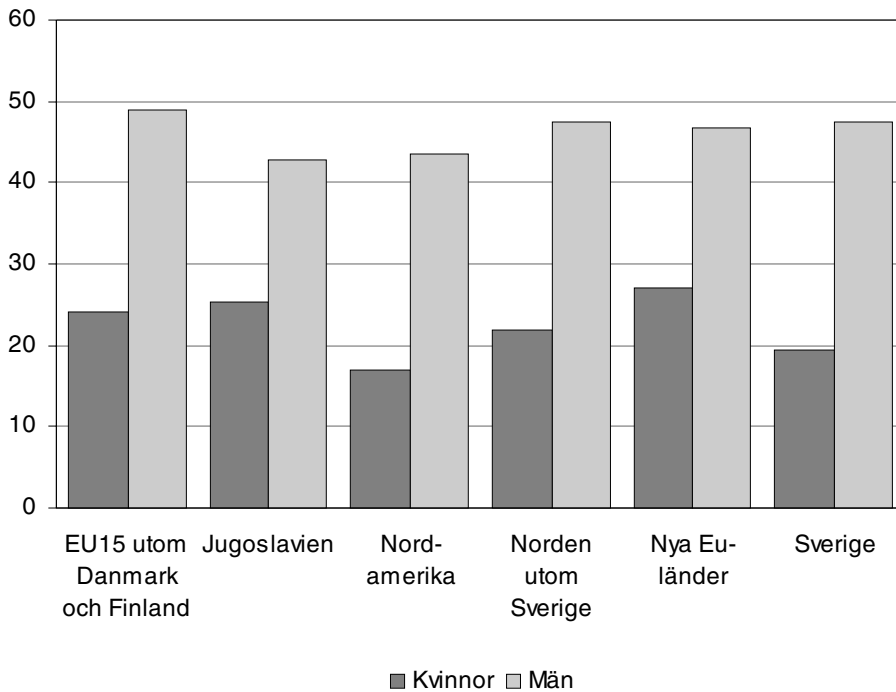
Invandrarnas sysselsättningsnivå

Under 1950- och 1960-talen var sysselsättningen hög bland män, både inrikes födda och utrikes födda. Några påtagliga skillnader i nivå förkom inte. Sysselsättningsnivån för kvinnor födda utomlands var högre än bland kvinnor födda i Sverige. Förvärfrekvensen bland kvinnorna var betydligt lägre än bland männen, ungefär hälften av männens.

Diagram 15.1

År i förvärsarbete för fem invandrargrupper och för personer födda i Sverige, år 1960

År i förvärsarbete

Traditionellt brukar man redovisa sysselsättning som andelen sysselsatta av befolkningen i ett åldersintervall, t.ex. 20-64 år. Varierar åldersfördelningarna mellan populationer kan sådana mått ge vilseledande information. Vi har istället valt att beräkna *år i förvärsarbete*. Måttet anger det antal år i förvärsarbete som en person i 16 års ålder i populationen skulle arbeta under sitt liv om periodens åldersspecifika förvärfrekvenser blir bestående. Se vidare avsnittet definitioner.

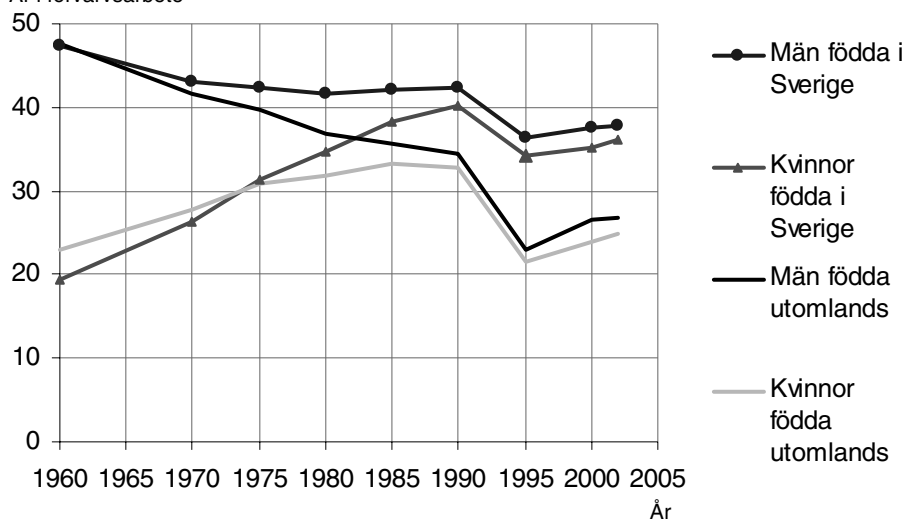
Fram till början av 1960-talet ökade antalet sysselsatta inom gruv- och tillverkningsindustri. Under perioden 1960-75 nådde de båda näringsgrenarna sin högsta sysselsättningsnivå. Samtidigt var fortfarande antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruk betydande. Efterfrågan på arbetskraft var stor. Det var lätt även för personer som inte behärskade svenska språket att få arbete.

Sedan 1960-talet har antalet sysselsatta inom gruv- och tillverkningsindustri minskat med 30 procent samtidigt som andra näringsgrenar som t.ex. offentliga och privata tjänster expanderat kraftigt. Efterfrågan på arbetskraft har helt ändrat struktur sedan 1970-talet. Det har påverkat sysselsättningsnivån för nyanlända invandrare på ett dramatiskt sätt.

Diagram 15.2

År i förvärsarbete – födda i Sverige och födda utomlands under perioden 1960-2002

År i förvärsarbete

Källa: RAMS (Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik), ÅRSYS och Folk- och bostadsräkningarna.

Not: På grund av ändrad definition av förvärsarbetande från 1960 till 1970 över-skattas nedgången till 1970 för män och underskattas uppgången för kvinnor. Vid övergången från ÅRSYS till RAMS förbättrades skattningsmetoden av sysselsatta. Med den nya skattningsmetoden blev sysselsättningsnivån lägre, 2,5 procent för kvinnor och 3,0 för män. Diagrammet ovan överskattar därför nedgången mellan 1990 och 1995.

Denna källhänvisning och not gäller för samtliga efterföljande diagram i detta kapitel.

Diagrammet ovan sammanfattar utvecklingen av kvinnors och mäns sysselsättning under drygt 40 år. Först bör vi dock lägga märke till att uppgifterna för år 1960 inte är direkt jämförbara med åren därefter.

Nedgången i sysselsättning från 1960 till 1970 för män överskattas i diagrammet medan uppgången för kvinnor underskattas. Definitionen av sysselsatta var vidare år 1960 än 1970 och de efterföljande åren (Se vidare avsnittet definitioner!)

Sysselsättningsnivån fördubblades för kvinnor födda i Sverige från 1960 till 1990 och tangerar männens nivå. De Sverigefödda männens sysselsättning låg på en konstant hög nivå till 1990. Tidigare har vi konstaterat att sysselsättningen år 1960 var lika hög för män födda i Sverige som för män födda utomlands. Redan 1970 kan vi observera en antydning till att sysselsättningen för utrikes födda män är lägre än för inrikes födda. Här ser vi ett tecken på att epoken med arbetskraftsinvandring klingar av. Efterfrågan på arbetskraft blir mindre och drabbar män födda utomlands. År 1990, då efterfrågan på arbetskraft åter var mycket hög i Sverige, var sysselsättningsnivå för utrikes födda män 20 procent lägre än för inrikes födda män.

Förvärvsarbete bland utrikes födda kvinnor ökar fram till 1985 men i långsammare takt än för kvinnor födda i Sverige.

Den ekonomiska krisen i början 1990-talet slog hårt mot sysselsättningen och hårdast mot de utrikes födda. Nivån föll på fem år med 11 procent bland inrikes födda männen och något mer bland de inrikes födda kvinnorna. De utrikes födda drabbades av nästan tre gånger så stort fall i sysselsättningen under samma period. För männen blev nedgången ca 30 procent och för kvinnorna ytterligare en procent.

Återhämtningen från 1995 till 2002¹⁰ har procentuellt sett varit större bland de utrikes födda än de inrikes födda men inte varit tillräcklig för att kompensera det kraftiga fallet. Sysselsättningen bland de inrikes födda männen var 8 procent lägre år 2002 än 1990. För de utrikes födda männen var nivåfallet dubbelt så stort, 19 procent. De inrikes födda kvinnorna har samma utveckling som männen, ett åtta procentigt nivåfall, medan de utrikes födda kvinnorna har haft den sämsta utvecklingen med ett fall i sysselsättningen på 22 procent från 1990 till 2002¹¹.

---

¹⁰ Statistik baserade på RAMS (registerbaserad arbetsmarknadsstatistik) för år 2002 är de senast tillgängliga när denna rapport sammanställs. Sysselsättningsuppgifter baserade på AKU (arbetskraftsundersökningen) finns för år 2003 men är svåra att använda med de metoder som används här.

¹¹ Vid jämförelser mellan 1990 och 1995 samt mellan 1990 och 2002 har 1995 och 2002 års värden räknats upp med 2,5 procent för kvinnor och 3,0 procent för män för att få uppgifterna jämförbara.

Sysselsättning och bosättningstid i Sverige

Integration är ett flitigt använt begrepp när sysselsättningen bland utrikes födda behandlas. Graden av integration anses ibland ha ett samband med hur länge man bott i Sverige. För att få en uppfattning om bosättningstiden i Sverige har någon betydelse för sysselsättningsnivån har vi fördelat sysselsättningen efter tid¹² i Sverige.

Under arbetskraftsinvandringens epok, som i diagrammet nedan får representeras av uppgifterna för åren 1960 och 1970, kan man inte konstatera något samband mellan förvärvsnivån och tid i Sverige. Med andra ord - de utrikes födda var efterfrågande på arbetsmarknaden oberoende av vilken erfarenhet de hade av liv och leverne i Sverige. Redan 1975 har de nyanlända, män med bosättningstiden 0-4 år, lägre sysselsättning än vad de nyanlända hade fem år tidigare. Denna utveckling fortsätter till 1985 då andelen sysselsatta bland de nyanlända i det närmaste har halverats sedan 1970. Den extrema högkonjunkturen runt 1990 förbättrade dock situation något. Den ekonomiska krisen i början på 1990-talet drabbade inte bara de nyanlända invandrarna mycket hårt utan också de med 5-9 års vistelse-tid i Sverige. Trots en viss återhämtning sedan 1995 är det långt kvar till nivåerna före krisen.

---

¹² Tid i Sverige kan beräknas som den sammanlagda tiden en person varit bosatt i Sverige men också som tiden sedan senast invandring till Sverige. Vi har valt den senare metoden av två skäl. Tid sedan senast invandring har varit lätt att beräkna eftersom tidpunkten för senaste invandring är tillgänglig i SCB:s register. Det andra skälet är att vi också kommer att analysera sysselsättningsutvecklingen för invandrarkohorter. Med denna förenkling kan samma material användas både för period- och kohortstudier. Olägenheten är att de individer som flyttar två eller fler gånger till Sverige kommer med i flera gånger i analysen.

Diagram 15.3

År i förvärvsarbete för utrikes födda män efter tid i Sverige

År i förvärvsarbete

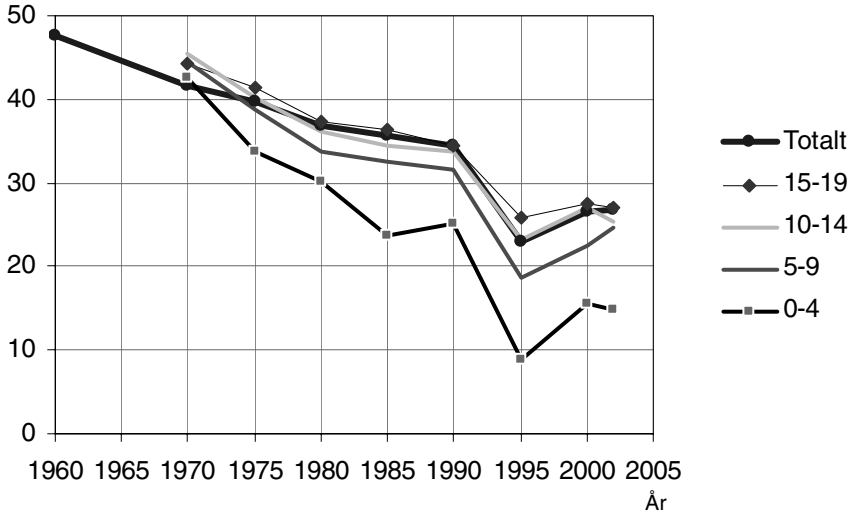
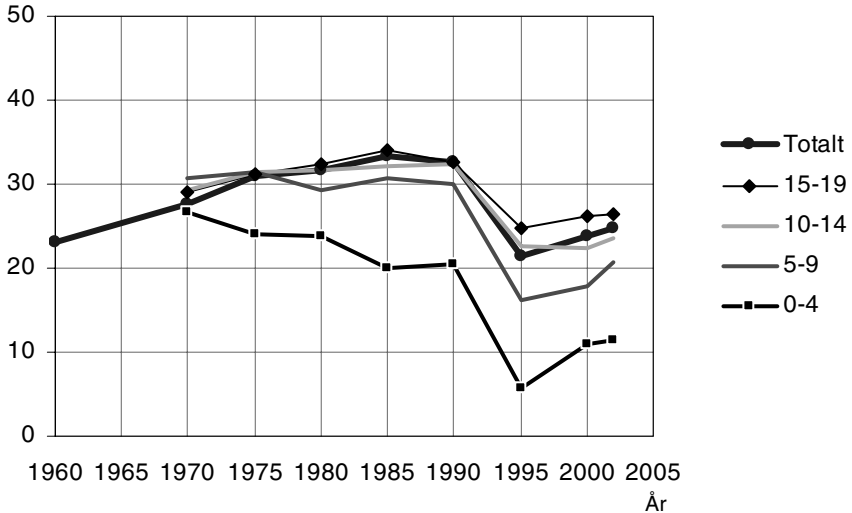

Diagram 15.4

År i förvärvsarbete för utrikes födda kvinnor efter tid i Sverige

År i förvärvsarbete

Se not och källhänvisning till diagram 15.2.

Arbetskraftsinvandring var ett manligt fenomen. Förvärvsfrekvensen bland de invandrade kvinnorna var tämligen låg under 1960-talet men steg t.o.m. 1985, en utveckling som mer liknade svenskfödda kvinnor än utrikes födda män. De nyanlända kvinnorna, med 0-4 års bosättningsstid, råkade ut för samma svårigheter på arbetsmarknaden som de nyanlända männen. Det bör observeras att den extrema hög-

konjunkturen runt 1990 inte drog upp invandrarkvinnornas förvärvsfrekvens men bromsade nedgången. Den ekonomiska krisen i början av 1990-talet drabbade de utrikes födda kvinnornas lika hårt som männen. Återhämtningen för de nyanlända kvinnorna har gått mycket långsamt. Även de som var väletablerade i Sverige, med en bosättnings tid på 15-19 år, har haft svårt att återhämta sig efter den ekonomiska krisen. Sysselsättningen för kvinnor med 15-19 års tid i Sverige låg fortfarande år 2002 under 1990 års nivå, en nedgång med 17 procent. För männen i samma grupp är nedgången större, 19 procent¹³. Vi bör dock betänka att år 1990 var efterfrågan på arbetskraft exceptionellt hög i Sverige.

Sysselsättning, invandringsperiod och tid i Sverige

Ofta tar man för givet att den statistiska bild man får från tvärsnittsdata (t.ex. RAMS¹⁴ 2000) också kan ges en longitudinell tolkning. Av diagrammen på föregående sidor framgår att personer med längre bosättnings tid i Sverige har högre förvärvsfrekvenser än de nyanlända. Då ligger det nära till hands att tolka resultaten som att sysselsättningsnivån ökar med bosättnings tiden i Sverige. Samtidigt visar diagrammen att sysselsättningsnivån för nyanlända har blivit lägre och lägre över tiden. En longitudinell tolkning baserad på tvärsnittsdata är i praktiken omöjlig när tvärsnittsdata ändras över tiden.

Vi fortsätter därför i detta avsnitt med att fokusera analysen på perioden när individerna bosatte sig i Sverige för att renodla en longitudinell ansats. Med denna metod kan vi studera olika invandrarårgångars karriär på arbetsmarknaden. I diagrammet nedan ser vi sysselsättningsgraden för de kvarvarande i några invandrarårgångar. När vi studerar diagrammet nedan bör vi tänka på att återutvandringen var betydligt större bland de årgångar som invandrade på 1960-talet än vad det varit de senaste årtiondena. Troligen var det så att arbetskraftsinvandrare som hade svårt att få arbete eller vantivdes återvända till sitt hemland.

De senaste decenniernas invandrare har inte kommit till Sverige av arbetsmarknadsskäl och återvänder i mindre omfattning. Flykting- och anhöriginvandrarerna är äldre än arbetskraftsinvandrarna vid ankomsten till Sverige. Det försvårar inläring och anpassning. Vidare får en del tillstånd att bosätta sig i Sverige för att studera. Förhållan-

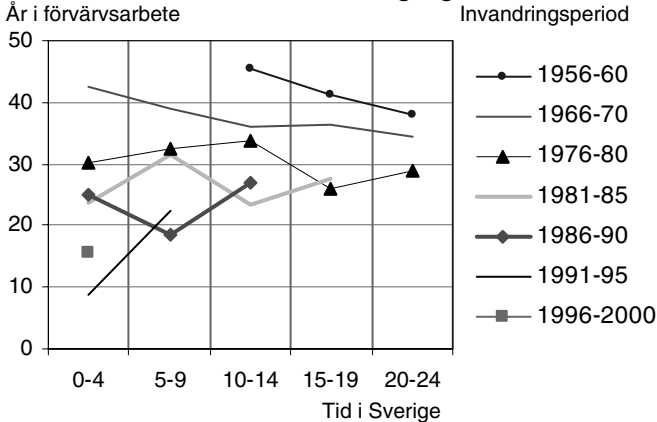
¹³ Vid jämförelse mellan 1990 och 2002 har värdena för 2002 justerats upp med 2,5 procent för kvinnorna och 3,0 för männen för att få uppgifterna jämförbara.

¹⁴ Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik.

dena vid sekelskiftet är sålunda inte helt jämförbara med 1960-talets arbetskraftsinvandring.

Diagram 15.5

År i förvärvsarbete för invandrarårgångar från 1956-60 till 1996-2000 - män

Se not och källhänvisning till diagram 15.2.

Det finns två tydliga mönster i diagrammet ovan. Det ena har vi redan konstaterat och det är att förvärvsfrekvensen bland de senare anlända kohorterna ligger under de tidigare anlända, d.v.s. kurvorna är parallellförskjutna nedåt. Det andra är att kurvorna i stort sett är vågräta, d.v.s. bosättningstiden i Sverige tycks inte ha något samband med sysselsättningsgraden. Avgörande betydelse för sysselsättningsnivån har däremot den anknytning som de nyanlända får till arbetsmarknaden under de första åren i Sverige.

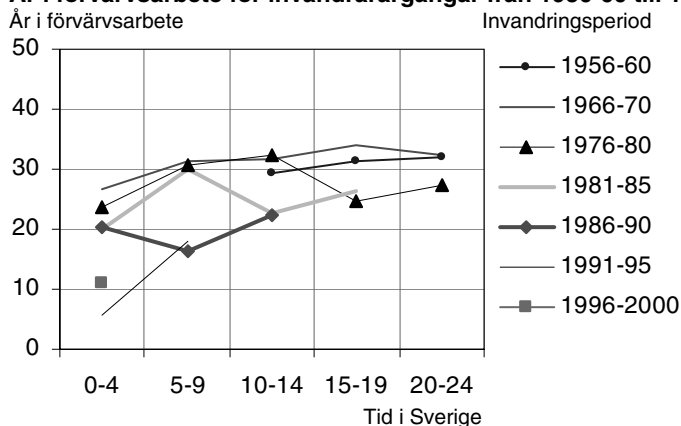
De variationer som vi observerar inom de olika invandrarårgångarna har ett starkt samband med konjunkturförloppet. Årgången 1976-80 noterar en topp efter 10-14 år i Sverige vilket samvarierar med konjunkturtoppen år 1990 och en svacka efter 15-19 år som överensstämmer i tid med den ekonomiska krisen i början på 1990-talet. Årgångarna 1981-85 och 1986-90 har likartat mönster. Det är endast årgången 1991-95 som avviker. Den ekonomiska krisen medförde att det blev extremt svårt att komma in på arbetsmarknaden för nyanlända som dessutom var ovanligt många. Efter 5-9 år har de överskridit den nivå som 1986-90 års årgång uppvisade i den ekonomiska krisens kölvatten år 1995. Det är fortfarande ett stort fall jämfört med de sysselsättningsnivåer som tidigare årgångar uppvisade.

Arbetskraftsinvandrarna som kom på 1950- och 1960-talen hade höga förvärvsfrekvenser som dock avtog med ökad bosättningsstid i Sverige vilket är naturligt. Även invandare åldras och får därmed lägre förvärvsfrekvenser. Invandrarkohorten 1956-60 kan bara redo-

visas fr.o.m. 1970 då det för första gången finns underlag som visar befolkningen efter bosättningstid i Sverige.

Diagram 15.6

År i förvärsarbete för invandrarårgångar från 1956-60 till 1996-2000 - kvinnor

Se not och källhänvisning till diagram 15.2.

Vi har tidigare konstaterat att förvärsfrekvenserna för kvinnor ökade men i olika takt för inrikes och utrikes födda. För inrikes födda steg förvärsfrekvensen snabbt till 1990 medan den ökade något långsammare för utrikes födda och nådde sin kulmen redan vid 1980-talets mitt. Den ökade efterfrågan på kvinnlig arbetskraft har bidragit till att sysselsättningsnivån för invandrarårgångarna t.o.m. 1981-85 legat på ungefär samma nivå som tidigare invandrade. Kvinnornas sysselsättningsmönster är ungefär likadant som männens. Bosättningstiden har inget samband med sysselsättningsnivån utan avgörande är istället den nivå som etableras under de första åren i Sverige. Variationer i konjunkturen avspeglas också i kvinnornas sysselsättningsnivå.

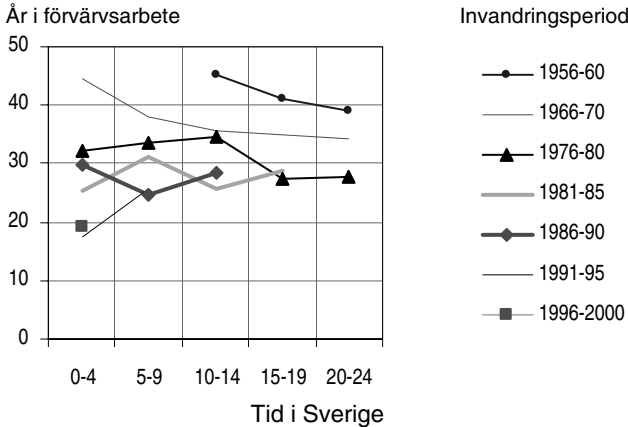
Nordbor

Sverige har gemensam gräns med Danmark, Norge och Finland. Flyttavstånden blir kortare än för andra invandrare och de språkliga barriärerna är mindre. När det har varit efterfrågan på arbetskraft i Sverige har behovet delvis täckts med invandring från grannländerna. På 1950- och 1960-talet var arbetskraftsinvandringen från Finland omfattande. Under oljekrisen i mitten av 1970-talet drog danskarna åt tumskruvarna snabbt vilket medförde att arbetslösheten steg i Danmark medan vi i Sverige producerade för lager i hopp om att lagren skulle tömmas efter krisens slut. Arbetslösa danskar sökte sig till Sverige och fick arbete men återvände efter kort tid i Sverige. Vid högkonjunkturen 1990 flyttade norrmän till Sverige men återvände

snabbt. Bara några år senare, vid den ekonomiska krisen i Sverige, gick flyttströmmen från Sverige till Norge.

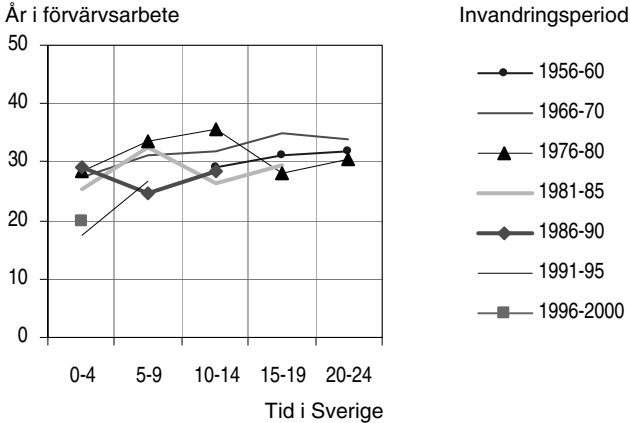
Diagram 15.7

År i förvärvsarbete för nordbor invandrade under perioderna från 1956-60 till 1996-2000 - män

Se not och källhänvisning till diagram 15.2.

Med nordbor menar vi här personer födda i Danmark, Finland, Island och Norge. Diagrammet ovan har likadant utseende som för samtliga invandrade män. Variationerna i nivå överensstämmer med svängningarna i konjunkturen. Tiden i Sverige har inte så stor betydelse för sysselsättningsnivån, utan det är anknytningen till arbetsmarknaden under den första tiden i Sverige som avgör nivån. Det finns dock en påtaglig skillnad, sysselsättningsnivån för de invandrade nordborna på 1990-talet ligger inte på lika låga nivåer som för samtliga utrikes födda.

Diagram 15.8**År i förvärvsarbete för Nordbor invandrade under perioderna från 1956-60 till 1996-2000 - kvinnor**

Se not och källhänvisning till diagram 15.2.

Sysselsättningsnivån för kvinnorna från de nordiska grannländerna överensstämmer väl med samtliga invandrarkvinnors utom i ett avseende. De som invandrade under 1990-talet har betydligt bättre sysselsättning än samtliga nyanlända kvinnliga invandrare. Här är bilden densamma som för männen från de nordiska länderna. De tidigt invandrade kvinnorna, i diagrammet representerade av kohorterna 1956-60 och 1966-70, har lägre nivåer än männen.

Mindre språkbarriärer, korta geografiska avstånd och obetydliga kulturella skillnader bidrar troligen till att sysselsättningen bland nyanlända nordbor har kunnat hålla sig på en hög nivå.

Det finns dessutom en risk att statistiken underskattar sysselsättningsnivåerna för nordbor. Nordbor som flyttat till gränskommuner i Sverige och behåller sitt arbete i hemlandet redovisas inte som sysselsatta i den svenska statistiken. Denna företeelse blir ett växande problem bl. a. beroende på den ökande arbetskraftspendlingen över Öresund.¹⁵

Asiater

Under senare delen av 1970-talet började migrationen från ett antal asiatiska länder ta fart. Nu var det inte efterfrågan på arbetskraft som genererade flyttströmmen utan istället push-faktorer. Förföljelse, förtryck, inbördeskrig etc. har präglat de asiatiska invandrarnas hem-

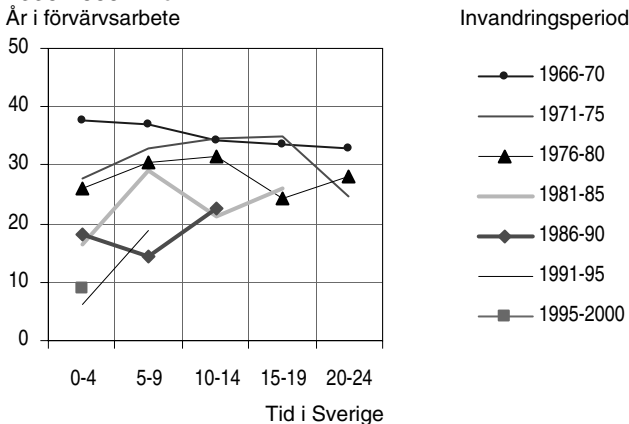
¹⁵ Inom Nordiska ministerrådet pågår ett projekt som belyser arbetskraftspendlingen över riksgräns. Av rapporten "Nordisk Pendlingskarta 2001 delrapport 1 Sverige och Norge" framgår att 28 000 personer folkbokförda i Sverige hade löneinkomster i Norge. Något mer än en tiondel, 3 600, var födda i Norge. I vad mån de 3 600 personerna var klassificerade som förvärvsarbete i svenska statistiksystemet framgår inte av rapporten.

länder. I slutet av år 2003 fanns det ca 300 000 personer från Asien bosatta i Sverige. Drygt en tredjedel av samtliga personer som invandrat under perioden 1975-2003 är födda i Asien. Då är återvändande svenskar exkluderade vid beräkningen. De länder som har bidragit mest till migrationen är Irak, Iran, Turkiet, Libanon och Syrien.

Tabell 15.1
Antal personer boende i Sverige födda i Asien

År	Tusental
1950	1
1960	2
1970	10
1980	45
1990	150
2000	253
2002	281
2003	295

Diagram 15.9
År i förvärvsarbete för invandrade från Asien under perioderna från 1966-70 till 1996-2000 - män

Observera att den första kohorten i diagrammet ovan är 1966-70 medan i tidigare diagram var den första kohorten 1956-60. Se not och källhänvisning till diagram 15.2.

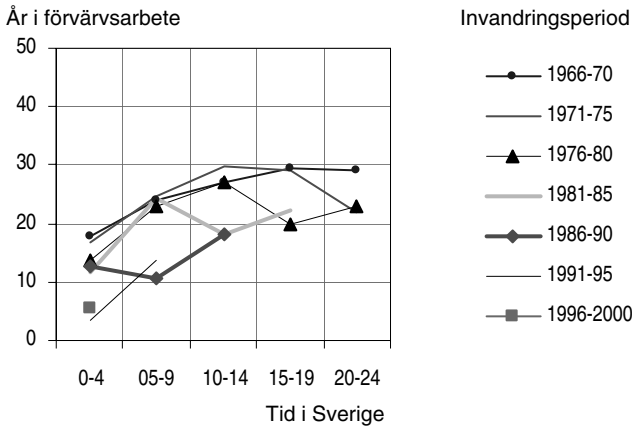
Diagrammen ovan och nedan visar samma sysselsättningsmönster som för samtliga invandrare. Det är naturligt. Invandrarna från Asien har blivit en allt större andel av befolkningen och påverkar därmed alltmer helhetsbilden. Senare anlända kohorter har som regel lägre sysselsättningsnivåer än vad som observerats för tidigare invandrade. Kurvornas variation över tiden känner vi igen från tidigare dia-

gram, nivåerna är dock något lägre än nordbornas och asiaternas sysselsättningsnivå varierar mer beroende på konjunkturväxlingarna. Av naturliga skäl har invandrare från avlägsna länder, som t.ex. de asiatiska länderna, en längre introduktionstid än nordbor och når sin sysselsättningsnivå efter ca 10 år. Den svenska arbetsmarknaden efterfrågar en annan kompetens än den de asiatiska invandrarna erbjuder.

Diagram 15.10

År i förvärsarbete för invandrade från Asien under perioderna från 1966-70 till 1996-2000 – kvinnor

Se not och källhänvisning till diagram 15.2.

Kvinnor invandrade från Asien under 1960- och 1970-talen förbättrade sin sysselsättningsnivå under de 15 första åren i Sverige. Under denna period steg förvärfrekvensen allmänt för kvinnorna i Sverige. Den svåra ekonomiska krisen i början av 1990-talet bröt mönstret. De kvinnorna som flyttade från Asien till Sverige på 1990-talet hade extremt svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Under andra delen av 1990-talet har utvecklingen varit positivare. För kvinnor från Asien finns det ett tydligt samband mellan bosättningsstid och sysselsättningsnivå.

Andra ländergrupper

Av tabell 4 i tabellbilagan framgår år i förvärsarbete för kvinnor och män födda i Sverige och födda utomlands. Bland de utrikes födda särredovisas ländergrupperna

- Norden utom Sverige,
- EU15 utom Norden,
- de tio nya EU-länderna,
- forna Jugoslavien,

- övriga Europa,
- Nordamerika,
- Sydamerika,
- Afrika,
- Asien.

Migrationsstatistikens kvalitet

Innebörden av händelser som *födelse* och *dödsfall* är så självklara för alla att händelserna knappast behöver definieras. Definitioner finns ändå i både lagstiftningen och vitalstatistiken. Tidpunkten när födelse och dödsfall inträffar brukar för det mesta vara odiskutabel. När det gäller händelsen *migration* finns inte samma stringens och konsensus. En del personer kan ha dubbel bosättning. Andra personer kan byta från en bostad till en annan under en period. I sådana fall kan det vara svårt att avgöra om och när en flyttning inträffat. Därutöver är villkoren för bosättning i en del länder starkt reglerade. Det medför att personer¹⁶ som vill bosätta sig i ett land som t.ex. Sverige måste ha uppehållstillstånd innan man blir upptagen i befolkningsregistret och därmed blir registrerad som immigrant. Vidare är bosättningsreglerna starkt förknippade med rättigheter och skyldigheter i ett land.

Statistiken om invandring har som regel bättre tillförlitlighet än statistiken om utvandring. Upphållstillstånd och registrering i befolkningsregistret är som regel ett villkor för att få ta del av landets rättigheter. Viljan att registrera sig som immigrant är stor. När en person lämnar Sverige för att bosätta sig i ett annat land förväntar man sig att personen ska anmäla utflyttning till folkbokföringsmyndigheten. Sådana anmälningar är underlag för bl.a. statistiken om emigrerade. För en del utflyttare finns emellertid inte särskilt stort incitament att anmäla utvandring. Individens förlorar rättigheter i det land man lämnar. Efter utflyttningen krävs det som regel inte några större uppoffringar för att behålla rättigheterna. Någon arbetsinkomst har man som regel inte kvar efter utflyttningen varför man inte behöver erlägga några direkta skatter genererade av arbete. Anmäler man utflyttning från Sverige får man dock posten från offentliga myndigheter till sin nya adress.

I många länder finns inget befolkningsregister. Det finns därför ingen tradition bland en del i Sverige bosatta invandrare att vid utflyttning rapportera den nya adressen till den svenska folkbokföringsmyndigheten. Många välutvecklade länder som USA, Kanada och Frankrike framställer ingen statistik över emigration.

Definitionen av migration har som regel ett tidsbestämt villkor för bosättning. Grundregeln för att en person ska anses vara en immigrant är att han/hon har för avsikt att bosätta sig ett år eller mer i Sverige.

---

¹⁶ Nordiska medborgare kan bosätta sig i Sverige utan tillstånd.

För att betraktas som emigranter gäller att en person ska ha för avsikt att bosätta sig utomlands ett år eller mer.

För utländska medborgare med undantag av nordbor gäller dessutom att personerna måste ha fått ett uppehållstillstånd beviljat av Migrationsverket för att registreras i befolkningsregistret som immigrant. De kvalificerade villkoren om uppehållstillstånd gör att grunddefinitionen urholkas. Tidvis kan det finnas tiotusentals asylsökande i Sverige som varit i landet mer än ett år men som inte räknas som immigranter. En del får så småningom uppehållstillstånd och kommer då med i statistiken över immigranter men vid fel tidpunkt. Andra som inte får uppehållstillstånd men varit i landet mer än ett år saknas både i statistiken över immigranter och över emigranter. De illegala invandrarna saknas också men det ligger i sakens natur.

Som redan antytts har statistiken över emigration sämre tillförlitlighet än över immigration. Det är svårt att säga hur stora felet är. Bristerna är av två slag. Antalet emigranter är för lågt och periodiseringen kan vara fel d.v.s. när felet korrigeras sker det i efterhand. Skulle folkbokföringsmyndigheten komma på en metod att snabbt korrigera bristerna blir antalet emigranter under en övergångsperiod betydligt fler i statistiken än i verkligheten.

SCB har vid flera tillfällen försökt uppskatta hur stor övertäckningen är i befolkningsregistret. Redan 1995 skattades övertäckningen¹⁷ till ca 40 000 bland de utrikes födda. I en fördjupad studie¹⁸ publicerade 1999 beräknades att övertäckningen låg inom intervallet 25 000 – 50 000 personer. Det ackumulerade felet i emigrationsstatistiken var således redan då betydande. Eftersom inga konkreta åtgärder har vidtagits av folkbokföringsmyndigheten finns det anledning att misstänka att övertäckningen fortsätter att växa.

Mantalsskrivning och Folk- och bostadsräkningar

Så länge som folkbokföringens register hanterades med manuella rutiner lämnade alla hushåll uppgifter om namn, födelsedatum och yrke på medlemmarna i hushållet till folkbokföringen en gång per år – den s.k. mantalsskrivningen. Därmed kunde folkbokföringen korrigera felaktigheter i registret. När folkbokföringens länsregister daterades i slutet av 1960-talet bestämdes att avstämningarna bara behövde göras vart femte år i samband med Folk- och bostadsräkning-

¹⁷ Brister i folkbokföringen. Metodrapport från BoR-avdelningen 1995:2, SCB.

¹⁸ Täckningsproblem i Registret över totalbefolkningen RTB med undertiteln Skattning av övertäckningen med en indirekt metod, Jan Qvist, R&D Report 1999:1, SCB.

arna (FoB). Så skede också under perioden 1970-85. Ett av syftena med FoB-arna var således en avstämning av folkbokföringen.

Det blev emellertid allt svårare att få en riksdagsmajoritet för att genomföra folkräkningarna. För att få igenom beslutet om FoB-90 lyfte SCB ut syftet att folkräkningen skulle användas till en avstämning mot folkbokföringen. SCB gjorde därmed kortsiktigt två vinster: Riskdagen gav SCB i uppdrag att genomföra en folkräkning 1990 och SCB kunde minimera riskerna för en integritetsdebatt i anslutning till folkräkningen.

Efter 1990 har det inte funnits någon majoritet i riksdagen för att samla in statistik om hushåll, bostäder och boende. Någon systematik kontroll av folkbokföring har inte kunnat genomföras sedan 1985.

Vid folkräkningarna upptäcktes fel i befolkningsregistret. Utvandringsciffrorna har därför en tillfällig topp åren efter folkräkningarna. Folkbokföringskontrollen¹⁹ 1985 medför bl.a. att ca 5 000 personer avfördes som emigranter och 4 000 överfördes till "utan känt hemvist". Personer folkbokförda på den fiktiva fastigheten "utan känt hemvist" överförs efter två mantalsskrivningar till *registret över obefintliga* såvida inte personen ger sig tillkänna. I de flesta fall kan en överföring till *registret över obefintliga* ses som en utvandring - dock registrerad något år för sent. I denna rapport behandlas alla överföringar till registret över obefintliga som en utvandring.

Folkbokföringsmyndigheten använder numera postreturer från massutsändningar som exempelvis deklaraionsblanketter, röstkort, besked om den slutliga skatten för att kontrollera uppgifterna i befolkningsregistret. De noggranna kontroller som genomfördes vid folkräkningarna har upphört. Risker är uppenbar att felen i befolkningsregistret ackumuleras.

Evalvering av migrationsstatistiken med hjälp av andra länders statistik

Den internationella migrationsstatistiken kan jämföras med dubbel bokföring. En person som avregistreras som emigrant i utflyttningslandet ska ungefär samtidigt registreras som immigrant i inflyttningslandet. Statistik över flyttströmmarna mellan två länder kan därför jämföras. Är överensstämmelsen god mellan utflyttningslandet och inflyttningsland bör kvalitén på statistiken vara tillfredställande. Michel Poulain har på uppdrag av EUROSTAT gjort en sådan jämförelse. Studierna avsåg migration i mitten på 1990-talet. Det är bara partiella förändringar som har inträffat sedan dess. En viktig

¹⁹ Se sidorna 29-32 i Befolkningsförändringar 1998 Del 3 Hela riket och länen m.m. (SOS) SCB.

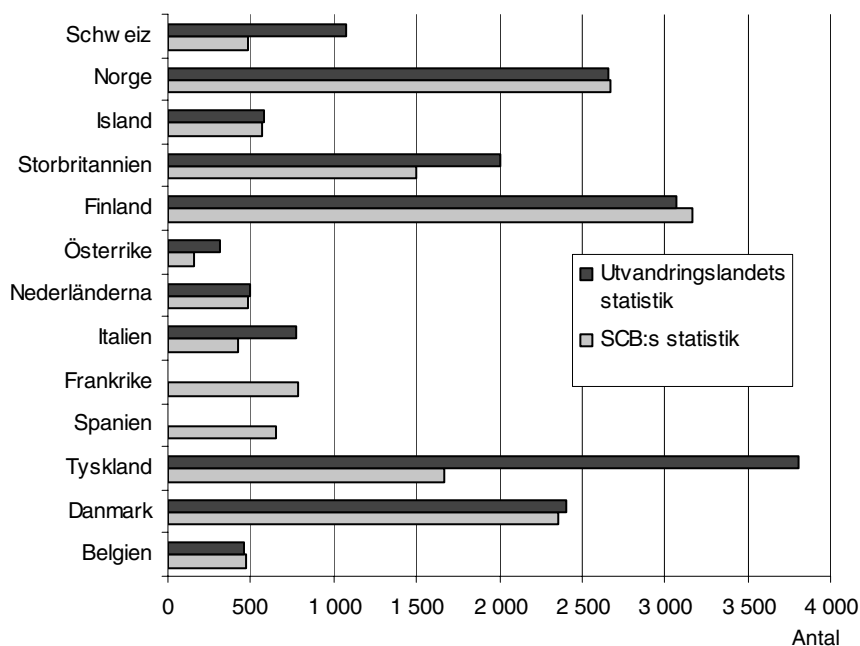
förbättring är dock att Frankrike numera framställer statistik över invandring med den inskränkningen att återvändande franska medborgare inte är inkluderade i siffrorna. Diagrammet nedan bygger på professor Poulains rapport. Uppgifterna avser migrationen till Sverige från 13 länder i Europa. Överensstämmelsen är god vad gäller flyttningar från Belgien, Danmark, Nederländerna, Finland, Island och Norge. Däremot finns det betydande skillnader i statistiken vad gäller migrationsströmmarna från Tyskland, Italien, Storbritannien och Schweiz. Den stora diskrepansen mellan de svenska och tyska siffrorna beror till största delen på att Tyskland tillämpar betydligt kortare tidskriterier än Sverige. Bara några månaders bosättning i Tyskland medför att en person inkluderas i migrationsstatistiken.

Skillnaden mellan de brittiska och de svenska siffrorna kan bero på slump- och avrundningseffekter. Britterna baserar migrationsstatistiken på urvalsundersökningar. Resultatet avrundas till närmaste tusental. Men det kan mycket väl vara fråga om en underskattning i den svenska statistiken. Som vi kommer att se längre fram i detta avsnitt underskattar den svenska statistiken antalet utflyttningar till Storbritannien. Är statistiken fel i den ena riktningen blir det som regel fel i den motsatta riktningen också.

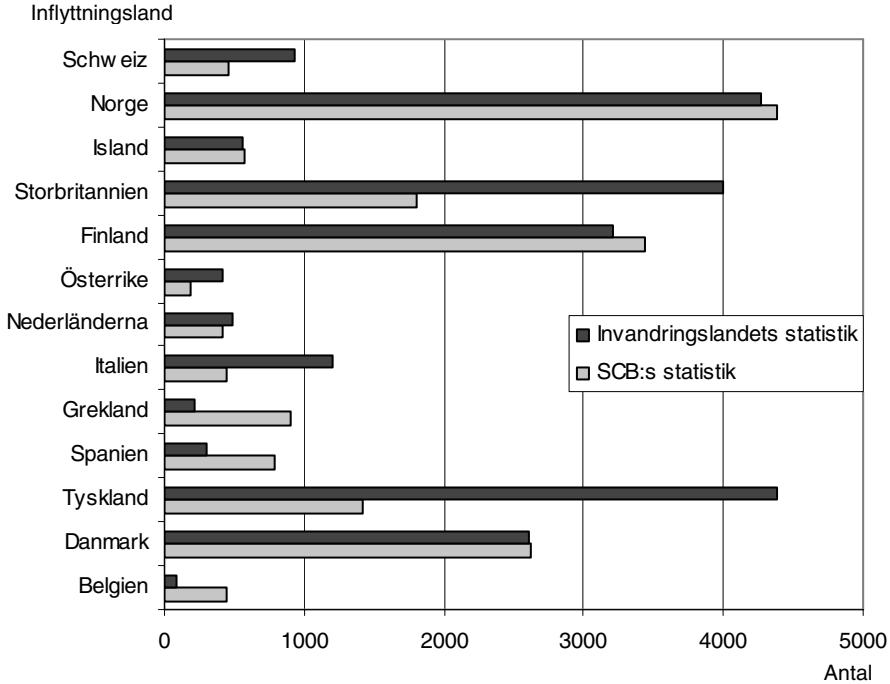
Frankrike och Spanien har inget underlag över huvud tagit. Schweiz, Österrike och Italien rapporterar ungefär dubbelt så många utflyttade till Sverige som Sverige rapporterar som inflyttade!

Diagram 16.1**Antalet inflyttare till Sverige år 1995 enligt utflyttningslandets statistik och SCB:s statistik**

Utflyttningsland

Nästa diagram visar utflyttade från Sverige till 13 länder i Europa. Återigen ser vi att överensstämmelsen är god mellan inflyttningslandets och Sveriges statistik vad gäller flyttströmmarna från Sverige till de nordiska länderna. Det har sin naturliga förklaring. Redan i slutet av 1960-talet kom de nordiska folkbokföringsmyndigheterna överens om att samarbeta vid flyttningar inom Norden. Ungefär samtidigt som en person registreras som invandrad i ett land avregistreras personen som utvandrad i utflyttningslandet. I praktiken kan man se de nordiska länderna som ett folkbokföringsområde. Tyskland registrerar betydligt fler inflyttade än vad Sverige redovisar utflyttade. Skälet är detsamma som tidigare påpekats, kortare tidskriterier i Tyskland. Den stora skillnaden mellan brittisk och svensk statistik ger anledning att misstänka att den svenska statistiken redovisar för få utflyttade till Storbritannien. Schweiz, Österrike och Italien redovisar dubbelt så många inflyttade som Sverige redovisar utflyttade. Det är samma mönster som vi såg när strömmarna gick i motsatt riktning. Grekland och Spanien rapporterar betydligt lägre antal inflyttade än vad Sverige rapporterar utflyttade.

Diagram 16.2**Antalet utflyttare från Sverige år 1995 enligt inflyttningslandets statistik och SCB:s statistik**

Resultatet av jämförelserna är inte uppmuntrande. Kvaliteten på migrationsstatistiken varierar kraftigt. Det är i det närmaste omöjligt att uttala sig om den svenska migrationsstatistikens kvalitet med underlaget ovan som grund. Inom två områden finns det någon substans i underlaget. Den svenska statistiken torde underskatta migration mellan Storbritannien och Sverige. Samarbete mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna ger fördelar. Dubbel folkbokföring undviks samtidigt som migrationsstatistiken harmoniseras.

En svensk befolkningsstatistiker, Curt Grundström, tjänstgjorde några år under 1990-talet på EUROSTAT. Grundström verkade då bl.a. för att den nordiska metoden, samarbete mellan de nordiska folkbokföringsmyndigheterna, skulle utvidgas att gälla för samtliga EU-länder och därmed harmonisera migrationsstatistiken. Tyvärr saknades strukturella förutsättningar, befolkningsregister, i flera länder samtidigt som jurister hävdade att samarbetet var ett hot mot den personliga integriteten. Förslaget kunde därför inte genomföras.

Evalvering på individnivå av migrationsstatistiken

I en rapport, Comparison of migration flows between Belgium, Denmark and Sweden²⁰, studeras bl.a. flyttningar mellan Belgien och Sverige för åren 1989-1993. Goda förutsättningar förelåg, om än inte idealiska förhållande, för att göra jämförelsen. Individuella flyttningar utan identifikationer jämfördes. Tyvärr har Belgien och Sverige olika tidskriterier för att registrera migration. I Belgien registreras **inflyttningar** med en avsedd varaktighet på **tre månader eller mer** som invandring medan samma flyttström, från Sverige till Belgien, i Sverige registreras som utvandring först om den avsedda vistelsen är **ett år eller mer**. Flyttningar från Belgien till Sverige har samma tidskriterier, ett år eller mer. Resultatet av studien kan sammanfattas i nedanstående tabell.

Tabell 16.1
Jämförelse på individnivå av flyttningar mellan Belgien och Sverige åren 1989-1993

	Flyttningar			Antal flyttningar enligt svensk statistik
	endast i det belgiska registret	I båda registren	endast i det svenska	
Från Belgien till Sverige	37,6 %	38,0 %	24,2 %	1 197
Från Sverige till Belgien	23,2 %	57,1 %	19,7 %	2 408

Resultatet av studien stärker inte tilltron till migrationsstatistiken. I flyttströmmen från Sverige till Belgien, som enligt svensk statistik var dubbelt så stor som den motsatta, har en överensstämmelse på ca 60 procent mellan de båda länderna. De 23,2 procenten som bara registrerats i de belgiska registren beror troligen på det kortare tidskriteriet i Belgien. Det finns ingen godtagbar förklaring till de 19,7 procenten som registrerades i det svenska migrationsregistret men inte i det belgiska.

Där överensstämmelsen borde vara bäst, migrationsströmmen från Belgien till Sverige, är den sämst. Endast omkring 40 procent av flyttarna finns i båda registren. Möjligen kan det låga talet bero på att det finns system i "galenskaperna". Flyttningarna från Sverige till Belgien var enligt svensk statistik dubbelt så många som i den motsatta riktningen. När svenskar, som varit i Belgien 4-11 månader, återvänder

²⁰ Rapporten utarbetades av Anita Lange, Danmarks statistik, Copenhagen, Ingvar Johannesson, Statistics Sweden, Örebro, Michel Poulain, Institut National de Statistique, Brussels – publicerad i februari 1995.

bör de avföras ur det belgiska registret som emigranter. Men återvändande svenskar kan inte registreras som immigranter i det svenska registret eftersom de hela tiden under sin vistelse i Belgien varit kvar i det svenska registret. En stor del av de 37,6 procenten är troligen en logisk följd av skilda definitioner i strömmen från Sverige till Belgien. Det räcker således med att det är olika definitioner i en ström för att det ska ge återverkningar på båda strömmarna. De 24,2 procenten i tabellen tycks vara uppenbart fel.

Behovet av en samordning och harmonisering av migrationsstatistiken är obestridligt.

Övertäckning i befolkningsregistret

Övertäckningen medför att statistiska mått, t.ex. återstående medellivslängd, blir osäkra. Varierar övertäckningen mellan olika grupper, vilket man har anledning att anta att den gör, blir osäkerheten större när skillnader mellan grupper ska beskrivas. Det statistiska mått på sysselsättningen som beskrivs i ett annat kapitel i denna rapport kan förvanskas på grund av övertäckningen i befolkningsregistret.

Definitioner

Definitioner av förvärvsarbete

Som förvärvsarbete räknas alla som har arbetat minst en timme per vecka under november månad.

I *folkräkningarna 1970 – 1980* räknades alla som förvärvsarbete som arbetade minst en timma under en bestämd mätvecka anslutning till folkräkningstidpunkten.

Som förvärvsarbete i *folkräkningen 1960* räknades:

- a) personer som under veckan 2-8 oktober 1960 utfört inkomstgivande arbete (även tillfälligt) motsvarande minst normal arbetstid;
- b) medhjälpande familjemedlemmar, som under minst halv normal arbetstid biträtt annan familjemedlem i dennes förvärvsverksamhet under veckan 2-8 oktober och även tillhört samma hushåll som denne;
- c) personer med två eller flera deltidsarbeten tillsammans motsvarade minst halv normal arbetstid;
- d) personer som haft förvärvsarbete motsvarande minst normal arbetstid men som på grund av tillfälligt avbrott – semester, sjukdom, ledighet på grund av barnsörd, repetitionsövning o.d. – icke arbetat alls eller endast mindre än normal arbetstid under veckan; för att anses som tillfälligt skall avbrottet ha inträffat efter den 1 juni 1960, dvs. varat högst fyra månader;
- e) personer som varit arbetslösa under högst fyra månader efter den 1 juni 1960.

Jämförbarhet

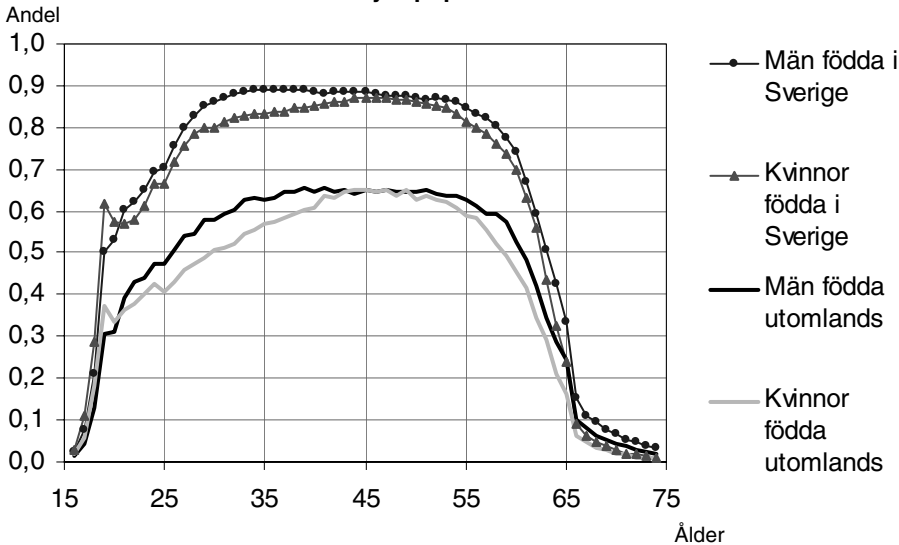
Åren 1970 - 1990 definieras sysselsatta på ett likartat sätt. Mellan 1990 och 1995 ändrades metoden att skatta antalet sysselsatta. Värdena för åren 1995 – 2002 bör räknas upp med 2,5 procent för kvinnor och 3,0 procent för män för att bli jämförbara med tidigare år.

Definitionen av sysselsatta år 1960 är vidare än år 1970 och senare. Sysselsättningsnivån enligt folkräkningen 1960 är därför inte jämförbar med uppgifter från år 1970 och därefter. Syftet här är i första hand att jämföra olika populationers (t.ex. inrikes födda med utrikes födda) sysselsättningsnivå vid samma tidpunkt. Därför utnyttjar vi också uppgifterna från år 1960. I ett avsnitt jämför vi dock utvecklingen för olika invandrarkohorter men då har vi utelämnat uppgifterna från år 1960.

År i förvärsarbete

Andelen förvärsarbetande beräknas ibland som en kvot mellan antalet förvärsarbetande i ett brett åldersintervall t.ex. 16-74 år och antalet personer i samma åldersintervall. Det kan synas vara ett enkelt och bra mått som man får men tyvärr är det förrädisk. Förvärsfrekvensen varierar med åldern. Den är för närvarande högst i åldrarna 30-54 år. Finns det många personer i t.ex. åldrarna 55-74 blir förvärsfrekvensen låg per automatik trots att andelen förvärsarbetande kan vara hög i åldrarna under 55 år. Den bästa metoden är att redovisa förvärsfrekvenser efter ålder i ettårsklasser enligt vad som visas i nedanstående diagram.

Diagram 17.1
Förvärsfrekvenser år 2002 för fyra populationer

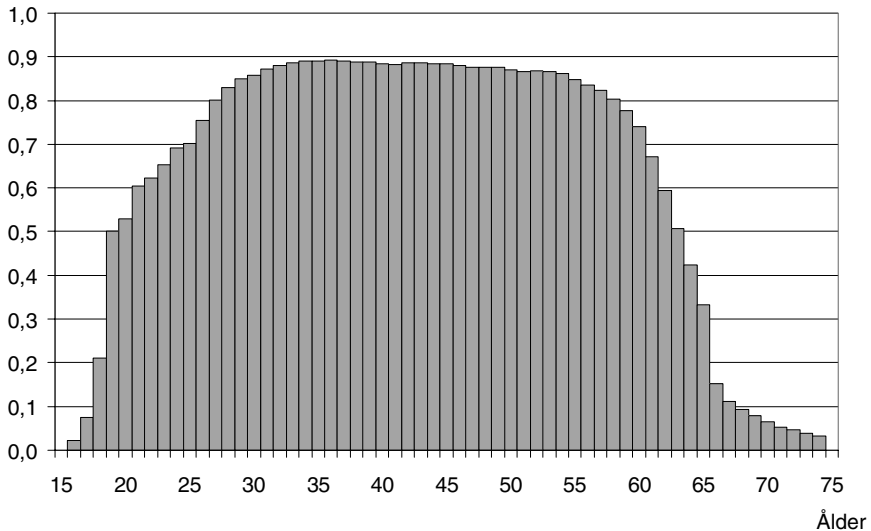
För varje population måste man hålla reda på ca 60 värden. Vill man jämföra flera grupper blir det en omöjlig informationsmängd att hålla reda på. För att undvika problem med olika åldersfördelningar kan man beräkna åldersstandardiserade indextal. Indextalen kan dock anses som svårtolkade och valet av standard kan tyckas vara godtyckligt och snedvridda resultatet²¹. För att förenkla lånar vi en metod från demografien – metoden att beräkna det summerade fruktsam-

²¹ Använder man den s.k. indirekta metoden, d.v.s. frekvenser från standardpopulationen appliceras på övriga populationer för att erhålla ett förväntat värde som sedan är nämnare när indextalet beräknas, kan bara parvisa jämförelse göras mellan standardpopulationen och de enskilda populationerna. För att metoden ska fungera bör frekvensfördelningarna vara något så när parallella.

hetstalet (vedertagen term på engelska: total fertility rate, TFR). Det summerade fruktsamhetstalet för ett bestämt år tolkas som det antal barn som en kvinna får under sin reproduktionsperiod enligt årets fruktsamhet och under förutsättning att ingen dödlighet förekommer t.o.m. 49 år. Tillämpar vi metoden som används för bevakning av TFR d.v.s. vi summerar ytan i stapeldiagrammet nedan erhåller vi *summerat antal år i förvärvsarbete*.

Diagram 17.2**Andel förvärvsarbetande män födda i Sverige efter ålder**

Andel

Måttet anger det antal år i förvärvsarbete som en person i 16 års ålder i populationen skulle arbeta under sitt liv om årets förvärvsfrekvenser blir bestående. Tillämpar vi detta mått på de fyra populationer som redovisas i diagrammet på föregående sida får vi:

Tabell 17.1**Summerat antal år i förvärvsarbete**

Födelseland och kön	År
Män födda i Sverige	37,9
Kvinnor födda i Sverige	36,1
Män födda utomlands	26,9
Kvinnor födda utomlands	24,8

De 60 frekvenserna är nu komprimerade till värde. För att måttet ska kunna beräknas fordras som alltid att populationen är någorlunda stor och att den inte är stympad. Av måttet ovan framgår t.ex. att män födda utomlands har ca 30 % lägre förvärvsfrekvens än för män

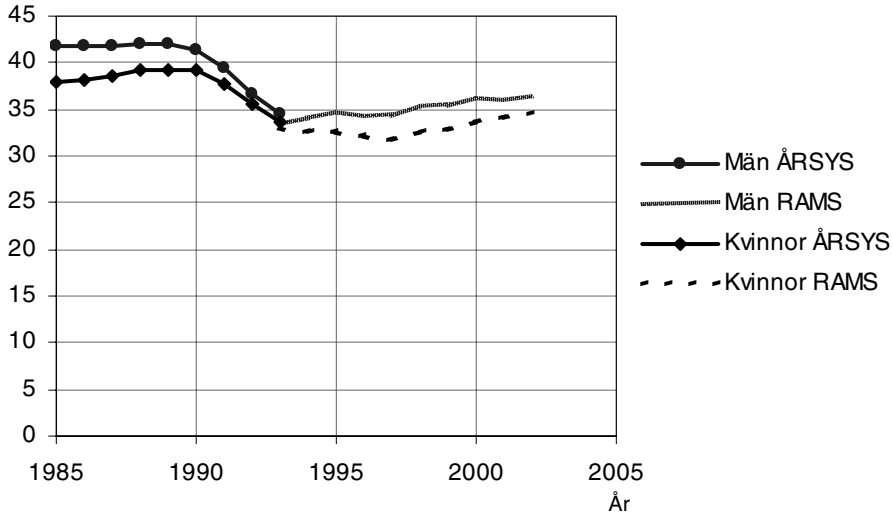
födda i Sverige. Det intrycket får vi också av diagrammet från föregående sida.

För att bekanta oss med måttet som vi för enkelhetens skull kallar *år i förvärvsarbete* applicerar vi det på utvecklingen i Sverige åren 1985-2002 med uppgifter från RAMS (Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik) och dess föregångare ÅRSYS.

Diagram 17.3

År i förvärvsarbete 1985-2002 för hela befolkningen

År i förvärvsarbete

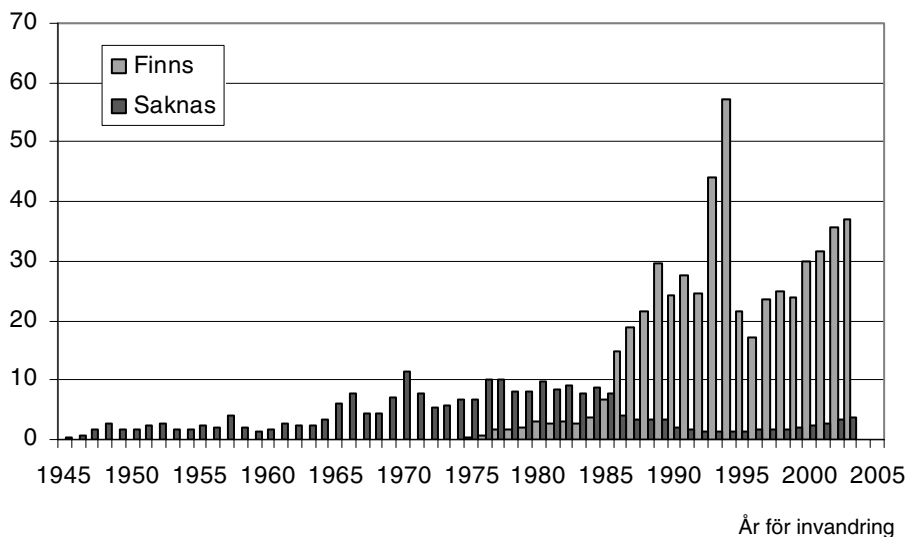
Av diagrammet ovan framgår att sysselsättningen för kvinnor når sin högsta nivå åren 1988-90 med 39 år i förvärvsarbete för att under den ekonomiska krisen falla till lägst 32 år 1997 med en viss återhämtning därefter. Männens sysselsättningsnivå faller från 42 år i förvärvsarbete år 1988 till 33 år 1993 varefter en viss förbättring sker redan året därpå. Det bör observeras att ändrade metoder år 1993 för att mäta sysselsättningsnivån gav en extra nedgång med 0,8 år för kvinnor och 1,0 år för män.

Grund för bosättning

Uppgifterna om *grund för bosättning* bygger på beslut som Migrationsverket, tidigare Statens invandrarverk, fattat. Uppgifterna avser utomnordiska medborgare. Migrationsverket har kunnat leverera uppgifter för beslutade uppehållstillstånd fattade sedan 1980-talets mitt. Som framgår av nedanstående diagram är täckningsgraden god för personer som invandrat sedan 1980-talets slut.

Diagram 17.4**De utomnordiska invandrarna fördelade på förekomst av grund för bosättning i SCB:s register och invandringsår**

Tusental

Mer än 90 procent av de utomnordiska invandrarna, med invandringsår 1989 eller senare, har uppgifter om grund för bosättning.

I de fall som det finns flera tillstånd för en person har SCB valt att redovisa grund för bosättning efter det första beslutet.

Ändringar av definitioner

Flyttningstidpunkt

Tidpunkt för invandring anges som det datum när personen folkbokförs i Sverige. Tidpunkten för utvandring anges som den tidpunkt då personen avförs från folkbokföringen som emigrant. Från med sommaren 1967 till och med år 1997 definierades flyttningstidpunkten som den tidpunkt när flyttningen registrerades i folkbokföringens datasystem. Till en början var det flera veckor mellan tidpunkten för folkbokföring och registreringstidpunkten. Flyttningstatistiken, såväl inrikes som utrikes flyttningar, för år 1967 torde avse endast 11 månader och bör räknas upp med ca 10 procent för att få en korrekt tidsserie. Förändringen från 1997 till 1998 påverkar tidsserierna marginellt. Däremot förklaras skillnaderna mellan folkmängden i början av 1998, som framställdes enligt den gamla definitionen, och folkmängden i slutet av året sämre än vanligt av födelse- och flyttningsnettot.

Migrationsstatistikens utveckling

Utvecklingen av migrationsstatistiken speglar samhällsutvecklingen och de värderingar som präglar samhället. Före Tabellverkets tillkomst fanns det en föreställning att migrationen från Sverige var omfattande. Tabellverket grundades bl. a. för att kunna kvantifiera utflyttningen från Sverige. När resultaten förelåg visade sig att det utrikes omflyttningen var av betydligt mindre omfattning än vad man hade antagit.

Statistik över utvandring sedan 1851

Efter det att amerikautvandringen uppmärksammats under 1840-talet etablerades statistik över utvandringen år 1851 och över invandringen år 1875. Under en lång period var det underförstått att det i stort sett enbart var svenska medborgare som flyttade över landets gränser. Det är först år 1949 som en summarisk redogörelse ges avseende migranter efter medborgarskap. Det är emigranterna som redovisas efter medborgarskap. Det var således viktigt att påpeka att enbart en mindre del (en fjärdedel) av emigranterna var svenska medborgare. Trots att det årliga antalet immigranter under efterkrigstiden var betydligt fler än emigranterna infördes redovisningen av medborgarskap över immigranter först år 1952. Sverige som utvandrarnas land genomsyrar statistiken under en lång period. Det tog tid att inse att statistiken över invandringen också var viktig.

År 1968 införde Sven Reinans medborgarskapsland som en lika viktigt indelningsgrund som ut/invandringsland i migrationsstatistiken.

År 2001 kompletterade Arne Holmqvist statistiken med uppgifter om födelseland och grund för bosättning (Skyddsbehov, humanitära grunder, familjeband, studier och övrigt).

Antalet invandrare i Sverige

Folk- och bostadsräkningarna har som regel redovisat befolkningen efter både medborgarskapsland och födelseland.

Den årliga statistiken över antalet invandrare i Sverige avsåg till en början utländska medborgare. Antalet naturaliserade, d.v.s. invandrare som blivit svenska medborgare, var så få att man kunde bortse från dem. Sedan slutet av 1970-talet har SCB årligen publicerat statistik över utrikes födda. En växande invandrarbefolkning ger

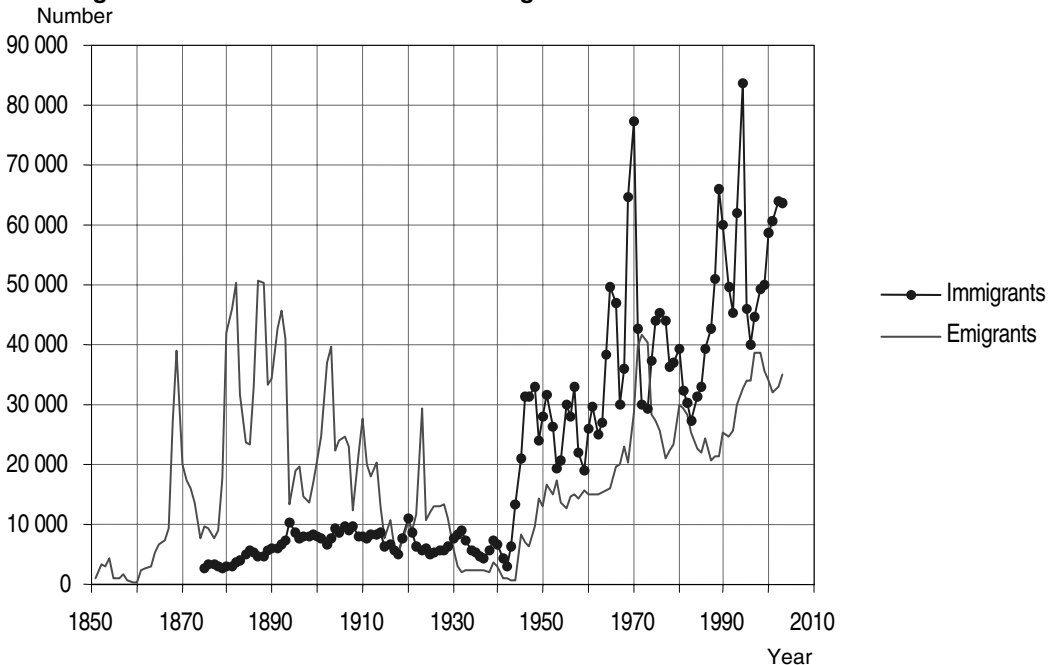
automatiskt fler personer födda i Sverige med föräldrar födda utomlands. En någorlunda tillförlitlig redovisning av *personer födda i Sverige med utrikes födda föräldrar* blev möjlig först i och med att folkbokföringens lokala befolkningsregister datoriserades i början av 1990-talet. Till en början kunde personer födda 1941 och senare redovisas efter föräldrarnas födelseland. Fr.o.m. 1998 har det varit möjligt att även ta med personer födda 1932-40 i redovisningen.

Summary

Immigration to Sweden is a postwar phenomenon. Clearly, people have been moving to Sweden to a greater or lesser extent since long ago but immigration during the second part of the 19th century and the beginning of the 20th century was largely made up of returning Swedes.

Statistics Sweden began to produce statistics on emigration in 1851 and on immigration in 1875. However, it was first during the late 1940s that migration statistics began to be recorded by citizenship. Previously, it was taken for granted that it was almost solely Swedish people moving across the borders, so that reporting by citizenship was seen as superfluous.

Figure 18.1
Immigration to Sweden 1875-2003 and emigration from Sweden 1851-2003

From a land of emigration to a land of immigration - during the half century 1865-1925, Sweden was a land of emigration. Since the end of the Second World War, 1945, Sweden has become a land of immigration, with labour immigration during the 1950s and 1960s and refugee and family immigration since the 1980s.

Emigration to America dominating

Between 1851 and 1930, 1.5 million Swedes emigrated from Sweden. Particularly high numbers emigrated from 1880 until the outbreak of the First World War. 1881-1882 and 1887-1888 were peak emigration years, when a crisis broke out in the agricultural sector in Sweden and the economy in the USA was booming.

The majority of the Swedish emigrants found their way to North America. Immigration to Sweden was then largely made up of Swedes returning to their home country. Roughly 400 000 people moved to Sweden during this period.

But many more moved away. Roughly 20 per cent of men and 15 per cent of women born during the latter part of the 19th century moved away from Sweden. However, despite a net emigration of 1.1 million people, the country's population increased from 3.5 million to 6 million people in the period from 1850 to 1930.

From emigration to immigration

After the Second World War, Sweden became a land of immigration. In 1945, the number of foreign-born people in Sweden was still as low as 100 000. The refugees from neighbouring countries who stayed temporarily in the country during the Second World War were never registered in the population register in Sweden and so these people are not reported in any population statistics.

Since the Second World War, 2.4 million people moved to Sweden and 1.4 million left the country. Of those leaving Sweden, half a million were Swedish citizens and, of those moving to Sweden, 320 000 were Swedish citizens. Slightly less than half of these immigrants have since left Sweden.

Over a period of slightly more than 50 years, the number of foreign-born people increased by around 1 million. The number of foreign-born people in Sweden passed the one million mark in 2000. From having been an almost invisible element, immigrants have become an inherent part of Swedish society.

What factors affect immigration?

Several factors affect how many immigrants come to Sweden, such as trouble in other parts of the world, the labour market in Sweden and the government regulation of immigration.

At the beginning of the postwar period, during the 1950s and 1960s, immigrants came from the neighbouring Nordic countries and from southern Europe. But this immigration from the Nordics and

Europe came to a standstill during the 1970s as the Swedish labour market was no longer as attractive. At the same time, people in troubled countries in Asia and South America found a place of refuge in Sweden. This has meant that migration from Asian countries has dominated immigration during recent decades, together with the 1990s refugee immigration from the Balkans. The Nordic immigrants from the 1950s and 1960s are now of the age where they have been reduced in number during recent decades more by death than by re-emigration.

Since the beginning of the 1970s, immigration has taken on a somewhat different character: refugee immigration and the immigration of close relatives that comes along with this have, since the middle of the 1980s, dominated more and more. At the same time, labour immigration has been minimal.

The newly-arrived immigrants have found it harder and harder to compete for jobs. Working life changed, with the disappearance of unskilled work. Education and the ability to communicate became more and more valuable in working life. It was hard for newly-arrived immigrants to get a foothold in the labour market even during the economic boom around 1990. The economic crisis of the 1990s, combined with a record number of refugee immigrants, made the problem worse. In addition, the large flow of refugees at the beginning of the 1990s coincided with the economic crisis in Sweden and job availability decreased.

The number of asylum seekers depends partly on the trouble in different parts of the world and partly on Swedish immigration policies. One example of this is the war in former Yugoslavia, which resulted in a substantial flow of asylum seekers to Sweden in 1992 and 1993.

Family ties dominate 1990s migration

A widespread misconception is that immigrant and refugee are synonymous concepts. Only one eighth of people who have immigrated between 1990-2003 have been refugees. A refugee is a person who is *in need of protection*. In addition, almost twice as many people have been granted residence permits to live in Sweden on *humanitarian grounds*. Approximately four out of ten immigrants have cited *family ties* as grounds for residence. When considering immigration in recent years, it can be seen that the share of refugees has decreased while immigrants with family ties now account for half of all immigration. Returning Swedes are not included in these shares.

How has postwar migration affected Sweden's population?

One direct consequence of postwar migration is that the number of foreign-born persons increased by nearly 1 million during the period from 1945 to 2003. Indirectly, immigration has also contributed to both more births and deaths. According to our calculations, immigration contributed around 1 million births between 1945-2003. Immigrants are young when they arrive in Sweden and belong to a selective group of people with a low mortality rate. The number of deaths among immigrants and their children is still low, at only 140 000. The calculated birth surplus is 870 000, which is almost as large as the immigration surplus, 970 000. Migration between 1945-2003 has thus contributed to an additional 1 840 000 people in Sweden. In comparison, it can be mentioned that, from the end of 1944 to 2003, Sweden's population increased by 2 380 000 people. Therefore, without migration, the birth surplus would only amount to 540 000, according to the calculations.

Regulation affects the flow of refugees

It is more the rule than the exception nowadays that migration between countries is regulated. One exception relates to migration between the Nordic countries, which has been without restrictions since the 1950s. Labour immigration began to be regulated in 1967 for citizens of countries outside of the Nordics.

The Swedish immigration policy has been directed since the 1980s towards regulations and ordinances for asylum seekers and their families. 1980, 1989 and 1997 are important years for new and amended legislation. The Swedish migration policy seems to have contributed during certain periods to an increased influx of asylum seekers. During other periods, the policy has been more restrained, which has reduced the flow of asylum seekers.

Emigration and re-immigration of Swedes

Since the end of the American emigration in the 1920s, emigration of Swedish people remained very low until around 1950. During the 1950s and 1960s, around 5 000 people per year emigrated. It was first in the 1990s that emigration began to show a new pattern and doubled from the level of the 1970s and 1980s to around 10 000 to 20 000 people per year. The increased emigration of the 1990s can be placed in the context of the economic crisis, globalisation and Sweden's entry to the EU. Roughly two thirds of Swedes return at

some point. The most popular countries to move to are the USA, Norway and the UK.

An analysis of Swedish migration statistics shows that approximately around 200 000 Swedes, i.e. Swedish-born persons, are resident abroad. If we compile data from other countries' statistical offices and make calculations for countries where there is no information, the number becomes around 300 000. This difference can be explained by around 100 000 Swedish-born persons, who are registered in the Swedish population register, being resident abroad for a shorter or longer time. The international recommendations state that a one-year rule should be applied with regard to migration. If a person is resident in a country for less than one year, they should remain in the Swedish population register and not be counted as part of the population of the country they are resident in. However, many countries have shorter time requirements for residency. So part of the difference can be due to varying definitions between countries. However, the most important cause of the difference is probably deficiencies in the statistics on migration. This could refer to, for example, persons leaving Sweden without registering their move.

How many immigrants are there in Sweden?

Data on the number of immigrants in Sweden vary, depending on how the term "immigrant" is defined.

At the end of 2003, there were 476 000 foreign citizens in the country and 1 078 000 foreign-born persons. Roughly one seventh of the foreign citizens are born in Sweden. It can be calculated that there are around 800 000 Swedish-born persons with one or both foreign-born parents. Of these, 560 000 have one Swedish-born parent and one foreign-born parent.

Around one seventh, or 16 per cent, of Sweden's population is made up of persons with a foreign background, such as foreign-born persons or persons born in Sweden with two foreign-born parents. In addition, 6 per cent of the population are Swedish-born with one foreign-born parent and one Swedish-born parent.

Table 19.1
Sweden's population on 31 Dec 2003, by own and parents' country of birth - in thousands

	Women	Men	Total
Swedish-born			
- with both Swedish-born parents	3 538	3 480	7 018
- with one Swedish-born parent	276	289	565
- with both foreign-born parents	153	162	315
Foreign-born	562	516	1 078
All	4 529	4 447	8 976

Immigrant - emigrant

An immigrant is a person who intends to be resident in Sweden for a period of at least one year. Citizens of countries outside the Nordics also require a residence permit for Sweden in order to be considered immigrants.

An emigrant is a person who moves abroad and has the intention of staying abroad for more than one year.

Translated by Cathy Krüger, SCB.

Litteraturförteckning

Europarådet, International Labour Migration, Population Studies, No 44.

Europarådet (år), Current Trends in International Migration in Europe. Årlig rapport.

Ministry for Foreign Affairs, Sweden (2001), Sweden in 2000 – A country of Migration.

OECD (2003), Trends in International Migration. Annual Report 2003 Edition. OECD. Tidigare årgångar.

OECD (2004), Counting Immigrants and Expatriates in OECD Countries: A New Perspective, OECD, Directorate for Employment Labour and Social Affairs, DELSA.

Reinans, Sven (tryckår saknas) Balterna i Sverige – några demografiska aspekter. Publicerad i De första båtflyktingarna - En antologi om balterna i Sverige. Redaktör Lars-Gunnar Eriksson, SIV Pocket.

SCB (1972), Den utrikes omflyttningen sedan 1944 och dess betydelse för Sveriges befolkningsutveckling. Information i prognosfrågor 1972:14.

SCB (1990), Martinelle, Sten On the causes of Changes in the Age Structure. The case of Sweden. Bakgrundsmaterial från Demografiska funktionen 1990:3.

SCB (1995), Nilsson, Å. Brister i folkbokföringen. Metodrapport från BoR-avdelningen 1995:2.

SCB (1995), Greijer, Å. Uppskattning av övertäckningen i RTB avseende utlandsfödda med hjälp av AKU. Metodrapport från BoR-avdelningen 1995:3.

SCB (1996), Greijer, Å. Övertäckningen i RTB – en studie av postreturer. Metodrapport från BoR-avdelningen 1996:3.

SCB (1997), Greijer, Skattning av övertäckningen i folkbokföringen med hjälp av SCB:s inkomstregister. Metodrapport från BoR-avdelningen 1997:11.

SCB (1997), Greijer, Å. Skattning av övertäckningen i RTB med hjälp av AKU. Metodrapport från BoR-avdelningen 1997:12.

- SCB (1999), Befolkningsutvecklingen under 250 år. Historisk statistik för Sverige. Demografiska rapporter 1999:2
- SCB (1999), Qvist J. Täckningsproblem i Registret över totalbefolkningen RTB, R&D Report 1999:1
- SCB (2000), Sveriges framtida befolkning. Befolkningsframskrivning för åren 2000-2050. Demografiska rapporter 2000:1.
- SCB (2002), Personer med utländsk bakgrund. Riktlinjer för redovisning av statistiken. Meddelande i samordningsfrågor för Sveriges officiella statistik 2002:3.
- SCB (2003), Sveriges framtida befolkning. Befolkningsframskrivning för åren 2003-2050. Demografiska rapporter 2003:4.
- SCB (2003), Sveriges framtida befolkning 2003-2020. Svensk och utländskbakgrund. Demografiska rapporter 2003:5.
- SCB (2003), Befolkningsstatistik 2003 Del 1-2. Folkmängden och dess förändringar i kommuner m.m. Inrikes och utrikes flyttningar (SOS). Tidigare utgåvor samt dess föregångare.
- SCB (2003), Befolkningsstatistik 2003 Del 3. Folkmängden efter kön, ålder, födelseland och medborgarskap m.m. (SOS). Tidigare utgåvor samt dess föregångare.
- SCB (2003), Befolkningsstatistik 2003 Del 4. Födda och döda, civilståndsändringar m.m. (SOS). Tidigare utgåvor samt dess föregångare.
- SCB (2003), Flergenerationsregistret 2003. En beskrivning av innehåll och kvalitet. Bakgrundsfakta till befolknings- och välfärdsstatistik 2004:5.
- SCB (2004), Dödlighet efter utbildning, boende och civilstånd. Perioden 1986-2003. Demografiska rapporter 2004:4.
- SCB (2004), Migration 2003. In- och utvandring och asylsökande BE 68 SM 0401. Tidigare utgåvor.
- SOU 2002:13 Vår anhöriginvandring.
- SOU 2002:116 EU:s utvidgning och arbetskraftens rörlighet.

Tabellförteckning

Tabell 1.1 Sveriges befolkning 31 dec 2003 fördelad efter eget och föräldrarnas födelseland - tusental	11
Tabell 5.1 Kommuner med högst andel utrikes födda 1970	21
Tabell 5.2 Utrikes födda 1950 samt ökningen/minskningen 1951-1970 – i tusental.....	22
Tabell 6.1 Utrikes födda 1970 samt ökningen/minskningen 1971-1985 – i tusental.....	25
Tabell 7.1 Utrikes födda bosatta i Sverige år 2003 och inflyttade sedan 1985 fördelade efter grund för bosättning	29
Tabell 7.2 Kommuner med högst andel utrikes födda 2003	30
Tabell 7.3 Utrikes födda 1985 samt ökningen/minskningen 1986-2003 – i tusental.....	31
Tabell 9.1 Utvandring av svenska medborgare till EU-länderna – årliga genomsnitt	48
Tabell 9.2 Återinvandring av svenska medborgare från EU-länderna – årliga genomsnitt	48
Tabell 10.1 Antal män per 1000 kvinnor i åldrarna 20-64 år.....	59
Tabell 10.2 Sveriges befolkning 31 dec 2003 fördelad efter medborgarskap, eget och föräldrarnas födelseland - tusental....	60
Tabell 11.1 Migrationens bidrag till folkökningen 1945-2003.....	61
Tabell 11.2 Tillskottet i befolkningen beroende på migrationen 1945-2003 fördelat på ålder.....	62
Tabell 11.3 Personer som via födelse, föräldrar eller mor/farföräldrar har anknytning till utlandet - 31 dec. 2003.....	64
Tabell 12.1 Födda 1940 - 2003 fördelade efter föräldrarnas födelseland, procent	67
Tabell 12.2 Benägenheten att flytta utomlands för födda i Sverige efter föräldrarnas födelseland – indextal där personer med båda föräldrarna födda i Sverige =100 inom resp. åldersgrupp och kön	73
Tabell 12.3 De 20 populäraste länderna på 1990- talet för utvandrade svenskar – årliga genomsnitt	76
Tabell 12.4 Utvandring av <i>kvinnor</i> födda i Sverige – årliga genomsnitt	77
Tabell 12.5 Utvandring av <i>män</i> födda i Sverige – årliga genomsnitt.....	77
Tabell 12.6 Återinvandring av <i>kvinnor</i> födda i Sverige – årliga genomsnitt	78
Tabell 12.7 Återinvandring av <i>män</i> födda i Sverige – årliga genomsnitt	78

Tabell 12.8 Utvandring av kvinnor <i>och</i> män födda i Sverige – årliga genomsnitt.....	79
Tabell 12.9 Återinvandring av kvinnor <i>och</i> män födda i Sverige – årliga genomsnitt.....	79
Tabell 12.10 Nettoinvandring av kvinnor och män födda i Sverige – årliga genomsnitt.....	79
Tabell 13.1 Antal utlandssvenskar i OECD-länderna Uppgifterna avser år 2000 eller år däromkring	83
Tabell 14.1 Andelen utrikes födda och utländska medborgare i ett antal länder.....	85
Tabell 15.1 Antal personer boende i Sverige födda i Asien.....	96
Tabell 16.1 Jämförelse på individnivå av flyttningar mellan Belgien och Sverige åren 1989-1993	105
Tabell 17.1 Summerat antal år i förvärsarbete	109
Table 19.1 Sweden's population on 31 Dec 2003, by own and parents' country of birth - in thousands.....	119
Tabellbilaga	124
Tabell 1 Kvinnor i befolkningen efter födelseland – i tusental	125
Tabell 2 Personer födda i länder utför Norden fördelade efter år för invandring och grund för bosättning – bosatta i Sverige 31 dec 2003.....	127
Tabell 3 Adopterade personer födda utomlands efter kön och födelseland den 31 dec 2003	131
Tabell 4 Antal år i förvärsarbete - kvinnor	132
Tabell 5 Antal år i förvärsarbete - män	136

Tabellbilaga

Tabell 1
Kvinnor i befolkningen efter födelseland – i tusental

Ländergrupper/ Världsdelar	År								
	1960	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003
Sverige	3 591	3 775	3 842	3 873	3 889	3 940	3 986	3 966	3 967
Norden utom Sverige	99	170	172	187	176	177	167	159	158
EU15 utom Norden	32	41	42	42	42	43	43	44	46
De 10 nya EU-länderna	20	24	27	31	37	42	45	46	47
F.d. Jugoslavien	1	15	17	17	18	21	59	65	69
Övriga Europa	1	2	2	2	3	6	11	15	19
Nordamerika	6	7	7	7	8	10	11	12	12
Sydamerika	0	1	2	8	13	22	24	26	28
Afrika	0	1	2	3	5	10	20	25	28
Asien	1	4	10	22	36	71	101	127	149
Oceanien	0	0	0	0	1	1	1	1	1
Sovjetunionen	4	4	4	4	4	4	5	5	5
Okänt	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Summa	3 756	4 045	4 127	4 198	4 231	4 346	4 471	4 490	4 529

Tabell 1 (forts.)
Män i befolkningen efter födelseland – i tusental

Ländergrupper/ Världsdelar	År								
	1960	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003
Sverige	3 604	3 771	3 816	3 818	3 814	3 860	3 915	3 912	3 931
Norden utom Sverige	75	151	144	154	139	142	129	120	121
EU15 utom Norden	25	44	45	47	47	48	48	52	56
De 10 nya EU-länderna	22	27	27	28	31	33	32	31	31
F.d. Jugoslavien	1	19	19	20	20	22	60	66	70
Övriga Europa	1	2	2	3	4	7	9	11	13
Nordamerika	5	7	7	7	8	10	11	13	14
Sydamerika	0	1	3	9	13	22	24	25	27
Afrika	0	3	4	7	9	17	27	31	34
Asien	1	6	10	24	40	79	105	126	146
Oceanien	0	0	0	0	1	1	1	2	2
Sovjetunionen	4	3	3	3	3	3	3	3	3
Okänt	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Summa	3 739	4 035	4 081	4 120	4 127	4 244	4 366	4 393	4 447

Tabell 1 (forts.)
Befolkningen efter födelseland – i tusental

Ländergrupper/	År									
	1960	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2003	
Världsdelar	7 195	7 546	7 658	7 690	7 703	7 800	7 901	7 879	7 898	
Sverige										
Norden utom Sverige	174	321	316	341	315	319	295	280	279	
EU15 utom Norden	57	86	86	89	89	91	91	96	102	
De 10 nya EU-länderna	43	51	54	60	67	75	77	77	78	
F.d. Jugoslavien	2	34	36	37	38	43	119	131	138	
Övriga Europa	2	4	4	5	7	13	20	27	32	
Nordamerika	12	14	15	14	16	19	22	24	26	
Sydamerika	1	2	5	18	26	44	48	51	54	
Afrika	1	3	6	10	14	27	47	55	62	
Asien	2	10	19	46	76	150	206	253	295	
Oceanien	0	1	1	1	1	2	2	3	3	
Sovjetunionen	8	7	7	7	7	7	8	8	7	
Okänt	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Summa	7 495	8 080	8 208	8 318	8 358	8 590	8 837	8 883	8 976	

Uppgifterna år 1960 avser den 1 november medan övriga år avser 31 december. Slovenien är en del av både de 10 nya EU-länderna och F.d. Jugoslavien. I denna tabell har Slovenien enbart förts till de 10 nya EU-länderna. De flesta personer som flyttade till Sverige före Sovjetunions upplösning har fortfarande Sovjetunionen som födelseland i befolkningsregistret.

Tabell 2
Personer födda i länder utför Norden fördelade efter år för invandring och grund för bosättning – bosatta i Sverige 31 dec 2003

Invand- ringsår	Grund för bosättning						Uppgift saknas	Totalt
	Skydds- behov	Humani- tära grunder	Familje- band	Arbete	Studier	Övrigt		
-1969	5		189	5			12	71 684
1970-74	21	3	398	16	32	21	37 005	37 496
1975-79	898	6	4 376	295	542	360	43 454	49 931
1980-84	3 782	181	9 810	652	489	42	43 869	58 825
1985-99	34 460	17 744	37 667	633	484	261	21 826	113 075
1990-94	32 113	77 036	65 983	1 178	846	472	7 536	185 164
1995-99	15 956	17 037	70 327	4 223	2 331	1 318	8 320	119 512
2000-03	10 541	22 591	81 394	10 334	6 783	2 447	11 891	145 981
Uppgift saknas	314	377	379	15	9	7	16 146	17 247
Samtliga	98 090	134 975	270 523	17 351	11 516	4 940	261 520	798 915
Därav								
EU15 utom Danmark och Finland								
-1969	1		96	2		1	32 512	32 612
1970-74			106	4	5	5	7 403	7 523
1975-79	8	1	1 084	75	50	39	5 690	6 947
1980-84	21	9	2 356	156	45	6	3 283	5 876
1985-99	59	74	3 656	222	50	16	2 145	6 222
1990-94	54	208	3 622	520	116	302	1 639	6 461
1995-99	92	68	6 016	2 516	486	655	2 231	12 064
2000-03	25	467	8 341	5 732	1 263	981	3 133	19 942
Uppgift saknas	1	1	22	6	1	1	4 522	4 554
Samtliga	261	828	25 299	9 233	2 016	2 006	62 558	102 201

För nästan samtliga personer inflyttade före 1985 saknar SCB uppgifter om grund för bosättning. För mer information se kapitlet Definitioner.

Grund för bosättning bör helst kombineras med medborgarskapet vid invandringen. Medborgarskapet har betydelse för villkoren vid bosättning i Sverige. Av praktiska skäl har vi dock valt att kombinera grund för bosättning med födelseland. Vi vill undvika att införa ytterligare en grund för att redovisa befolkningen. Avvikelsen mellan medborgarskap vid invandringen och födelseland är inte så stor. Barn till utlands-svenskar utgör dock ett undantag. De har som regel svenskt medborgarskap och behöver inget tillstånd när familjen återvänder.

Cypern med 433 personer redovisas under de 10 nya EU-länderna och inte under Asien som man traditionellt gör.

Slovenien med 765 personer, tidigare en del av forna Jugoslavien, redovisas här under de 10 nya EU-länderna.

Tabell 2 (forts)**Personer födda i länder utför Norden fördelade efter år för invandring och grund för bosättning – bosatta i Sverige 31 dec 2003**

Invand- ringsår	Grund för bosättning							Totalt	
	Skydds- behov	Humani- tära grunder	Familje- band	Arbete	Studier	Övrigt	Uppgift saknas		
De 10 nya EU-länderna									
-1969	1		4		1		2	14 816	14 824
1970-74	4		22		1		2	6 883	6 912
1975-79	56		585		41	13	30	6 254	6 979
1980-84	796	31	1 374		93	12	10	7 788	10 104
1985-99	2 120	767	4 585		105	15	40	2 194	9 826
1990-94	97	801	6 920		147	104	21	809	8 899
1995-99	36	81	4 903		212	218	28	622	6 100
2000-03	47	65	5 410		994	537	62	683	7 798
Uppgift saknas	4	5	13		2		1	6 802	6 827
Samtliga	3 161	1 750	23 816		1 596	899	196	46 851	78 269
Forna Jugosla- vien									
-1969	1		39		1		5	14 123	14 169
1970-74		1	86		1		1	9 688	9 777
1975-79	2		598		18	2	8	2 935	3 563
1980-84	6	10	1 134		48	3	1	1 311	2 513
1985-99	119	554	2 934		40	6	4	838	4 495
1990-94	7 771	52 206	7 592		35	8	21	350	67 983
1995-99	4 593	7 731	7 293		55	17	130	292	20 111
2000-03	971	7 144	6 105		163	66	54	419	14 922
Uppgift saknas	6	82	33					512	633
Samtliga	13 469	67 728	25 814		361	102	224	30 468	138 166
Övriga Europa									
-1969	1		2					1 429	1 432
1970-74			8					621	629
1975-79	3	1	60		7	2	4	590	667
1980-84	68	3	113		13	1	1	1 134	1 333
1985-99	2 296	182	1 357		17	6	8	908	4 774
1990-94	450	2 156	4 233		84	36	16	362	7 337
1995-99	166	341	5 367		302	223	58	356	6 813
2000-03	285	587	5 972		574	605	46	379	8 448
Uppgift saknas	1	6	19					221	247
Samtliga	3 270	3 276	17 131		997	873	133	6 000	31 680

Tabell 2 (forts)
Personer födda i länder utför Norden fördelade efter år för invandring och grund för bosättning – bosatta i Sverige 31 dec 2003

Invand- ringsår	Grund för bosättning							Totalt
	Skydds- behov	Humani- tära grunder	Familje- band	Arbete	Studier	Övrigt	Uppgift saknas	
Afrika								
-1969	1		3				1 064	1 068
1970-74	6	1	23		6	4	1 797	1 837
1975-79	54		256	19	36	11	2 520	2 896
1980-84	206	21	404	61	32	2	2 708	3 434
1985-99	3 051	1 889	2 619	21	51	23	1 694	9 348
1990-94	2 071	6 753	9 107	28	104	23	600	18 686
1995-99	333	1 712	8 266	112	215	178	567	11 383
2000-03	1 198	1 641	7 754	270	606	944	824	13 237
Uppgift saknas	35	91	79		2		243	450
Samtliga	6 955	12 108	28 511	511	1 052	1 185	12 017	62 339
Nordamerika								
-1969			33			3	1 904	1 940
1970-74			53	3		2	1 048	1 106
1975-79	4		195	17	8	9	968	1 201
1980-84	69	4	586	22	13	1	946	1 641
1985-99	557	66	1 306	27	91	7	930	2 984
1990-94	798	320	1 874	72	61	13	806	3 944
1995-99	130	131	2 936	267	137	24	874	4 499
2000-03	43	47	4 012	589	364	23	1 273	6 351
Uppgift saknas	1	1	12		1	1	2 358	2 374
Samtliga	1 602	569	11 007	997	675	83	11 107	26 040
Sydamerika								
-1969			1	1			695	697
1970-74	1		9			2	1 428	1 440
1975-79	432		196	6	5	159	6 711	7 509
1980-84	788	8	715	63	15	3	6 637	8 229
1985-99	3 464	4 380	4 549	22	14	28	2 928	15 385
1990-94	491	1 662	4 081	20	12	12	1 058	7 336
1995-99	432	711	3 671	81	85	30	1 296	6 306
2000-03	406	430	4 476	221	194	37	1 477	7 241
Uppgift saknas	10	12	20	3	1	2	180	228
Samtliga	6 024	7 203	17 718	417	326	273	22 410	54 371

Tabell 2 (forts)**Personer födda i länder utför Norden fördelade efter år för invandring och grund för bosättning – bosatta i Sverige 31 dec 2003**

Invand- ringsår	Grund för bosättning							Totalt	
	Skydds- behov	Humani- tära grunder	Familje- band	Arbete	Studier	Övrigt	Uppgift saknas		
Asien									
-1969			10				1	3 432	3 443
1970-74	10	1	86	7	21		5	7 570	7 700
1975-79	338	4	1 332	105	425		99	17 271	19 574
1980-84	1 802	94	3 001	184	366		18	19 547	25 012
1985-99	22 668	9 632	16 045	166	246		130	9 894	58 781
1990-94	20 257	12 313	27 000	196	372		55	1 745	61 938
1995-99	10 141	6 216	31 098	585	910		204	1 865	51 019
2000-03	7 557	12 133	38 300	1 526	3 068		283	3 395	66 262
Uppgift saknas	256	176	174	3	4		2	517	1 132
Samtliga	63 029	40 569	117 046	2 772	5 412		797	65 236	294 861

Tabell 3
Adopterade personer födda utomlands efter kön och födelseland den 31 dec 2003

Världsdel	Länder	Kvinnor	Män	Båda könen
Norden		2 635	2 214	4 849
Därav	Finland	2 250	1 858	4 108
EU15 utom Danmark och Finland		883	852	1 735
Därav	Tyskland	574	534	1 108
De 10 nya EU-länderna		1 177	1 310	2 487
Därav	Polen	860	953	1 813
Övriga Europa		930	1 231	2 161
Därav	Ryssland	316	438	754
Afrika		942	851	1 793
Därav	Etiopien	500	444	944
Nordamerika		444	520	964
Därav	Guatemala	167	183	350
Sydamerika		4 130	5 172	9 302
Därav	Colombia	2 179	2 916	5 095
	Chile	1 015	1 154	2 169
	Brasilien	350	452	802
Asien		16 615	9 763	26 378
Därav	Korea, Syd-	5 274	3 096	8 370
	Indien	4 612	2 094	6 706
	Sri Lanka	1 850	1 537	3 387
	Thailand	914	905	1 819
	Kina	1 548	82	1 630
	Vietnam	841	656	1 497
	Indonesien	320	451	771
	Iran	402	192	594
Oceanien		8	15	23
Sovjetunionen		27	45	72
Okänt		5	4	9
Totalt		27 796	21 977	49 773

Tabell 4
Antal år i förvärsarbete - kvinnor

Länder- grupper	År	Totalt	Därav efter tid i Sverige				
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24
Världsdelar							
Samtliga							
	1960	<u>19,7</u>	..	..	..	..	..
	1970	26,3	26,7	30,6	29,2	29,1	27,5
	1975	31,2	23,7	31,2	31,5	31,3	29,8
	1980	34,4	24,2	29,8	31,8	32,3	31,9
	1985	37,8	21,4	31,3	33,0	34,3	33,7
	1990	<u>39,3</u>	<u>21,6</u>	<u>30,9</u>	<u>33,5</u>	<u>34,1</u>	<u>32,8</u>
	1995	32,5	7,7	17,8	24,4	26,4	27,0
	2000	33,5	14,9	19,5	23,7	27,9	28,6
	2002	34,4	15,3	22,6	24,9	27,8	29,2
Därav Sverige							
	1960	<u>19,5</u>	..	..	..	..	..
	1970	26,2	21,4	26,4	..	..	..
	1975	31,3	22,4	27,9	..	..	..
	1980	34,7	25,7	31,3	33,2	..	..
	1985	38,3	27,0	33,3	35,9	37,4	..
	1990	<u>40,2</u>	<u>29,5</u>	<u>34,7</u>	<u>37,3</u>	<u>38,7</u>	<u>37,8</u>
	1995	34,2	21,7	27,7	30,5	31,9	32,5
	2000	35,2	26,6	29,7	31,3	33,5	32,9
	2002	36,1	27,0	31,1	32,3	33,4	32,8
Utrikes födda							
	1960	<u>23,0</u>	..	..	..	..	..
	1970	27,7	26,7	30,6	29,3	29,1	27,6
	1975	30,9	24,1	31,5	31,5	31,3	29,8
	1980	31,7	23,8	29,3	31,6	32,3	31,9
	1985	33,4	20,0	30,8	32,1	33,9	33,7
	1990	<u>32,7</u>	<u>20,4</u>	<u>29,9</u>	<u>32,5</u>	<u>32,6</u>	<u>32,3</u>
	1995	21,4	5,7	16,2	22,6	24,8	25,2
	2000	23,9	10,8	17,9	22,4	26,3	27,2
	2002	24,8	11,3	20,8	23,7	26,4	28,0

Uppgifterna för födda i Sverige med fördelning efter tid i Sverige avser personer som återvandrat och deras tid i Sverige efter återvandringen.

Uppgifterna för tidsintervallet 20-24 år är inte jämförbara med övriga intervall beroende på att det i intervallet 20-24 saknas individer i åldrarna under 20 år.

Om jämförbarhet över tiden se Jämförbarhet i kapitlet Definitioner.

Tabell 4 (forts.)
Antal år i förvärvsarbete - kvinnor

Länder- grupper	År	Totalt	Därav efter tid i Sverige				
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24
Världsdelar							
De utrikes födda särredovisade på ländergrupper							
Norden utom Sverige							
	1960	<u>21,9</u>	..	..	..	..	..
	1970	27,7	27	30	29	29	28
	1975	31,1	26	31	32	31	30
	1980	32,9	28	30	32	33	32
	1985	36,0	25	34	33	35	34
	1990	<u>37,0</u>	<u>29</u>	<u>33</u>	<u>36</u>	<u>35</u>	<u>34</u>
	1995	28,6	17	25	26	28	27
	2000	29,9	20	27	28	29	31
	2002	30,2	19	28	31	30	31
EU15 utom Danmark, Finland och Sverige							
	1960	<u>24,0</u>	..	..	..	..	..
	1970	27,0	24	29	28	30	28
	1975	30,5	22	29	30	31	30
	1980	31,6	21	27	29	31	32
	1985	32,5	20	27	29	31	33
	1990	<u>32,7</u>	<u>22</u>	<u>27</u>	<u>30</u>	<u>29</u>	<u>29</u>
	1995	25,0	12	19	23	25	23
	2000	25,8	15	20	24	27	28
	2002	25,9	15	21	25	27	28
De tio nya EU-länderna							
	1960	<u>27,0</u>	..	..	..	..	..
	1970	27,6	26	31	33	..	..
	1975	30,2	25	34	30	..	..
	1980	30,5	24	32	34	32	..
	1985	31,8	22	33	33	35	32
	1990	<u>33,1</u>	<u>24</u>	<u>33</u>	<u>34</u>	<u>34</u>	<u>33</u>
	1995	22,9	8	19	24	25	26
	2000	25,5	13	22	25	27	26
	2002	26,7	14	23	27	29	27

Uppgifterna för tidsintervallet 20-24 år är inte jämförbara med övriga intervall beroende på att det i intervallet 20-24 saknas individer i åldrarna under 20 år. Om jämförbarhet över tiden se Jämförbarhet i kapitlet Definitioner.

Tabell 4 (forts.)**Antal år i förvärvsarbete - kvinnor**

Länder- grupper	År	Totalt	Därav efter tid i Sverige				
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24
Världsdelar							
Forna Jugoslavien							
	1960	<u>25,3</u>					
	1970	27,0	28	..	..	..	..
	1975	31,1	27	32	32	..	..
	1980	29,5	26	29	30	31	..
	1985	30,0	22	29	29	30	31
	1990	<u>28,0</u>	<u>26</u>	<u>29</u>	<u>28</u>	<u>27</u>	<u>27</u>
	1995	9,8	2	17	18	20	19
	2000	19,0	9	19	21	23	22
	2002	21,8	10	23	23	23	23
Övriga Europa							
	1960	..	..	..	..	..	..
	1970	23,3	..	..	..	..	..
	1975	26,7	..	..	..	..	..
	1980	28,2	..	..	..	..	..
	1985	30,1	21	..	..	..	..
	1990	<u>29,5</u>	<u>23</u>	<u>36</u>	..	..	..
	1995	18,5	7	22	27	..	..
	2000	22,3	12	22	27	28	..
	2002	23,5	11	25	29	28	29
Afrika							
	1960	..	..	..	..	..	..
	1970	24,0	..	..	..	..	..
	1975	22,8	..	..	..	..	..
	1980	23,9	..	..	..	..	..
	1985	27,3	..	..	..	..	..
	1990	<u>25,9</u>	<u>15</u>	..	..	..	..
	1995	14,2	4	14	..	..	..
	2000	18,4	8	14	22	..	..
	2002	19,9	9	15	21	26	..

Uppgifterna för tidsintervallet 20-24 år är inte jämförbara med övriga intervall beroende på att det i intervallet 20-24 saknas individer i åldrarna under 20 år.

Om jämförbarhet över tiden se Jämförbarhet i kapitlet Definitioner.

Tabell 4 (forts.)
Antal år i förvärvsarbete - kvinnor

Länder- grupper	År	Totalt	Därav efter tid i Sverige				
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24
Världsdelar							
Nordamerika							
	1960	16,9	..	..	..	..	..
	1970	21,1	..	..	..	..	..
	1975	25,1	..	..	..	..	..
	1980	28,9	..	..	..	..	..
	1985	29,7	..	..	..	..	..
	1990	<u>30,1</u>	<u>16</u>	..	..	..	..
	1995	21,9	9	15	..	..	..
	2000	23,8	13	18	22	..	..
	2002	24,4	12	19	23	27	31
Sydamerika							
	1960	..	..	..	..	..	..
	1970	21,8	..	..	..	..	..
	1975	21,4	..	..	..	..	..
	1980	23,8	20	..	..	..	..
	1985	28,7	20	34	..	..	..
	1990	<u>30,9</u>	<u>26</u>	<u>34</u>	<u>34</u>	..	..
	1995	20,3	7	19	24	24	..
	2000	24,9	14	21	25	28	27
	2002	26,6	16	24	27	29	28
Asien							
	1960	..	..	..	..	..	..
	1970	21,7	18	..	..	..	..
	1975	23,7	17	24	..	..	..
	1980	20,8	14	25	27	..	..
	1985	21,5	12	23	30	29	..
	1990	<u>20,6</u>	<u>13</u>	<u>24</u>	<u>27</u>	<u>29</u>	<u>29</u>
	1995	12,7	3	11	18	20	22
	2000	16,6	5	14	18	22	23
	2002	18,1	6	15	20	23	25

Uppgifterna för tidsintervallet 20-24 år är inte jämförbara med övriga intervall beroende på att det i intervallet 20-24 saknas individer i åldrarna under 20 år.

Om jämförbarhet över tiden se Jämförbarhet i kapitlet Definitioner.

Tabell 5
Antal år i förvärvsarbete - män

Länder- grupper	År	Totalt	Därav efter tid i Sverige				
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24
Världsdelar							
Samtliga							
	1960	<u>47,4</u>	..	..	..	..	..
	1975	42,2	33,4	38,0	40,1	41,3	39,8
	1980	41,2	31,0	34,1	36,1	37,3	37,9
	1985	41,6	25,7	33,7	35,2	36,5	36,1
	1990	<u>41,5</u>	<u>26,3</u>	<u>32,7</u>	<u>34,9</u>	<u>35,6</u>	<u>34,8</u>
	1995	34,7	11,5	20,1	25,1	27,4	28,0
	2000	36,0	20,3	24,1	26,0	29,0	30,0
	2002	36,3	19,5	26,6	26,4	28,3	30,4
Därav Sverige							
	1960	<u>47,4</u>	..	..	..	..	..
	1970	43,2	37,6	..	..	..	..
	1975	42,4	33,0	33,8	..	..	..
	1980	41,6	34,1	35,7	35,8	..	..
	1985	42,2	32,7	36,7	37,5	38,0	..
	1990	<u>42,4</u>	<u>33,1</u>	<u>36,5</u>	<u>38,7</u>	<u>39,3</u>	<u>38,0</u>
	1995	36,4	26,5	29,4	31,2	33,0	32,9
	2000	37,5	31,4	32,5	33,0	34,1	34,2
	2002	37,9	30,9	33,2	32,1	33,2	33,5
Utrikes födda							
	1960	<u>47,6</u>	..	..	..	..	..
	1970	41,6	42,5	44,5	45,5	44,4	43,5
	1975	39,8	33,7	38,9	40,1	41,3	39,8
	1980	36,9	30,1	33,8	36,1	37,3	37,9
	1985	35,6	23,6	32,6	34,5	36,3	36,1
	1990	<u>34,5</u>	<u>25,0</u>	<u>31,5</u>	<u>33,6</u>	<u>34,5</u>	<u>34,4</u>
	1995	23,0	8,8	18,5	23,2	25,8	26,5
	2000	26,6	15,5	22,4	27,1	27,6	28,8
	2002	26,9	14,9	24,7	25,4	27,1	29,4

Uppgifterna för födda i Sverige med fördelning efter tid i Sverige avser personer som återvandrat och deras tid i Sverige efter återvandringen.

Uppgifterna för tidsintervallet 20-24 år är inte jämförbara med övriga intervall beroende på att det i intervallet 20-24 saknas individer i åldrarna under 20 år.

Om jämförbarhet över tiden se Jämförbarhet i kapitlet Definitioner.

Tabell 5 (forts.)
Antal år i förvärvsarbete - män

Länder- grupper	År	Totalt	Därav efter tid i Sverige				
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24
Världsdelar							
De utrikes födda särredovisade på ländergrupper							
Norden utom Sverige							
	1960	<u>47,4</u>	..	..	..	..	..
	1970	41,7	44	45	45	44	43
	1975	39,9	35	38	40	41	39
	1980	37,6	32	34	36	37	38
	1985	37,4	26	34	35	37	36
	1990	<u>37,1</u>	<u>30</u>	<u>31</u>	<u>35</u>	<u>36</u>	<u>35</u>
	1995	29,0	17	25	26	27	28
	2000	30,3	19	26	28	29	30
	2002	29,7	17	26	29	30	31
EU15 utom Danmark, Finland och Sverige							
	1960	<u>48,9</u>	..	..	..	..	..
	1970	42,3	39	44	45	45	45
	1975	40,8	33	37	41	43	42
	1980	37,5	30	33	35	38	39
	1985	36,6	27	33	33	35	36
	1990	<u>35,9</u>	<u>28</u>	<u>31</u>	<u>34</u>	<u>33</u>	<u>33</u>
	1995	27,7	19	22	24	27	27
	2000	29,1	21	26	27	30	30
	2002	28,7	21	25	27	29	30
De tio nya EU-länderna							
	1960	<u>46,7</u>	..	..	..	..	..
	1970	40,0	..	43	45	..	..
	1975	39,4	35	42	..	40	..
	1980	36,7	..	35	38	38	..
	1985	35,9	27	33	36	38	39
	1990	<u>36,1</u>	<u>28</u>	<u>34</u>	<u>34</u>	<u>35</u>	<u>36</u>
	1995	26,3	16	21	25	26	25
	2000	28,5	20	25	26	28	28
	2002	28,8	22	26	28	28	28

Uppgifterna för tidsintervallet 20-24 år är inte jämförbara med övriga intervall beroende på att det i intervallet 20-24 saknas individer i åldrarna under 20 år. Om jämförbarhet över tiden se Jämförbarhet i kapitlet Definitioner.

Tabell 5 (forts.)**Antal år i förvärvsarbete - män**

Länder- grupper	År	Totalt	Därav efter tid i Sverige				
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24
Världsdelar							
Forna Jugoslavien							
	1960	<u>42,8</u>	..	..	..	..	..
	1970	38,7	..	..	..	..	..
	1975	37,2	33	37	..	..	..
	1980	34,2	..	33	34	35	..
	1985	33,1	27	31	32	33	34
	1990	<u>32,4</u>	<u>28</u>	<u>30</u>	..	<u>31</u>	<u>30</u>
	1995	13,6	5	18	21	23	24
	2000	25,1	15	25	23	25	..
	2002	27,1	16	28	25	25	26
Övriga Europa							
	1960	..	..	..	..	..	..
	1970	39,7	..	..	..	..	..
	1975	38,8	..	..	..	..	..
	1980	35,8	..	..	..	..	..
	1985	34,6	..	..	..	..	..
	1990	<u>34,5</u>	<u>30</u>	..	..	..	..
	1995	24,4	16	25	27	25	..
	2000	27,9	19	26	30	29	..
	2002	27,9	20	27	30	29	..
Afrika							
	1960	..	..	..	..	..	..
	1970	34,0	..	..	..	..	..
	1975	35,0	..	..	..	..	..
	1980	32,6	..	..	..	..	..
	1985	32,5	..	..	..	..	..
	1990	<u>32,2</u>	<u>24</u>	..	..	..	..
	1995	18,5	7	17	..	..	..
	2000	22,6	14	19	22	..	..
	2002	23,3	13	20	22	26	25

Uppgifterna för tidsintervallet 20-24 år är inte jämförbara med övriga intervall beroende på att det i intervallet 20-24 saknas individer i åldrarna under 20 år. Om jämförbarhet över tiden se Jämförbarhet i kapitlet Definitioner.

Tabell 5 (forts)
Antal år i förvärvsarbete - män

Länder- grupper	År	Totalt	Därav efter tid i Sverige				
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24
Världsdelar							
Nordamerika							
	1960	<u>43,4</u>	..	..	..	..	..
	1970	34,8	..	..	..	..	..
	1975	35,0	..	..	..	..	..
	1980	34,9	..	..	..	..	..
	1985	33,8	20	..	..	..	..
	1990	<u>33,2</u>	<u>22</u>	..	..	..	..
	1995	24,1	15	20	..	..	29
	2000	26,6	19	23	25	..	29
	2002	26,8	18	23	..	28	..
Sydamerika							
	1960	..	..	..	..	..	..
	1970	34,5	..	..	..	..	..
	1975	29,6	..	..	..	..	..
	1980	29,8	26	..	..	..	..
	1985	33,2	28	35	..	..	..
	1990	<u>36,3</u>	<u>34</u>	<u>38</u>	<u>36</u>	..	..
	1995	24,0	12	23	25	26	29
	2000	29,3	21	26	30	30	30
	2002	29,8	21	26	30	31	30
Asien							
	1960	..	..	..	..	..	..
	1970	33,7	..	..	..	..	..
	1975	36,6	..	..	..	..	..
	1980	31,8	26	..	..	..	..
	1985	28,0	16	30	..	34	..
	1990	<u>26,5</u>	<u>18</u>	<u>29</u>	<u>32</u>	<u>35</u>	<u>33</u>
	1995	16,7	6	14	21	24	25
	2000	21,6	9	19	22	26	28
	2002	22,2	9	20	23	25	29

Uppgifterna för tidsintervallet 20-24 år är inte jämförbara med övriga intervall beroende på att det i intervallet 20-24 saknas individer i åldrarna under 20 år.

Om jämförbarhet över tiden se Jämförbarhet i kapitlet Definitioner